

C.C. 432 # 230

Publise Papinianus Statius
[Actulles] (Paris) 1506.

1) Natūrūm, architectedos.

am folio 16p:

Drukkerij van den Drucker des (Paris), Jean Petit, 1506.

Jean Petit, Paris

2) Aristoteles, propli foregnatione

Ras, 1566.

3) Geraldinus, s. i., brevatica.

Pforz, Thomas Ausleben, 1507.

4) Consernit, de die natali et c.

(Mailand), filii Jacobus de lignani et frater, (ca. 1503).

5) Velutrie, (Zo.), in tractatibus de anima libro. Basel. 1537.

M.F. (5)

D.

X 2
hh
215
4

Index operum quæ in hoc uolumine continentur.

Censorini de die natali liber aure^o: olim mutilat^o:
nunc adiectis quatuor integris capitibus: & innu-
meris pene clausulis antiquæ lectioni restitutus.

Neruæ Traianicæ & Adriani Cæsaris uitæ ex Dio-
ne in latinum uersæ: a Georgio Merula.

Item Vesæui montis conflagratio ex eodem Mer-
ula interpretæ.

Cebetis Thebani tabula.

Plutarchi libellus de differentia inter odium: & in-
uidiam.

Basilii oratio de inuidia.

Basilii epistola de uita solitaria.

a

Reuerendissimo patri Domino Stephano Pôche
rio Episcopo Parisiensi: & Regio Senatus Medio
lani Præsidi. Tristanus Calchus Mediolanensis se
cretarius Regius salutem.

Oalent officiosi clientes secundis patrono
rum rebus lætari: & pro sua quiscq; facul
tate conceptam animo uoluptatem mune
rib^z declarare. Itaq; pater amplissime: te nuper ad
Parisiensis ecclesiæ Pontificatum maximo homi
num consensu euecto: quanto sum gaudio affe^tz:
& si ex iis quæ minister exiguis domesticis obse
quiis præstare potui: satis tibi exploratum est. Ta
men sine munusculo prætereūdum mihi non esse
statui. Animo uero studiisq; tuis & curæ quam po
tentissimi regis nomine in Nobilissima prouincia
Iustines opportunum duxi Trium Principum
uitas quas adhuc uulgus non nouit rerū præclare
gestarum tradere. Nerua est: & Traian^z: & Hadria
nus Romani Cæsares: quorū memoria apud Græ
cos diutius q; Latinos seruata est: Hos ex Dione in
Latinum uertit Georgius Merula Alexandrinus
utriusq; linguaæ uir eruditissimus. Tum Censorini
Græmatici qui per tempora Alexandri Mammeæ
claruit de die Natali opus reconditæ eruditionis
quod iniuria temporū exesum ac mutilatum Phi
lippus Beroald^z primo publicauit: & qualemq;

potuit latentis libelli copiam studiosis fecit: Mox
alii atq; alii ad eius exéplar impressere. Nobis pro
ximis annis oblatus forte est uenerandæ antiqui
tatis codex: ex cuius collatione non solum dimidia
ta atq; integra sæpius uerba reposuimus: Sed lon
gos uersus & plenas clausulas quindecim ex Locis
subtractas restituimus: Tum uero penitus redinte
grasse: aut proximū archetypæ formæ fecisse uisi
sumus. cum tertiam partem capitis ei^o quod est de
naturali institutione & tota illa de cœli positione:
De stellis fixis: De terra: & p̄cipium Geometriæ
depræhendimus. Accedit cōflagratio ueseui mon
tis rei miraculo fidem omnem egressa. quæ omnia
accipias quæso eo animo quo offeruntur: & qua
frōte reliqua omnia admittis legas. Bene uale: Me
diolani. Kal. Augusti. Mcccciii.

a ii

CENSORINI OPVSCVLVM
DE DIE NATALI AD.Q.
CERELLIVM.

Diuitiae
nec i bonis
nec i malis.

Locuples
uere quis

Deorum ē ni
hil egere

VNERA ex auro uel quæ ex argento nitent : cælato opere nō nūq; materia cariora cæteraq; hoc gen^o blā dimēta fortunæ inhiant hi: qui uulgo diuites uocant: Te autem. Q. Cerelli uirtutis nō minus q; pecūia rū diuitē idest uere diuitē ista nō capiunt: Nō q; ea rum possessionē uel etiā usum a te omnino abieceris: Sed q; sapientiū disciplina formatus satis liquido cōperisti huiusmodi sita i lubrico bona malaue per se non esse: Sed των αετων: hoc est bonorum malorūq; media censerī: Hæc ut comic^o ait Terentius peride sunt: ut illi^o est animus: qui ea possidet. Qui uti scit: ei bona illi qui non utitur bene mala. Igitur quoniam quisq; non quanto plura possidet: sed quanto pauciora optat: tanto est locupletior. Opes tibi in animo maximæ: & ea quæ non modo bona generis humani procedunt. Sed quæ ad deorum immortalium æternitatem penitus accedant. Quod enim Xenophon socratic^o dicit. Nihil egerē est deorum. Quam minime autem proximum a diis. Quare cum dona preciosa necq; tibi per animi uirtutem defint: nec mihi per rei tenuitatem super

sint. Quodcumq; hoc libri est: meis opibus compa-
ratum nataliti; titulo tibi misi in quo nō ut plerisq;
mos est: aut hic aperte philosophiæ præcepta ad
beate uiuendum: quæ tibi scriberē: mutuatus sum.
aut ex artibus rhetorū locos laudibus tuis celebra-
dis persecut;. Ad id. n. uirtutum omnium fastigiū
ascēdisti: ut cuncta ista: quæ uel sapiēter monent:
uel facunde prædicantur: uita moribusque supe-
raueris. Sed ex philologis commentariis quasdam
quæstiūculas delegi: quæ congestæ possunt aliquā
tum uolumen efficere. Idque a me docendi studio:
uel ostentandi uoto non fieri prædico: ne in me ue-
t; ellogium iure dicatur: Sus mineruam docet. Cū
tuo collatu scirem me didicisse: ne beneficiis tuis ui-
derer ingratus: nostrorum ueterum sanctissimorū
hominum exempla sum secutus. Illi. n. q; alimenta
patriam lucem se deniq; ipsos deorum dono habe-
bant. Ex oībus aliquid deis sacrabant: magis adeo:
ut se gratos approbarent: q; deos arbitrarentur
hoc indigere. itaq; cum percepérant fruges: anteq;
uescerentur: deis libare instituerunt. Et cum agros
atq; urbes deorum munere possiderent: partē quā
dam templis sacellisque ubi eos colerēt: dicauere.
Quidam etiam pro cætera bona corporis ualitu-
dine crinem deo sacrum pascebant. Ita ego a quo
plura in litteris percæpi: tibi hæc exigua reddo li-
bamina. Nunc quoniam liber de die natali inscribi

a iii

Philologi
cōmētarii

Ellogium
Sus mineru-
am
Primitiæ
cur diis offe-
reabant.
Tēpla cur
instituta.

Crinē cur
deo conse-
crabant.
Natali die
a uotis au-
spicabātur.

Genii res
diuina.

Apollinis
genitoris
ara deli.

Genius qui
deus & un.

Lar & ge-
nius idem

Indigita-
menta

tur: a uotis auspicia sumantur. Itaque hunc diem:
quod ait Persius: Numera meliore lapillo. idque q
sæpiissime facias: exopto. Et quod idem subiungit
Funde merum genio: hic forsitan quis querat: quid
causæ sit: ut merum fundendum genio: nō hostia
faciendum putauerit. Q uod. s. ut Varro testatur
i eo libro: cui titulus est articulus: siue de numeris:
id moris institutio: maiores nostri tenuerūt: ut cū
die natali munus annale genio: soluerent: manum
a cæde ac sanguine abstinerent: ne die qua ipsi lucē
accepissent: aliis demerent. Deniq delii ad Apollinis
genitoris aram: ut Timæ auctor est: nemo hostiā
cædit. Illud etiam in hoc die obseruandum quod
genio facto neminem oportet antegustare: q eū q
fecerit. Sed & hoc a quibusdam sape quæsitum sol
uendum uidetur: Q uid sit genius: cur ue eum po
tissimum suo quisq natali ueneretur.

De genio & lare

Enius est deus: cuius in tutela: ut quisq
natus est uiuit: siue etiā q ut generamur
curat: siue q una gignitur nobiscum. Si
ue etiā q nos genitos suscipiat: ac tueatur. Certe a
gignendo genius appellatur: Eundem esse geniū
& larem multi ueteres memoriae prodiderunt. In
quis etiam Granius Flaccus in libro quem ad cæ
farem de indigitamentis reliquit scriptum: hunc i
tios maximā: quinimo omnem habet potestate cre

ditū ē. Nōnulli binos genios i his dūtaxat domib⁹
quæ essent maritæ: colēdos putauere. Euclides at̄
socratus duplētū omnibus oīo nobis genium di-
cit appositum. Q uam rem apud Lucilliū in libro
satyrar̄. xvi. licet cognoscere. Genio igitur potissi-
mū per oēm ætatem quot annis sacrificam⁹. q̄q nō
solum hic: sed & alii sunt præterea dei cōplures ho-
mini uitā pro sua quisq; portione admīniculantes.
Q uos uolētem cognoscere indigitamentū libri
satis edocebūt. Sed oēs hi semel in uno quoq; hoīe
numinū suorum effectū ræpresentant. Q uo cir-
ca non p omne uitæ spaciū nouis religionib⁹ arceſ
suntur. Genius autē ita nobis assiduus obseruator
appositus est: ut ne pūcto quidem temporis longi⁹
abſcedat: sed ab utero matris acceptos ad extremū
uitæ diē comiteſ. Sed cū singuli hoīes ſuos tātum
mō pprios colant natales: Ego tamē duplīci quot
ānis officio huiuscē religiōis aſtrigor. Nā cū ex te
tuaq; amicitia honorē dignitatē dec⁹ atq; præfidū:
cūcta dēicq; uitæ premia recipiā: nephas arbitror:
ſi diē tuū q te mihi in hanc lucē edidit: meo illo p
prio negligētius celebrauero. ille. n. mihi uitā: iſte
fructū uitæ atq; ornamētū peperūt: quoniā ætas a
die natali initiū ſumit: ſutq; ante hūc diē multa: q
ad hominū p̄tinēt originem. non alienū uidetur de
his dicere pri⁹: quæ ſunt natura priora. Igitur quæ
ueterib⁹ de natura humana fuerint opinioēs ex his

Admīnicu
lans.

Geni⁹ hoīs
assiduus ob
ſeruator

Grati anīx
mi uir

quædā breuiter exponam.

Variæ opiniōes ueterū philosophorū de ḡnatiōe.

Rima & generalis quæstio īter antiquos sa
p piētiae studiosos uersata est: q̄ cū constet
homines singulos ex parentum seminib⁹
eē procreatos successione prolis multa sēcula pro
rogare: alii semper homines fuisse: nec unq̄ nisi ex
hominibus natos: atq̄ eorum generi caput exordi
umq̄ nullū extitisse arbitrati sunt. Alii uero fuisse
tps: cum hoīes non essent: & his ortum aliquando
principiūq̄ natura tributum: sed prior illa sentētia
qua semp̄ humanū genus fuisse creditur: auctores
habet Pythagorā Samium: & Cocceiū Lucanū &
Architam tarentinū: omnesq̄ adeo pythagoricos:
sed & Plato atheniēsis & Xēocrates: & Dicearch⁹
Messenius. Itē antiquat academiæ philosophi: nō
aliud uidentur opinati. Aristoteles quoq̄ stagirites
& Theophrastus multiq̄ præterea non ignobiles
peripathetici idem scripserunt: eiusq̄ rei exempla
dicūt: q̄ negant omnino posse reperiiri aues ne an
te an oua generata sint: cum & ouū sine aue: & auis
sine ouo gigni non possit: itaq̄ & omnium: quæ in
sempiterno isto mundo semper fuerunt: futuraq̄
sunt aiunt principium fuisse nullum: sed orbem eē
quendam generantium nascentiumq̄: in quo univ
uscuiusq̄ geniti initium simul & finis esse uideau
tur. qui autem homines aliquos primigenios diui

Homies an
semp fuerit

Aues ne an
oua gene
rata sint.

nitus naturae factos crederent : multi fuerūt: sed
aliter atq; aliter hac existimatione uersati. Nam ut
omittam: quod fabulares poetarum historiæ ferūt
homines primos aut Promethei molli luto esse for-
matos: aut Deucalionis Pyrrhæ duris lapidibus
esse natos. Virg. Hic lapides pyrrhæ iactos Satur-
nia regna. & alibi quo tempore primum Deucaliō
vacuum lapides iactauit in orbem: Vnde homines
nati durum genus. quidam ex ipsis sapientiæ pro-
fessoribus nescio an magis monstruosas: certe non
minus incredibiles rationum suarum proferūt opi-
niones. Anaximander milesius uideri sibi ex aqua
terraq; calefactis exortos esse siue pisces siue pilci
bus similia animalia: in his homines cōcreuisse; fœ-
tusq; ad pubertatem int' retentos tum demum ru-
ptis illis uiros mulieresq; qui iam se alere possent
processisse. Empedocles aut̄ egregio suo carmine:
quod eiusmodi esse prædicat Lucretius: ut uix hu-
mana uideatur stirpe creatus: Tale quiddam cōfir-
mat: primo mēbra singula ex terra quasi prægnan-
te passim ædit a deinde coiisse & effecisse solidi ho-
minis materiam igni simul & humoris permixtam.
Cætera quid necesse est persequi? que non capiat
similitudinem ueritatis. Hæc eadem opinio etiam
in Parmenide uel inserta fuit pauculis exceptis ab
Empedocle dissentiente . Democrito uero abde-
ritate ex aqua limoq; primum uisum esse homines

Hominum
origo

Pisces homi-
num conce-
ptacula.

procreatōs. nec longe secus Epicurus. Is. n. credi
dit limo calefacto uter os nescio quos radicibus ter
ræ cohærentes p̄imum increuissē: & infantibus ex
se æditis ingenīū lactis humorem natura ministrā
te præbuuisse. quos ita educatos & adultos gen^o ho
minum p̄pagasse. Zenon citieus stoicæ sectæ cō
ditor: principium humano generi ex nouo mundo
constitutum putauit. primosq; homines ex solo ad
miniculo diuini ignis idest dei prouidētia genitos.
Deniq; etiam uulgo creditum est: ut pleriq; genea
logiæ auctores sunt quarundā gentium: que ex ad
uenticia stirpe nō sint principes terrigenas esse: ut
in attica & arcadia thessaliacq; eosq; autochthonas
uocitari: ut in Italia poeta cecin̄t nymphas indige
nasq; faunos nemora quædam tenuisse nō difficile
rudis antiquorum credulitas recepit. Nūc uero eo
licentiae poeticæ processit libido: ut uix auditu fe
renda configat: post hominum memoriam proge
neratis iam gentibus & urbibus conditis homines
e terra diuersis modis editos: ut in attica fertur re
gione Erichthonius ex uulcani semine homo exor
tus: & in colchide uel boetia consitis anguis denti
bus armati partus e quib^o mutua inter se cæde ne
catis pauci superasse traduntur. qui in conditu the
barum cadmo fuerunt adiumento. nec non in agro
tarquinensi puer dicitur diuinitus exort^o nomine
Tages: qui disciplinam cecinerit extispicii: quam

Terrigēa
Autochtho
nes.

Erichthōi
uulcani. F.

Thebarum
conditor

Tages

lucumones hætruriæ potentes exscriperunt.

Lucumōes
qui

De semine hominis.

Acten² de prima hominum origine. Cæ
terum quod ad presentes nostros pertinet
natales eorumq; initia quam potero con
pendio dicā. Igitur semen unde exeat: inter sapien
tiæ professores non constat. Parmeides. n. tum ex
dextris tum læuis partibus adoriri putauit. Hippo
ni uero metapontino: siue ut Aristoxenus auctor ē
Samio ex medullis profluere semen uidetur. Idq;
eo probari: quod post emissionem pecudum si q;s
mares perimat medullas utpote exhaustas non re
periatur. Sed hanc opinionem nonnulli refellunt ut
Anaxagoras: Democritus & Alcmæon Crotonia
tes. Hi. n. post græcam contentionem non medul
lis modo uerū & adipe multaq; carne mares exhau
riri respondent. Illud quoq; ambiguam facit inter
auctores opinionem utrum ne ex patris tantūmo
do semie partus nascatur: ut Diogenes & Hippo
stoiciq; scripsere. An etiam ex matris: ut Anaxago
rae & Alcmæoni: necnon Parmenidi Empedocliq;
& Epicuro uisum: Quæ differēs nō diffinitæ se sci
re Alcmæo cōfessus ē: rat² neminē posse pspicere.

Semē hois
uñ exeat.

Quid primum in infante formatur.

Partus ex
utrius parē
tis semine.

Mpedocles quē in hoc Aristoteles fecut²
ē: ante oia cor indicauit icrescere q; hois
uitā maxie cōtineat. Hippo uero caput:

Infans uñ
prīmū for
metur.
Cor homi
nis uitā ma
xie cōtinet.

Sensus a ce
rebro

Infans i ma
tris utero
q̄uo alatur.

Mares foē
minæue unī
nascantur.

in quo est animi principale cerebrum. Democritus aluum cum capite. quem plurimi habent ex inani. Anaxagoras cerebrum: unde omnes sunt sensus Diogenes Apolloniates ex humore primū carnem fieri existimauit: tū ex carne neruos & ossa & cæteras partes enasci. At stoici una totum infantem figurari dixerunt: ut una nascatur alaturq;. Sunt qui id opinent ipsa fieri natura: ut Aristoteles atq; Epicurus. Sunt qui potentia spirit? semen comitantis ut stoici ferunt uniuersi. Sunt qui æthereum calorem inesse arbitrantur qui membra disponat Anaxagorā secuti: ut cunctq; tamen formatur ifans: quē admodum in matris utero alatur duplex opinio ē. Anaxagoræ. n. cæterisq; compluribus per umbilicum cibus administrari uidetur. At Diogenes & Hippo existimauere esse in alio prominens quidam quod infans ore apprehendat: ex eo alimentū ita trahat: ut cum æditus est ex matris uberib? Cæterum ut mares foeminæue nascantur: quid causæ esset uariæ ab eisdem philosophis proditum est. Nam ex quo parēte seminis amplius fuit: eius sexū repræsentari dixit Alcmæon: ex seminibus autem tenuioribus foeminas. Ex densioribus mares fieri Hippo affirmat. Vtrius uero parentis sedem prius occupauerit: eius reddi naturam Democritus rettulit. At inter se certare foeminas & mares & penes utrum uictoria sit: eius habitum referri auctor

est Parmenides. Ex dextris partibus profuso semi
ne mares gigni: At læuis foemias Anaxagoras Em
pedoclesq; consentiūt. Quorum opinones ut de
hac specie congrue: ita de similitudine liberorum
dispariles. Super qua re Empedoclis disputata ra
tio talis profertur. Si par calor in parentum semi
nibus fuit: patri similem marem procreari. Si frig
idus foeminam matri similem: q; si patris calidus
erit: & frigidus matris puerum fore: qui matris uul
tum representet. At si calidus matris: patris autem
si erit frigidus puellam futuram que patris reddat
similitudinem. Anaxagoras autem eius parētis fa
ciem referre liberos iudicauit: qui seminis ampli
contulisset. Cæterum Parmenidis sentētia ē: cum
dextere partes dederint: tunc filios p̄i cōsimiles:
cum læue tunc m̄ri. Sequitur uero de geminis: q
ut aliquādo nascantur modo seminis fieri Hippo
ratus: id. n. cum amplius est: q; uni satis fuerit: bifa
riam: diduci id ipsum ferme Empedocles uidetur
sensisse. Nā cās qdē cur diuideref: nō posuit: ptū
tātūmō ait: & si utrūq; sedes æq; calidas occupaue
rit: utrūq; marē nasci. Si frigidas æque utrāq; fo
minam. Si uero alterum calidiorem alterum frigi
diorem dispari sexu partum futurum. De confor
matione autem partus nihilominus in prima heb
domade dētes hoī cadere: in secūda pubē appare
re, i tertia barbā nasci; in q̄rta uires; i q̄nta maturi

Liberorū si
militudo
quare

Gemini q̄
nascant̄

Partus quo
to die for
metur

tatē ad stirpē relinqndā i sextā cupiditatib⁹ tētari
in septima prudētiā linguāq⁹ consumari. i octaua
eadē manere. in decia hoiem fieri morti maturū:

Vox crassi
or & iæqua
bilis.

Hirqtallire
Hirquitalli

Crisimi dī
es.
Climacteri
ci anni.

Vitæ huma
ne termin⁹

Numeri qv
drati.

cupam
nihil ob
tutum

tamē in secūda hebdomade uel incipiēte tertia uo
cē crassiorē & inæqbilē fieri: qđ Aristoteles appellat *τραχύτερη*. Antiqui nři hirqtallire: & inde ipsos
putant hirqtallos appellari: qđ tum corpus hircū
olere incipiat. De tertia āt ætate adolescentulorū
tres grad⁹ eē factos i græcia prius qđ ad viros pœcia
tur. qđ uocēt annorū. xiii. nō 12a. mellephebō āt
xv. deīn. xvi. ephebō tūc. xvii. *εφενθομός*. præterea
multa sunt de his hebdomadib⁹: qua medici ac phi
losophi libris mādauerūt: unde appet ut i morbis
dies septimi suspecti sunt & crisimi dicunt. ita p
oēm uitā septimū quēq⁹ annū piculosum & uelut
crismō eē & climactericum uocari. sed ex his gene
thliaci alios aliis difficilores eē dixerūt. Et nōnulli
eos potissimū quos ternæ hebdomades cōficiunt
putat obseruādos. Hoc ē unū &. xx. &. xlī: & dein
de. Ixiii. postremū. lxxxiiii. i quo staseas terminū ui
tae defixit. Alii āt nō pauci unū oīum difficillimū
cliactera pdider. āno. s. uno de qnq̄gesimo quē cō
plēt anni septies septēni: ad quā opinionē pluriorū
cōsensus inclinant. Nā quadrati numeri potētissi
mi dicunt. Deniq⁹ plato ille uenia cæterorū philo
sophiæ sanctissimus: qđrato nūero annorū uitam
humanā consumari putauit. s. nouenario: qđ cōplēt

annos. lxxx. & unum. Fuerunt etiam qui utrūq; recipiāt numerum unū de quinquaginta: &. lxxxi. & minorem nocturnis genesib^z maiorem diurnis ascriberēt. Pleriq; aliter moti duos istos numeros subtiliter discreuere dicentes: Septenarium ad corpus nouenarium ad animum pertinere. Hunc medicinæ corporis & Apollini attributum: illum misit: quia morbos animi quos appellat pathe mu sica lenire ac sanare cōsueuerit. Itaq; primum cliv māctera annum. xli. esse prodiderunt. Ultimū at lxxxi. mediū uero ex utroq; permixtum anno. iii. &. lx. uel quē hebdomades. viiiii. uel. vii. enneades cōficiunt. Hūc licet qdā periculosisssimū dicāt: q ad corpus & aīum p̄ineat: Ego tamē caeteris non duco ifirmiore: nā utrūq; qdē supradiū cōtinet nūerū: sed neutrū qdratū & ut ē ab utroq; nō alie nus: ita in neutro potēs nec multos sane quos uetus claro nomie celebrat hic annus absūpsit Ari stotelem stagiritem reperit: sed hunc ferunt natura lem stomachi ifirmitatem crebrasq; morbidi corporis offensiones adeo uirtute animi diu sustentas se: ut magis mirum sit ad annos. lxiii. eum uitam p tulisse: quam ultra non pertulisse. Quare sanctissi me Cerelli cū istū annū q maxie fuerat corpori for midolosus sine ullo icōmodo transferis: cæteros q leuiores sūt climacteras minus tibi extimesco. præ serti cū i te aī potius q corporis naturā sciā dñari.

Musarū nu
merus
Musica
morbos
ai lēnit
Enneades

Aristoteles
uixit annis
lxiii.

Vitæ legiti
mus finis
Plato uixit
ānis. lxxxi.
Dionysius
Heraclote
ratus
Diogenes
Cynicus
Eratosthe
nes
Xenocrates
Carneades
Cleanthes
Xenophanes
Democritus
Isocrates

La9Cerellii

eosq; uiros qui tales fuerunt non pri^o uita excisis
se:q; ad annum illum. lxxxi. puenerint: in quo Pla
to finem uitæ & legitimū esse existimauit. Et ha
buit legitimū. hoc āno & Dionysius Heraclotes
ut uita abiret: cibo abstinuit. Et cōtra diogenes cy
nicus cibi cruditate in coleram solutus est. Erato
sthenes quoq; ille orbis terrarum mensor & Xeno
crates platonic^o ueteris academiæ p̄inceps ad eun
dem annum uixerunt. Nō pauci etiā p animi spiri
tū molestiis corporis supatis limitē istū trāsgressi
sunt ut Carneades: a quo tertia academia est: quæ
dicitur noua: uel Cleāthes qui uno minus cētum
expleuit. At Xenophanes Colophonius maior an
norum. c. fuit. Democritū quoq; abderitem & Iso
crate rhetorē fere prope ad idætatis puenisse quo
Gorgiā leōtinū: quē oīum ueterū maxie senē suis
se. & vīii. supra. c. annos habuisse cōstat. Q uod si
culturibus sapientiæ siue per animi uirtutem seu
lege fati diutina obtigit uita: non despero quin te
quoquediū corpore atque animo ualentem longi
or maneat senectus. Q uem. n. ueterū nūc memo
ria suscepimus: prudentia uel temperantia uel iu
stitia uel fortitudine tibi antestare dicimus: Q uis
eorum si adesset non in te omniū uirtutum predi
cationē conferret: Q uis tuis laudib^o se postponi
erubesceret: Illud certe ut arbitror dignum ē præ
dicatione: quod cum illis ferme omnibus quamvis

prudētissimis & procul a rep. motis nō cōtigerit si
ne offensione & odio plerūq; capitali uitam deger.
Tu tamen officiis municipalib^z funct^z honore sa
cerdotis in p̄cipib^z tuæ ciuitatis cōspicu^z ordinis
etia equestris dignitate gradū prouincialiū supgres
sus nō modo sine reprehēsione & inuidia semp̄ fui
sti: uerū ēt omniū oīo amorē cū maxima gloria cō
secutus. Q uis a te nosci aut ex amplissimo senatus
ordie nō expetiuit: aut ex humiliof plebis nō opta
uit: Q uis mortalium uel te uidit: uel de tuo nomi
ne accepit: quin & loco fratris germani diligat: &
iure parentis ueneretur: Q uis ignorat pbitatē pri
mam fidē summā benignitatē īcredibile modestia
uerecūdiāq; singularē: Ceteraq; humanitatis offi
cia penes te unū esse: & qdem maiora: q possint di
gne a quoq; referri: Q uare & ego his nunc comme
morādis supersedebo. De eloquentia quoq; sileo: q
omnia nostrarū prouinciarū tribunalia omnes præ
sides nouere. Q uā deniq; urbs Roma & auditoria
sacra mirata sunt. hæc se & ad presens & in futura
sæcula satis ipsa nobilitat: Nunc uero quatenus de
die natali scribo meū mun^z iplere conabor. tēpus
quoq; hodiernum quo maxie flores q̄ potero luci
dissimis notis signabo. Ex quo ēt prim^z ille tu^z na
tal is liqdo noscef. tēpus āt nō diē tātūmō id ē mē
sem uel annū uertētē appello. sed & qd quidam lu
strū aut unū annū magnum uocāt: & qd sæculum

b

Quatenus

Tēp^z quid

Aeuum qd

Tēpus præ
teritū.

Tempus fu
turum.

Tēpus præ
sens

Censorini
patria

Seculū qd

Genea q.
Orbis æta
tis.

nominant. Cæterū de æuo quod est tempus unum & maximum non multum est quod in præsentia dī cāt. Est. n. imēsum sine origie sine fine: qd eodem mō semp fuit: semp futurū est. necq; ad quēq; hoium magis q; ad alterū p̄tinet. hoc i tria diuidit tpa: præ teritū presens futurū : ex qbus præteritū initio carer: exitu futurū. præsens aut̄ quod mediū ē: adeo exigū & incōprehensibile est: ut nullam accipiat longitudinē: necq; aliud esse uideat : q; trāsa ctī futuriq; coniunctio: adeo porro instabile ut ibidem sic nūq; & quicqd trāscurrit: a futuro decerpit. Hæc i ter se tpa ante actū dico & futurum: necq; ppria sūt necq; ita ut alterum altero longius breuiusue uidea tur. Quicquid. n. non habet finem : collationem mensuræ non recipit. Quappæ aeuum necq; annorū necq; sæculorū nūero nec deniq; ullo finito tpis mō dulo metiri conabor. hæc. n. ad ætatē infinitā nō sūt brumalis unius i star horæ. Itaq; ut sæcula pos sim pcurrere: & hoc nr̄m presens designare omissis aureis argēteisq; & hoc genus poeticis a cōditu urbis Romæ p̄fia exordiar. De seculo.

Eculū ē spatiū uitæ humanae lōgissimū
partu & morte diffinitū. Q uare q annos
xxx. seculū putarunt: multū uidentur er
rassfe: hoc. n. tps geneā uocari Heraclitus auctor ē.
qa orbis ætatis in eo sit spacio . Orbem at uocant
ætatis: dum natura humana ad semetē reuertitur.

hoc quidem geneas tempus. Alii aliter diffiniere :
Heraclitus annos. v. & xx. scribit dici Genean Ze
non. xxx. Seculum autem quid sit usq; adhuc arbi
tror ad subtile examinatiū nō esse. Poetæ qdē mul
ta i credibilia scripserūt. nec min⁹ historici græci:
quāuis a uero par non fuit decedere: ut Herodot⁹:
apud quem legimus: Argathonium Thartessiorū
regē. c. & l. annorum fuisse. Aut Ephorus qui tra
dit arcadas dicere apud se reges antiquos aliquot
ad. ccc. uixisse annos Verum hæc ut fabulosa præ
tereo. Sed inter ipsos astrologos qui in stellarum
signorumq; ratione uerum scrutantur: nequaq; ēt
cōuenit. Epigenes. cxii. annis longissimam uitā cō
stituit. Berossus āt. cyi. Alii ad. cxx. annos produci
posse. Quidam etiam ultra credidere. Fuere qui
non idem putarent ubiq; obseruandum. Sed uarie
per diuersas regiones prout in singulis sit cæli ad
circulū finitorem inclinatio: quod uocatur clima:
sed licet ueritas in obscuro lateat: tamē in una qua
que ciuitate q; sint naturalia secula rituales ethrux
scorum uidentur docere: in quibus scriptum esse
fert initia sic ponī seculorum. Quo die urbes atq;
ciuitates cōstituerētur: de his qui eo die nati eēnt:
eum qui diutissime uixisset: die mortis suæ primi
seculi modulum finire. Eoq; die qui essent reliqui
in ciuitate de his rursum ei⁹ moitem: qui q; lōgissi
mā egisset ætatem finem eē seculi secudi. Sic dein

b ii

Vitæ lōgissimæ exem
pla.

Argathōis
Arcadū re
ges.

Cæli iclina
tio qd agat
Clima qd.
Rituales li
bri.
Seculorum
initia.

Seculorum
fines portent
ta procedunt

Nois ethru
sci qñ fata
lis erit finis
Ludi secula
res quo
anno fieret

Centesimo
quoq; anno.

Porta collina.

Porta exq;
lina.
Decēntri Si
byllini.

ceps tempus reliquorū terminari. Sed ea q; igno
rarent homines portenta mitti diuinitus: quibus
admonerent: unum quodq; seculum esse finitum:
Hæc portenta ethrusci pro aruspicii disciplinæq;
suæ peritia diligenter obseruata in libros rettulex
runt. Quare in thuscīs historiis que octauo eorū
seculo scriptæ sunt: ut Varro testatur & quot nu
mero sæcula ei genti data sint: & transactorum sin
gula quanta fuerit: quibus ue ostentis eorum exit?
designati sint: continetur. Itaq; scriptum est. Q ua
tuor prima sæcula annorum fuisse. cv. Quintum
cxxxiii. Sextum unum de uirginis &c. Septimum
totidem. Octauum tum demum agi. Nonum &
decimum superesse. Quibus transactis finem fo
re nominis ethrusci. Romanorum autem sæcula
quidam ludis secularibus putant distinguiri. Cui rei
fides si certa est: modus Ro. seculi est incertus. Tē
porum enim interualla: quibus ludi isti debeat re
ferri non modo quāta fuerit retro: ignoratur: sed
ne quidē quanta esse debeant: scitur. Nā ita institu
tū esse centesimo quoq; anno fierent. Id tū Antias
aliq; historici auctores sunt: Tū Varro de scāni
cis originibus libro primo ita scriptum reliquit:
Cum multa portenta fierent: & murus & turris: q;
sunt iter portam collinam & exquilinam de cælo
essent tacta. Et ideo libros sybillinos deceimūri
adissent: renunciauerunt: uti diti patri & Proserp

b d

pinæ ludi Terentini in campo martio fierēt tribus
noctibus: & hostiæ furuæ imolarentur : utiqꝫ ludi
centesimo quoqꝫ anno fierēt. Item. T. Liuius. L. c.
xxxvi. eodem anno ludos seculares cæsar ingēti ap
patu fecit. Q uos cētesimo quoqꝫ āno: his. n. termi
n⁹ seculi: fieri mos. utqꝫ. x. c. quoqꝫ anno repetant:
tā cōmētarii. xv. uirox̄ q̄ diui Augusti edicta testa
ri uidentur: adeo ut Horatius Flaccus in carmine
quod de secularibus ludis cantatum est: id tempus
hoc modo designauerit. Certus undenos decies p
annos orbis ut cantus referatqꝫ ludos: Ter die clav
ra totidemqꝫ grata: nocte frequentes.

Ludi Terē
tinī.

Seculi ter
minus

Horatiū car
mē seculař.

De temporibus ad pariendum aptis.

Vperest dicere de tēporibus: quibus par
tus soleant esse ad nascendū maturi. Qui
locus eo mihi cura maiore tractādus est:
q̄ quædam necessē est de Astrologia Musicaqꝫ &
Arithmetica attingere. Iam primum quoto post
conceptionem mense infantes ædi soleant: frequen
ter agitatum inter ueteres nondum conuenit. Hip
pon metapontinus a septimo ad decimum mensem
nasci posse existimauit. Nā septio ptū iā eē maturꝫ
eo q̄ i oībus numeris septēnari⁹ plurimū possit. Si
qdē septimis formēt dētes mēsib⁹: additisqꝫ alteris
recti cōsisteſ ūiciāus. & p⁹ septimū mēsē dētes no
bis inascanſ iidēqꝫ post septimū cadāt annū. xiii.
at pubescere soleam⁹. Sed hāc a septem mensibus

Partitionis
maturæ tē
pus.

Partus qñ
maturus

b iii

Dentes qñ
cadant.

Pubertas
qñ icipiat

Partus qñ
maturus

Suprano
minatus.

Part⁹ matu
ri tps ex sen
tentia chal
deorum.

incipientem maturitatē usq; ad decimū p̄ductā.
Ideo q; in aliis oībus h̄ec eadē natura ē: ut. vii. mē
sibus annisue tres aut menses. aut anni ad cōsuma
tionē accedant. Nā dentes. vii. mensiū ifanti nasci
& maxime decimo pfici mēse. vii. anno prios eorū
excidere. deciō ultimos: post. xiiii. annū nōnullos.
sed omnis intra septimū decimū annū pubescere:
huic opinioni in parte aliqui repugnāt. Alii in pte
consentiūt. Nam. vii. mense parere mulierē posse
plurimi affirmant: ut Theano pythagorica: Aristoteles
pipatheticus: Diocles: Euen²: Straton Empe
docles Epigenes: multiq; præterea: quorū omniū
cōsensus Eutiphronē gnidiū nō deterret: id ipsum
itrepide pernegantem. Contra eum ferme oēs Epi
charmū securi octauo mēse nasci negauerūt. Dio
cles tamē caristius & Aristoteles stagirites aliter iē
tiūt. ix. aūt &. x. mēse tū chaldae plurimi & idē su
pranominatus Aristoteles ædi posse partum puta
uerunt. Nec Epigenes bizantius. ix. fieri posse cō
tendit. Nec Hippocrates coh². x. Cæterum. xi. mē
se Aristoteles solus recipit. cæteri uniuersi impro
barunt. Sed nunc chaldeorum ratio breuiter tra
ctanda est. Explicādumq; cur. vii. mense &. viii. &
x. tantum posse nasci homines arbitrentur. Ratio
nes chaldeorum de tempore partus. Ante oīa igit
dicūt actū uitāq; nostram stellis tam uagis q; stanti
bus esse subiectam: earumq; uario multipliciq; cur

su generis humanū gubernari. Sed ipsarum motus
schemataq; & effectus a sole crebro immutari. Nā
ut aliæ occasum nōnullæ stationē faciāt; nosq; oēs
hac sua disparilitate pariter afficiāt Solis fieri po
tentia. Itaq; eū q; stellas ipsas qbus mouemur. pmo
uet aīam nobis dare; q; regamur. potentissimumq;
in nos esse moderariq; quando post conceptionē
ueniamus in lucem. Sed hoc per tres facere cōspe
ctus. Quicquid autē sit conspectus & quot eius
genera ut liquido perspici possit: pauca prædicā.

De circulo zodiaci.

Ircul^o est ut ferū signifer: quem græci
uocant zodiacon in quo sol & luna cæte
ræq; stellæ uagæ feruntur hic in. xii. ptes
totidē signis redditas æqbiliter diuisus ē eū sol an
nuo spatio metit ita in uno quoq; signo ferme unū
mensem moratur. Sed signum quodlibet cū cæte
ris singulis habet mutuū conspectū nō tamē uni
formē cum omnibus: nam ualidiores alii infirmio
res alii habentur. Igitur quo tempore partus con
cipitur sol in aliquo signo sit necesse est in aliqua
eius particula: quem locum conceptionis proprie
appellat. Sunt at hæ particulæ in uno quoq; signo
tricenæ totius uero zodiaci numero. ccclx. has me
ras græci uocant: & hæ particulæ nobis uelut fata
sunt: an in qua potissimum oriente nascantur pluri
mum refert. Sol ergo cum in proximum signum

b. iiii

Hocum uir
ta ex stellis.

Zodiacus
Signifer

Solis curs⁹

Conspect⁹
planetarū
mutuus

Locus con
ceptionis

Meræ quæ.
Fata quæ

transcendit locū illum conceptionis aut imbecillo
uidet conspectu aut etiam nec conspicit. Nā plu-
res proximantia sibimet zodia inuicē se uidere oſo
negauere: at cū i tertio ē signo hoc ē uno medio i
terposito tū primū illū locū unde pfectus ē: uide
re dicitur. Sed ualde obliquo & inualido lumine q
conspectus dicitur. καταεξαγορον quia sextam p
tem circuli subcedit. Natura cui² a priō zodio ad
tertiū: sic a tertio ad quartū. Inde porro ad septimū
ac deinceps alternae lineæ emituntur hexagoniae
qui lateralīs forma i eodem circulo scriberet: hūc
quidā conspectum non usquequaq; re ceperūt: qd
minimū ad maturitatē partus uidebat cōferre. Cū
uero i quartū signum puenit & media duo sunt ui-
det κατατετραγορωμ: quoniam illa linea q uisuſ p
tēdit qrtā partē orbis abscidit cum at i quito ē tri-
bus interiacentib² mediis κατατριγορωμ aspicit:
nam tertiam signiferi partem uisuſ ille metitur: q
duæ uiliones τετραγορικαιτριγωμ per quam effi-
caces incrementum partus multum adminiculat.
Ceterum a loco sexto conspectus omni caret effi-
ciētia. eius. n. linea nullius poligonie efficit latus.
At a septio zodio quod ē cōtrarium plenissim² po-
tentissimusq; conspectus quoldam iam maturos i
fantes educit: qui septem mēstres appellantur: qd
vii. mense nascunt: at si itra hoc spaciū maturesce-
re uterus non potuerit. viii. mēse non edif: ab octa-

uo. n. signo ut a sexto inefficax uisus sed uel nono
mense uel. x. Sol. n. a nono zodio particulam con-
ceptionis rursum conspicit κατατριγομ. & a. x.
κατατετραγομ qui conspectus ut supra iam dix
Etum est per q̄ efficaces sunt. Cæterum. xi. nō pu-
tant nasci quia laguido iam radio infirmum lumē
καταεξαγομ mittatur multominus. xii. unde cō-
spectus pro nullo habet. Itaq̄ scđm rationē hanc
επταύνοι naſcūtūr καταδιαuerſorū εμμεσαιμοι ἀτ
κατατριγομ. Δεκαώνυμοι: uero κατατετραγομ.

Septimeſ
ſtres.
Octimeſ
ſtres.

Opiniones pythagoricæ de partu.

Ac chaldæorum sententia explicata tran-

h seo ad opinionem pythagoricam Varro
ni tractatam i libro qui uocatur tubero:
& intus scribitur de origine humana: que quidem
ratio præcipua recipienda ad ueritatem proxime
uidetur accedere. Alii. n. pleriq̄ cum omnes part⁹
non uno tempore fiant maturi una tamen eadēq̄
tempora omnibus cōformandis dederunt: ut Dio-
genes apolloniates qui masculis ait corpus quat⁹
tuor mensibus formari & foeminis quinq̄: uel Hip-
pon qui dieb⁹. lx. infantem scribit formari & quar-
to mense carnem fieri concretam: quinto unguis
capillū ue naſci. vii. iam hominem esse perfectum.
Pythagoras autem qđ erat credibilius dixit part⁹
esse genera duo: alter⁹. vii. mēsiū alter⁹. x. sed prio-
rē aliis dierū nūeris cōformari aliis posteriorē eos

Infās i ute
ro quo to
die formet

uero numeros q̄ i uno quoq; prū aliqd ferūt mutatiois dū aut semē in sanguinē aut sanguis i carnē aut caro i hoīs figurā puerit̄ iter se collatos rōnē h̄e eā quā uoces habent, quæ in musica συνφωνι uocant̄: sed h̄ec quo sint intellectu aptiora prius aliqua de musicæ regulis. Huic loco necessaria di-
cent̄ eo quidē magis q̄ ea dicā. quæ ipsis musicis ignota sunt. Nam sonos scienter tractauere & con-
gruenti ordine reddidere illos. Ipsis autem sonis motuū modum mēsurāq; inuenere geometræ ma-
gis q̄ musici.

De musica.

Musica qd

Vsica igit̄ ē sciētia bene modulādi. h̄ec autē in uoce. sed uox alias grauior mittit̄ alias acutior. Sigulæ tñ uoces simplices:

Phthong⁹

& ut cūq; emissæ φθωγγοσ uocatur. discrimē uero quoaliter φθωγγοσ acutior est alter grauior appellat̄ Diastema. Inter ifimam summāq; uocē multa eē possunt i ordie posita q̄ diastemata alia aliis ma-

iora minorare: ut ē illud qd Tonō appellat̄: uel hoc

minus semitonion uel duorū triūue ac deinceps aliquot tonorū iteruallū sed nō pmistæ uoces oēs cū aliis ut libet iūctæ cōcordabiles i cātu reddūt esse Etus ut litteræ nostræ si iter se passim iungātur: & nō cōgruēter s̄æpe nec uerbis nec syllabis copulā dis concordabunt: sic in musica certa quædā sunt interualla: quæ symphonias possint efficere. Est autē symphonia duarū uocum dispariū iter se iun-

Symp̄hōia
quid

Etarū dulcis cōcētus symphoniae simplices ac pri
mæ sunt tres quib⁹ reliquæ cōstant una duorū to
norū & semitonii habēs *Diaſtrīa*: quæ uocat dia
tessaron alia triū & semitōii q̄ uocat diapēte. Ter
tia ē diapason cui⁹ diaſtema cōtinet duas priores:
est. n. sex tonorū ut Aristoxen⁹ musiciq; assueverāt
uel qnq; & duorū hemitōiorū ut Pythagoras geo
metræq; demōstrāt tria semitōia tonū cōplere nō
posse: quare ēt huiusmodi iteruallū Plato abusue
ſenitonion p̄prie diesis uel lima appellat. Nūc ue
rou ut liquide appareat quēadmodū uoces nec sub
oculos nec sub tactū cadētes hēre possint mensu
ras ad mirabilæ Pythagoræ referā cōmētū: q̄ secre
ta naturæ scrutādo repit phthōgos musicorū con
uēire ad rōnē numerorū: nā chordas æque crassas
pariçl lōgitudie diuersis pōderib⁹ tetēdit. qbus sæ
pæ pulsis phthōgis ad ullā symphoniam cōcordati
b⁹ pōdera mutabat & idētidē frequēter exptus po
ſtremo deprehēdit tūc duas chordas cōcinere: id
qd̄ ē diatessaron cū earū pōdera iter se collatarō
nēhaberēt: quā tria ad q̄ttuor quē phthōgon Ari
thmetici græci epitriton uocat: latinī ſuptertiū ad
eam symphoniam: quæ diapente dī ubi inuenit pō
derum discriminē in ſequitertia proportiōe: q̄ duo
faciunt ad tria collata quod hemiolion appellant.
Cum altera chorda duplo maiore pondere: quā al
tera tenderetur & effet diſplation locus diapason

Diateſtarō
Diapente
Diapason

Diesis
Lima

Phthongi
musicorū
cōueniūt
ad rōnem
numerorū

Epitrit⁹ nu
merus
Sextertia
proportio
Hemiolion

Sescuplum

Sonabat hoc & i tibiis si conuenerit tetauit: nec aliud
inuenit. Nam quatuor tibias pari cauo parauit: impa-
res longitudine. Primam uerbi causa longa digitos
sex. secunda tertia parte addita id est digitorum octo.
tertiā digitorum. ix. sescuplo longiorē q̄ primā. quar-
tā uero. vii. digitorū: quae primā longitudine dupli-
caret. His itaq̄ inflatis & binarū facta collatione
omnium musicorum aurib⁹ approbavit primā & secū-
dā reddere eā conuenientiā: q̄ reddit Diatessaron
symphonia. Ibiq̄ esse portionē super tertiam. Inter
primā uero ac tertiam tibiā: ubi sescupla proportio
est resonare diapente. Prīmæ aut & quarte interual
lū quod habet duplā portionē diaistema facere dia-
pason: sed inter tibiarū chordarūq̄ naturā hoc ite-
rest q̄ tibiæ incremento longitudinis fiunt grauiores:
chordæ autem augumento additi ponderis acutio-
res. utrobiq̄ tamen est eadem proportio.

Pythagoræ opinio de partu.

Is expositis forsitan quidē obscure sed q̄
potui lucidissime redeo ad propositū: ut
doceā qd Pythagoras de numero dierū ad
partus ptenetiū senserit. Primū ut supra memora-
ui: generaliter eē part⁹ oī duos dixit: alterū mino-
rē: quē uocant septimestrē q̄ deciō & cc. die post
cōceptionē exeat ab utero: alterū maiorē decime
strē: q̄ edat die. cclxxiiii. quorum prior ac minor se-
nario maxie cōtinetur numero. Nam quod ex semi-

Partus duo
Part⁹ septi-
mestrī
Partus de-
cimestrī

ne cōceptū est: Sex ut ait primis diebus humor ē lacte². Deinde proximis octo sanguineus: qui octo cū ad primos sex accesserūt: faciunt primā symphoniam diateffaron. Tertio gradu nouē dies accēdūt: iā carnē facientes. Hi cū sex illis primis collati fescuplā faciūt rōnē: & secundā symphoniam dia pente. Tū deinceps sequētibus duodecim dieb² sit corpus iā formatū: horū quoq^z ad eosdem sex colatio tertia diapaso reddit symphoniam dupli ci ratiōe subiectā. ii quattuor numeri. vi. viii. viiiii. xii. cōiūti faciūt dies. xxxv. nec in merito senari² fū damentū gignēdi ē. Nā eū Τελιογrāci. nos aut pfectū uocamus. q^z eius partes tres: sexta & tertia & dimidia. i. unus & duo & tres eūdē ipsū pficiūt Sed ut initia seminis & latētū illud cōceptiōis fundamentū primitus hoc numero absoluit: Sic hoc initiū formati hoīs & uelut alter^z maturescēdi fundamētū: qđ ē quinq^z & trigita dierū sexies duetū: cū ad diem. ccx. peruenient: maturū procreatur. Alter at ille partus qui maior est: miore numero continetur. Septennario scilicet quo rota humāna finitur: & ut Solon scribit: & iudæi in dierum omnium numeris sequunt^z. Et hetrus corum libri rituales uidentur indicare. Hippocrates quoq^z alii² medici corporum ualitudinibus non aliud ostēdunt: nam septimum quenque diem crismon obseruant. Itaque ut alterius partus origo i sex ē die

Semen hum
manum qđ

Senari² nu
mer² pfect²

Septenari²
numeri uis

Crisimi dī
es.

ad nos
hp minima

Membran
nota.

Prægnans
an die, xl. n
pcedit in fa
num.

Solis cursu
quoto die
cōsicitur.

bus; post quos semen in sanguinē uertit: ita ut huius in septem. & ut ibi quinqꝫ. &. xxx. diebus infans membratur: ita hic pportio est diebus fere. xl. Quare in græcia dies habent quadragesimos insignes namqꝫ prægnas ante diem. xl. nō pcedit in fanū: & post partū. xl. diebus pleracqꝫ foetæ grauiores sunt nec sanguinē interdū cōtinēt: & paruuli ferme per hos fere morbi sine risu nec sine piculo sunt. ob quā causam cū is dies præterit: diē festū solēt agitare: qd tēpus appellat ΤΕΟΣΠΑΚΟΩΤΩΝ. ii igif dies xl. per septē illos initiales multiplicati fiunt dies. ccxxx. i. hebdomades. xl. Sed quoniā ultimæ illi hebdomadis prio die edit part' sex dies decedūt. &. cclxxiiii. obseruant. Qui numer' dierū ad tetragonum illū chaldæorū cōspectū subtiliter cōgruit. Nā cum signiferū orbē dies. ccclxy. & aliquot horis sol circūeat: q̄rta necesse ē pte dēpta. i. dieb^o lxxii. aliquotqꝫ horis tres quadras reliquis diebus. cclxxiiii. nō plenis pcurrat usqꝫ dū pueniat ad id loci unde cōceptionis initiū quadrat' aspiciat. unde autē mens humana dies istos cōmutatiois speculari & arcana naturæ rimari potuerit: nemo miret. hec. n. frequēs medicorū expientia præuidet: q cū multos animaduerterēt: semen nō retinere conceptum compertum habuerunt: id quod intra sex dies septēue eiiciebatur eē lacteū: & uocari H̄TPOLOV: quod postea autem sanguinē idꝫ εΤΧΡΟΝOV appell

latur. qđ uero ambo part⁹ uident̄ paribus: dierum
numeris cōtineri: Pythagoras i partē laudat: tamē
a seſta nō discrepat. Duos enī impares. ccviiii. di
cit expleri: ad quorum cōſumptionē aliqd ex ſeqn
tib⁹ accedere: qđ tamē diē ſolidum nō afferat: cui⁹
exēplum uidem⁹ tā in anni qđ mēſis ſpacio ſeruafſe
numerum: cum & anni imparē dierum. ccclxv. nu
merum aliquāto cumulauerit: & mēſi lunari ad di
es unde. xxx. aliqd addiderit: nec uero i credible ē:
ad noſtros natales muſicā ptiñere: Hæc. n. ſiue in
uoce tātummodo ē: ut Socrates ait: ſiue ut Aristo
xen⁹ in uoce & corporis motu: ſiue i his & præterea
in animi motu: ut putat Theophrast⁹: Certe mul
tum obtinet diuinitatis & aīs pmouēdis plurimum
ualet. Nā niſi grata eſſet imortalibus diis: q ex ani
ma cōſtant diuina: pfecto ludi ſcænici placādorū
deorum cauſa instituti nō eſſent. nec tibicen oībus
ſupplicationibus i ſacris aēdibus adhiberet: nō cū
tibicie triūph⁹ ageret Marti: nō Appollini cithā
ra: nō muſis tibiæ: cæteraq; id gen⁹ eſſent attribu
ta non tibicinibus p̄ quos numina placantur: eſſet
pmiſſum ut ludos publice facere aut uesci in capi
tolio: aut qui quatribus minusculis: ideſt idibus lu
niis urbes uestitu quo uellent: personatis tem̄len
tisq; per uagari. hominum quoq; mentes & ipsæ:
quamuis Epicuro reclamante: diuine ſuam natu
ram per cantus agnoscunt. Deniq; quo facilius ſuf

ſolus
nō dquā
mūſis
C
i
o
e
f
n
r
d
b
n

q
m
i
t

ſiue Q
aliquāto
Muſica ad
humāos na
tales ptiñet

Muſicæ la⁹

Muſica i re
bus diuiniſ

Idus minu
ſculæ quæ.

minuſculæ
roup aīo

Nautica
symphōia
Clasicum
Pythagori
ras a sōno
cithara ca
nebat

Phreneticis
remedium

Pulsū uena
rū rythmis
musicis mo
uetur:

Stellæ ua
ga.

Cælestis
harmōia

Terræ ma
xim⁹ abit⁹

Stadiorum
gīa quor

ferāt labore uel i nauis metu a uectore symphonia
adhibet. Legionibus quoq; in acie dimicātibus ēt
metus mortis classico depellit. ob quā rem Pytha
goras ut animū sua semp diuinitate ibueret: priusq;
se somno daret: & cū esset experrectus cithara ut
serunt: cantare cōsueuerat: & Asclepiades medic⁹
freneticor⁹ mētes morbo turbatas s̄epe p sympho
niam suā naturā reddidit. Erophil⁹ āt artis eiusdē
professor uenarū pulsus rythmis musicis ait mo
ueri. Itaq; si & i corporis & aī motu ē harmonia: p
culdubio a natalib⁹ nostris musica non est aliena.

De spacio terræ & syderū distātia
D hoc accedit: qđ Pythagoras pdidit:
a hunc totum mundū musica factū ratōe.

Septēq; stellas inter cælū & terrā uagas
quæ mortaliū geneses moderant motū habere eu
pōθ.u.oγ& iterualla musicis dialematis motū habe
re cōgrua: sonitusq; uarios reddere pro sua quoq;
altitudine ita cōcordes: ut dulcissimā quidē conci
nāt melodiā sed nobis inaudibilē pp̄ter uocis ma
gnitudinē quā non caperēt aurium nostrar⁹ angu
stiae: nam ut Eratosthenes geometrica ratiōe colli
git maximū terræ circuitū esse stadiorū. ccli. mil
liū: ita Pythagoras quot stadia in terrā & singulas
stellas essent: indicauit. Stadiū āt in hac mūdi mē
sura id potissimū itelligendū est: quod italicū uo
cāt. pedū. cxxx. Nam sunt præterea & alia lōgitū

die discrepātia: ut olympicū: qđ ē pedū. dc. itē p̄y
thicū: pedū mille. Igif a terra ad lunā pythagoras
putauit eē stadiorū circiter. cxxvi. millia. Idq̄ esse
tōi iteruallū. A lūa āt ad mercurii stellā: q̄ stilbon
uocat: dimidū ei⁹ uelut semitōi⁹: hic ad phospho
rō que ē ueneris stella fere tātūdē hoc ē aliud semi
toni⁹: Inde porro ad solē tertātū q̄si tonū & dimi
diū itaq̄ solis astrū abesse a terra tonos tres & di
midiū qđ uocat diapēte. a lūa āt duos & dimidiū:
qđ ē diateſſarō. a sole uero ad stellā martis: cui no
mē ē pyrois tantūdē iterualli eē: q̄tu a terra ad lu
nā idq̄ facere tonō. Hic ad iouis stellā: quæ phae
thō appellat: dimidiū ei⁹ qđ facit hemitonion. Tā
tundē a Ioue ad Saturni stellā: cui phanō nomē ē:
idē aliud semitonio. Inde ad sūmū cælū ubi signa
sūt pinde semitonio. Itaq̄ a cælo sūmo ad solē dia
stēa eē diateſſarō. i. duorū tonorū & dimidii. Ter
ræ āt sūmitate ab eodē cælo tonos eē sex. In qbus
sit diapason symphōia. Præterea multa: que musi
ci tractāt: rettulit. Stellas & hūc oēm mūdū enar
moniō eē ostēdit. Q uare Dorila⁹ scripsit: eē mun
dū organū dei. Alii addiderūt esse idē azonion q̄ se
ptē sint uagæ stellæ: quæ plurimū moueant. Sed
his oībus ſubtiliter tractādis hic locus nō ē. Q uæ
ſi uelle: in unum librum ſeparatum cōgere: tamē
in angustiis uersarer: qn potius quoniam me longi
us dulcedo musicæ abduxit, ad ppositū reuertor.

Toni inter
uallum.

Siderū mu
tua iterual
la.

Mūdū enar
monios

Distinctioes ætatū hoīs scđm opiniones multoꝝ.

Gitur expositis his q̄ ante diē natalē sūt:

Aeratis
gradus

Pueri qui
& unde.

Adolescen-
tes.

Iuuenes uñ

Seniores

Senex

Vite plenæ
spacium

Anni fara-
les.

i nunc ut climacterici āni noscan̄ : qd de
gradib̄ ætatis hūanæ sensū sit dicā. Var-
ro qnq̄ gradus ætatis æq̄biliter putat eē diuisos :
unūquēq̄ scilicet præter extremū: i ānos. xv . Ita
q̄ priō gradu usq̄ ad ānū qrtūdecimū pueros di-
ctos: q̄ sint puri. i. ipubes . Scđo ad. xxx. ānū adu-
lescētes ab adulescēdo sic noīatos. In tertio gradu
q̄ erat usq̄. v. &. xl. annos iuuenes appellatos : eo
q̄ rēp. i re militari possēt iuuare: i quarto usq̄ ad
lx. ānū seniores uocitatos: q̄ tunc primū senescē
corp̄ incipiat. Inde usq̄ in finē uitæ uniuscuiusq̄
v. gradū factū: in quo q̄ eēt senex appellat: q̄ ea
ætate corp̄ senio labort. Hippocrates medic⁹ in
vii. grad⁹ ætatū distribuit finē primæ putauit eē
vii. ānum: Scđæ. xiiii. Tertiæ duodetrigesimum.
Quartæ. xxxv. Quintæ. duo de. xl. Sextæ. lvi.
Septiæ nouissimū ānum uitæ humanæ. Solō at p-
tes fecit. x. & Hippocratis gradum tertium & sex-
tum & septimum singulos bifariā diuilit: & unaq̄
q̄ ætas ānos hēret septēnos. Staseas Peripatheti-
c⁹ ad has solōis. x. hebdōadas addidit duas & spa-
cium plenæ uitæ quattuor &. lxxx. annorum esse
dixit. Quē terminū uitæ si qs præterit: facere idē
quod stadiodromi ac quadrigæ faciūt: cū extra si-
nē pcurrūt: hetrusciq̄ libris fatalē ætatem hoīs
xii. hebdōadib̄ describi Varro cōmēorat. q̄ ad de-

cies septēnos ānos posset fatalia d̄precādo reb² di
uinis pferre: ab āno āt. lxx. nec postulari debeſ nec
posſe adiis ipetrare. Cæterꝝ post annos. lxxxiiii. a
mente sua hoīes abire neqꝫ his fieri pdigia: sed ex
his hoībus pxime uident accessisse naturā: q̄ heb
domadibus humanam uitam emensi sunt. Fere. n.
post. vii. quēqꝫ annū articulos quosdam: & i his
aliquid noui natura ostēdit: ut & i elegia Solōis co
gnoscere dat. At. n. tēporum ueterū si reuoluant
annales longe magis i īcerto inueniet. Primos. n.
ludos seculares exactis regib² post romā cōditam
annis. ccxlv. a Valerio publicola institutos esse ad
xl. uiroꝝ cōmentarios ante. cclxxxxix. M. Valerio
Spurio Virginiō cōſulib⁹ anno post urbē cōditā
viii. & xl. ut uero i cōmētariis. xii. uirorū scriptū
anno. cccc. & x. M. Valerio coruino & C. Petilio
cōſul. tertii ludi fuerūt Antiate Liuioꝝ auctorib²
P. Claudio pulchro. L. Junio pullo cōſul. āno. D.
duo deuigesimo. P. Cornelio lentulo. C. Liuio Va
ro conf. de quartorum ludorum anno. triplex opi
nio ē. Antias. n. & Varro & Liu. relatos esse prodi
derunt. L. Martio cēſorio. M. Mālio cōſſ. poſt ro
mam conditam anno. dcv. At Piso cēſori² & Cn.
Gellius: sed & Cassius hemia: qui illo tpe uiuebat:
poſt annū ſcōs tertium affirmat. G. Cornelio lētu
lo. L. mūmio achaico cōſulib⁹. i. dc. anno. iii. In
xv. uirorum autem cōmentariis notanſ sub annis.
d. cxxix. Emilio lepido. L. Aurelio Horeſte cōſſ.

Maiores
ānis. lxxx.
ab artate de
ſipere.

Ludi ſecula
res quādo
prīnum
XI. uiiri Si
byllini.

ludi ſecula
res quādo
prīnum
XI. uiiri Si
byllini.

M. Martio
ludi ſecula
res quādo
prīnum
XI. uiiri Si
byllini.

Cassius He
mina.

L. Mūmio
Achaicus
cōſſ.

Quitos ludos Turnio. C. Iunio silano cōsulibus.
dcccxxxvii. Cæsar august⁹. & Agrippa fecerūt. Sex
tos at fecit. T. claudius cæsar se. iii. & L. uitellio.
iii. cons̄l. āno. dccc. Septimos Domitian⁹. se. xiiii.
& L. Minutio rufo Coss. āno. dcccxl. Octauos im
perator Septimius: & inde Aureli⁹ Antoninus Ci
lone & Iubeno cons̄l. anno. Dcclvii. Hic anima
duerteſ licet neq; post. c. ānos uti referunt ludi ſta
tutū eſſe ſæculū: neq; post. cx. Quorū et si alteru
trū retro fuisset obſeruatum: nō tamē ſatis id argu
mēti eſſet: quo q̄s hiſ ludis ſæcula diſcerni cōſtan
ter affirmet. Præſerti cum ab urbis primordio ad
regeſ exactos annos. ccxlivii. factos eſſe auctor ſit
nemo: quod tēpus pculdubio naturali mai⁹ eſt ſæ
culo: qđ ſi quis credit ludis ſæcularibus ſola nomi
niſ origine inductoſ ſciat ſæculareſ dici potuiſſe:
q; plerunq; ſemel fiant hoīs ætate: ut multa alia:
quaꝝ rara ſunt poſt ſeculum euenire loquētūm cō
ſuetudo uſurpat. Sed noſtri maiores quod natura
ſeculum quantum eſſet: exploratū non habebant:
ad certum annorum modulum: annorum. c. ſtatue
re: testis ē Pifo in cui⁹ annali ſeptimo ſic ſcriptum
eſt. Roma cōdita anno. Dvii. ſæculum accipit hiſ
consulibus: qui proximi ſunt Consuleſ. M. Emili
us. M. Filius Lepidus. C. Pompilius. ii. absens. ſed
ut hunc annorum numerum conſtituerent noſtri
nō nihil cauſæ fuit. Primum q; multos ſuorum ci

Ludi ſecula
res unde

Seculi ſpa
cium.

Roma qñ
condita.

uium ad hanc ætatem producere uidebant. Dein
de q̄ he truscos: quorum prima sæcula centum fui-
re annorum: etiam hic & i aliis plerūq; imitari uo-
luerunt. Præterea fieri potest: quod refert Varro
quod Diascorides astrologus scripsit alexádriæ i-
ter eos: qui mortuos solent conseruare hominem
plus centum annis uiuere non posse. Id cor huma-
num declarare eorum: qui integri perierint sine
corporis tæbe. Ideo qd multis annis pependit cor
hominis incrementa ætatis & diminutiones cōser-
uent: & anniculi pendeſ duas dragmas. Bimi quat-
tuor: & sic in annos singulos usq; ad. L. accedere
binas. ab hiis. c. dragmis atq; anno. L. item dece-
dere in uno quoque binas: ex quo perspicuum sit
centessimo anno redire ad anni primi pondus:
nec longius posse producere: quoniam igitur ciui-
le romanorum sæculum centum annis trāsigitur:
scire licet: i. x. sæculo & primū natalem tuū fuisse
& hodiernum esse. Quot autem sæcula urbi Ro-
mæ debeantur: dicere meum non ē. Sed qd apud
Varronem legerim: non tacebo. qui libro antiqui-
tatū duode. xx. ait fuisse Vectiū Romæ i augurio
nō ignobilē igēio magno ei⁹ doctori i disceptādo
pem: eū se audiuisse dicētē: si ita eēt ut tradebāt hi-
storici de Romuli urbis cōdēdæ auguriis: ac. xii.
uulturib⁹ quoniā ex. x. ānos i columnis pteriūsset po-
ro. ad mille &. cc. pūeturū. De ānis maiorib⁹.

Mortuos

Aegyptii
cōseruat.

Censorini
seculum.

Rōe quot
secula de-
beantur.

Romuli au-
guriū.

c iii

Annus ma
gnus.

Annus ciui
lis.xii.men
suum.

Annus uer
tens.

Trieterica
liberi sacra
cur.

Ludi olym
pici.
Ludi capi
tolini.

Aetenus dictum de seculo: nunc de an
nis maioribus dicam: quorum magnu
tudo adeo diuersa etiam gentibus ob
seruata q̄ auctoribus tradita est: ut alii unum an
num magnum esse in annis uertentibus duobus:
alii in multis millib⁹ annorum arbitrati sint quod
quale sit: iam hinc conabor absoluere. ueteres in
græcia ciuitates cū aiaduerterēt: dū sol ānuo cursu
orbē suū circuit: lunā nouā interdū terdecies exo
rirī: Idq̄ s̄epe alternis fieri: arbitrati sunt: lunares
xii. mēses & dimidiatū ad ānū naturalē cōuenire.
Itaq̄ ānos ciuiles sic statuerūt: ut intercalado face
rēt alternos.xii.mēsiū:alternos.xiii.utrūq̄ ānū se
patū uertētē: iūctos abo ānū magnū uocātes. Id
q̄ tps trieterida appellabāt: tertio quoq̄ āno inter
calabatur quāuis biēnii circuitus: & re uera disete
res esset. unde Mysteria quæ libero alternis fiunt
annis trieterica a poetis dicuntur. Postea cognito
erroī: hoc tps duplicarunt & tetraeterida fecerūt.
sed ad eā. q̄ quinto quoq̄ anno redibat: pēteterida
nominabant q̄ quinto quoq̄ āno. Q ui annus ma
gn⁹ ex quadriēnio cōmodior uisus ē: solis ānū cō
stare ex diebus cccl xv. & diei pte circiter quarta
quæ primum i quadrienniū diē cōficeret. Q uare
agō & in elide Ioui olympio & Romæ capitolino.
v. quoq̄ anno redeunte celebraretur: hoc tempus
quod ad solis modo cursum nec ad lunæ congrue
re uidebatur: duplicatū ē: & octoeteris facta: quæ

tunc enneateris uocitata: quia primus eius annus
nono quoq; anno redibat: hūc circuitum uere an-
num magnū esse: pleraq; græcia existimauit: q; ex
annis uertentibus solidis constaret. ut proprie in
anno magno fieri par ē. Nā dies sunt solidi uno mi-
nus centum: annicq; uertentes solidi. viii: octoeteri
da uulgo creditum est ab Eudoxo gnidio institu-
tam. Sed hanc cleostratum tenedium primum se-
runt compoluisse: & postea alii aliter qui mensib;
uarie intercalandis suas octoeteridas protulerūt:
ut fecit Harpalus nautilus Mnestratus. Itē alii in
quis Doxitheus cuius maxime octoeteris Eudoxi
inscribitur ob hoc multæ in græcia religiōes hoc
interuallo temporis summa ceremonia coluntur
Delphis quoq; ludi qui uocantur pythia post an-
num octauum olim conficiebant. proxime est hāc
magnitudinem quæ uocatur dodecaeteris ex annis
uertentibus. xii. huic anno chaldaico nomen est.
quem genethliaci non ad solis lunæq; cursus sed
ad obseruationes alias habent accommodatum: q;
in eo dicunt tempestates frugumque prouentus
ac sterilitates: item morbosque circumire Præte-
rea sunt anni magni complures: ut Metonicus:
quem Meton atheniensis ex annis unum de. xx. co-
stituit. eoque Decaenheateris appellatur: & inter-
calatur septies: in eoq; anno sunt dierum sex mil-
lia &. ccccxl. Est & Philolai pythagorici annus ex
annis. lix. in quo sunt menses intercalares. xx. &

Annus ma-
gnus

Octoeteris
ab Eudoxo
instituta.

Pythia ludi

Dodecaet-
eris
Annū chal-
daicū.

Annus me-
tonicus.
Metō Athe-
niēn.

**Anno cani
cularis**

**Caniculae
exortus.**

**Anno ægy
ptius.**

**Diluvio.
Mundi co
flagratio**

unus. Itē Calippi Cyzeni ex annis. lxxvi. ita ut mē
ses duodetriginta intercalarentur & Democriti ex
annis. lxxxii. cū intercalares sint. xxyiii. sed & Hip
parchi ex annis. ccciiii. in quo intercalantur cēties
decies bis. Hæc annorū magnitudo eo discrepat:
q̄ inter astrologos nō cōuenit quanto uel sol plusq̄
ccclxv. dies in anno cōficiat. uel luna minus q̄. xxx.
in mēse. Ad Aegyptiorum uero magnum annum
luna non pertinet: quem græci κυψικον latine cani
cularem uocamus. Propterea q̄ initium illius sum
mitur cum primo die eius mēlis: quē uocant ægy
ptii θωθ caniculae sidus exoritur: nam eorum ann
ciuilis solus hēt dies. ccclxv. sine ullo intercalari:
itaque quadriennium apud eos uno circiter die mi
nus est: q̄ naturale quadriennium: eoq̄ sit ut anno.
HIM. cccc. ad idem reuoluatur principium. hic an
nus etiam heliacos a quibusdam dicitur: & ab aliis
δεοφειαυτος. est Præterea annus: quem Aristox
teles maximum potiusq̄ magnum appellat: quem
solis & lunæ uagarumq̄ quinque stellarum orbes
conficiunt. Cum ad idem signum ubi quondam si
mul fuerunt: una referūtur. Cuius anni hiems sum
ma est cataclysmos: quam nostri diluvionē uocāt.
Aestas autem Ecpyrosis quod est mudi incendiū.
nam in his alternis temporibus mūdus tū exigne
scere: tum exaquefcere uidetur: hunc Aristarchus
putauit esse annorū uertentiū duū millium. cccc.

Ixxxiv. Aretes dyrrachinus quinq^u millium. d.lii.
Herodotus & Linus. x. millium. dccc. dion. X.
decccclxxxviii. Orpheus centum. xx. Cassandr^o tri
cies sexies cētum millium. Alii uero infinitū esse:
nec in se unquam reuerti existimauerunt. Sed ho
rum omnium penteteridas maxime notandas tem
poribus græci obseruant. i. quaternorū annorum
circuitus: quos uocant olympiadas: & nunc apud
eos ducentesima quinquagesima quarta olympias
numeratur: eiusq^{ue} annus hic secundus. Idē tēpus
anni magni romanis fuit: quod lustrū appellabāt.
Ita quidem a Seruio Tullo institutū: ut quīo quo
anno censu ciuium habito lustrum conderetur.
Sed non ita a posteris seruatum. Nam cū inter pri
mum a Seruio Rege cōditum lustrum & id quod
ab imperatore Vespasiano. v. & Cæsare. iii. conf.
factū est: anni interfuerint paulominus. dcl. lustra
tamen per ea tempora non plura quam. lxxv. sunt
facta & postea plane fieri desierunt. Rursus tamē
annus idem magnus per capitolinos agonas cept^o
est diligentius seruari. quorum agonum primus a
Domitiano institutus fuit die duodecimo eius: &
Sergii cornelii dolobellæ cōsulatu: Itaq^{ue} hoc nunc
anno qui celebratus est Agon unus de quadragita
numerat^o. qd ad annos pertinet magnos in præsen
tia satis dictum est. Nunc de annis uertentibus di
cendi locus uidet.

Olympias
annorum
quattuor
Censorini
tempus.

Lustrū qd.

Ludi capi
tolini.

De annis uertentibus.

Annus uer
tens.

Annus na
turalis.

Arcades p
selenes un.

Nnus uertens est: natura dum sol percur
rens. xii. signa eodem unde profectus est
redit: hoc tempus quot diez esset: ad cer
tū nōdū astrologi repire potuerūt. Philola² annū
naturalē dies habet p̄didit. cclxiiii. & dimidiatū.
Aphrodisi². ccc. sexagintaqnqp & p̄te diei octauā.
Callipp² āt. ccclxy. & Aristarch² Sami² tātūdē: &
p̄terea diei p̄te. MDcxxii. sup. Metō uero. ccclxv.
& dierū. v. unde uigesimā partē. Oenopides. ccc.
lxy. & dierū duorū & uigiti p̄te: unde sexagesimā
Arpal² āt. ccclxy. & horas æqnoctiales. xiii. At nr̄
Ennius. ccclxvi. Plæriqp præterea incōprehensibi
lē qde & innumerabilē eē existimauerūt: sed p̄ uero
qd̄ p̄ximū putabāt: āplexi sūt dies scilicet. ccclxv.
Igit̄ cū tāta iter uiros doctissimos fuerit dissēsio:
qd̄ mīr si āni ciuiles quos diuersæ ciuitates rudes
et tū sibi quæqp statuebāt: & tā iter se discrepēt qp
cū illo naturali nō cōgruāt. Et i ægypto qde anti
qssimū ferūt annū bimestrē fuisse. Post deinde a Bi
sone rege quadrimestrē factū: nouissime Arminō
ad. xiii. mēses & dies quinqp pduxisse. Itē in acha
ia arcades trimestrē annū primum habuisse dicun
tur. & ob id proselenes appellant: non ut quidam
putāt: qd ante sint nati qp lunæ astrū cælo eēt: sed
qp pri² habuerit annū is i græcia ad lunæ cursum
cōstitueretur. Sunt qui tradūt hunc trimestrē ho

ron instituisse eoque uer æstatē autumnum hyemē
wpova & annū dīci & græcos annales wpous. Eoru
scriptores horographos. Itaq̄ q̄ttuor annorū cīr
cuitu i modū p̄taeteris annū magnū dicebāt. Ca
res at & acarnanes semestres habuerūt ānos iter se
dissimiles : qbus alternis dies augescerēt aut sene
scerēt: eosq̄ oīuctos ueluti trieterida ānū magnū
sed ut hos annos omittā: caligie iā pfūdæ uetus ta
tis obductos in his quoq̄ q̄ sunt recētiores memo
ria & ad cursū lunæ uel solis istituti: q̄nta sit uarie
tas: facile ē cognoscēr: si qs uel i uni? Italiax gētib
ne dicā pegrinis uelit inqrere. Nā ut aliū ferētini:
aliū lauinii: itē albāi uel romāi habuerūt annū: ita
& aliax gētes: oib tamē fuit ppositū suos ciuiles
annos uarie intercalandis mēsibus ad unū uerū il
lū naturalēq̄ corrigere: de qbus omnibus differerē
quoniā longū est: ad romanorū annū transibim⁹.

De annis romanis.

Nnum uertētem Romæ Licinius quidē
Macer: & postea Fenestella statim ab ini
tio. xxii. mēsiū scripsierūt: sed magis Iu
nio gracco & fuluio & Varroī & Suetōio aliisq̄ cre
dendū ē. q. x. mēsiū putauerūt fuisse ut tūc albāis
erat: orti uī romāi in. x. menses dies. ccciii. hoc mō
habebant Martius. xxxi. Aprilis. xxx. Maius. xxxi.
Iunius. xxx. Q uintilis. xxxi. Sextilis & Septēber
tricenos. October. xxxi. Nouember & December

Horus.
Horæ tēpe
states anni
Horogra
phi.

Annus ro
manus ini
tio. xii.

Annus ro
manus ini
tio. x. mēsiū

Mēses plēi.

xxx. quorum quattuor maiores plēi: cæteri sex caui uocabantur. postea siue a Numa ut ait Fulvius siue ut Iuni² a Tarquinio. xii. facti sunt menses & dies. ccclv. quamuis luna duodecim suis mensib². cccli. dies uidebat² explere. Sed ut dies un² abū daret: aut per imprudentiam accidit: aut q̄ magis credo ea superstitione qua impar numerus plen² & magis faustus habebatur. Certe ad annum priorem unus & quinquaginta dies accesserunt qui qa menses duos non implerent: sex his cauis mēsibus sunt singuli detracti & ad eos additi factiq² dies. lvii. & ex his duos menses Ianuarius undetriginta dierum. Februarius duo de. xxx. Atq² omnes menses pleni & impari dierum numero esse cæperunt excepto februario: qui solus cauus & ob hoc cæteris infastior est habitus. Deniq² cum intercalariū mensem uigesimū secundum uel uigesimū tertium dierum alternis annis addi placuisse: ut civilis annus ad naturalem exæqueretur in mēse potissimo februario inter terminalia & regifugium intercalatum est. Idq² diu factum priusquam sentiret annos ciuiles aliquanto naturalibus esse maiores: qd delictum ut corrigeretur pontificib² datum est negociū: eoruq² arbitrio intercallādi ratio permitta. Sed horum plerique ob odium uel quo quis magistratu citius abiret: diutiusq² fungeretur: aut publi ci redemptores anni magnitudine in lucro damno

Impar nu
metus plei
n⁹ & auspi
cator

Mensis iter
calaris.

Terminalia.
Regifugium

Intercalan
di p̄t̄s pe
nes pontifi
cem.

ue essent: plus minus ex libidine intercalandi re
sibi ad corrigendū mandatā utroq; deprauarunt:
adeo aberratum est: ut C. Cæsar pōtifex maximus
suo. iii. & M. Aemiliū lepidi cōsī. quo retro delictū
corrigeret duos mēses intercalares dierum. lxyiii.
in mensē nouembrem & decembrem interpone
ret: cum iam mense februario dies. iii. & xx. inter
calasset faceretq; eum annum dierum. cccc. xlv. si
mul prouidēs in futurum ne iterum erraretur. Nā
ītercalario mense sublato annum ciuilē ad solis cur
sum formauit: itaq; diebus. ccclv. addidit. x. quos
p septē mēses q dies unde tricenos hēbant: ita dix
stribuit ut ianuario & sextili & decēbri bini accede
rēt cæteris singuli: eosq; dies extremis ptib? mēsiū
apposuit: ne silicet religiones sui cuiusq; mensis a
loco summouerent. Quāpp nunc cū in septē mē
sibus dies singuli & triceni sīnt: quattuor tamē illi
ita primitus instituti eo dinoscunē: q nonas habēt
septimanas. Cæteri omnes reliqui quintanas. Præ
terea p quadrante diei: qui annū uerū suppleturus
uidebat instituit: ut peracto quadriennii circuitu
dies unus: ubi mensis quondā solebat post termini
nalia ītercalaretur: quod nunc bisextum uocatur.
Ex hoc anno ita a Iulio Cæsare ordinato: cæteri ad
nostrā memoriam iuliani appellantur eiq; consur
gunt ex. iiiii. Cæsarīs consī. qui etiam si non optī
me soli tamen ad annum naturae aptati sunt. Nam

Annus Iuli
anus

Intercalan
di ratio.

Bisextus q.

*Ille Temporū
tria discrī-
mina.*

*Diluvium
ogygis
Inachi re-
gnum*

& priores alii etiam si qui decemestres fuerūt: nec Romæ modo uel per Italiam sed & apud gentes omnes q̄ tum iidem postea fuere correcti. Itaq; cū de aliquo annorum numero hic dicetur: non alios par erit q̄ naturales accipere. & si origo mundi in hominum notitiam uenisset. Inde exordium sume remus. Nunc uero id interuallum temporis tractabo: quod historicon Varro appellat: hic enim tria discrimina temporum esse tradit. Primum ab hominum principio ad cataclismum priorem: seu cundum ad olympiadem primam quod quia in eo multa fabulosa referuntur mythicon nominatur. Tertium a prima olympiade ad nos quod dicitur historicon: quia res in eo gestæ ueris historiis continentur. Primum temp⁹ siue habuit initium: seu semper fuit certe quot annorum sit non potest cōprehendi. Secundum non plane quidem scitur: sed tamen ad mille circiter &c. dc. annos esse creditur a priore scilicet cataclysmo: quem dicunt ogygis ad inachi regnū annis circiter. cccc. hinc ad olympiadem primā paulo plus. cccc. quos solos quāuis mythici temporis postremos tñ quia a memoria scriptorū pximos qdā certius diffinire uoluere: & qd̄ Sosibi⁹ scripsit esse. ccclxxxxv. Eratosthenes at yiii. &. cccc. Timæus. ccccxvii. Oretches. dxiiii. Et praeterea multi diuersæ: quorum ēt ipsa dissensio incertum eē declarat. De tertio autem tpe fuit aliq;

inter auctores dissensio in sex septemue tantummodo
annis versata. Sed hoc quodcumque caliginis Varro di-
scussit & pro cetera sua sagacitate nunc diuersarum
ciuitatum conferens tpa nunc defectus eorumque in-
terualla, retro dinumerans eruit uerum lucemque osten-
dit: per quam numerus certus non annorum modo:
sed & dierum pspicí possit secundum quam ratio
nem nisi fallor hic annus: cuius uelut index & titu-
lus quidam est: Vulpii & pontiani consulatus: ab
olympia de prima. M. est. &. xiiii. ex diebus dunata
xat æstiuis: quibus Agon olympicus celebratur: a
Roma autem condita. dcccclxxxix. & quidem ex
parilibus: unde urbis anni numerantur. Eorum uer-
uo annorum quibus iulianis nomine ē. cclxxxiii. sed
ex die. Kal. Ianu. unde Iulius Cæsar anni a se con-
stituti fecit principium. At eorum qui vocatur an-
ni augustani. cclxv. perinde. Kal. Ian. quis & ante
diem. xvi. Kal. februarii. Imp. Cæsar. diui fili⁹ Au-
gustus: sententia Numatii planci a senatu ceteris
que ciuibus appellatus est: se septimum. &. M. Vip-
sano agrippa cōsul. sed ægyptii que biennio ante in-
ptatem ditionemque. po. ro. uenerunt: habet augu-
storum annum. cclxviii. nam ut a nostris ita ab ægy-
ptiis quādā anni in litteras relati sunt: ut quos nabōna-
garii noīiant: que a priori imperii eius anno cōsurgūt:
quorum hic. dcccclxxxvi. ē Item Philippi qui ab
excessu Alexandri magni numerantur: & ad hunc

Censorini
tempora

Olympicū
certamen

Parilia.

Anni iniv-
tium.

Augustus
a quibus &
qñ appel-
latus.

Censorini
tempora

Caniculæ
exortus.

usq; pducti annos. dlxii. consumant. Sed horū ini-
tia semp a die primo mēsis ei^o summunt: cui apud
ægyptios nomen ē thoth: quicq; hoc anno fuit an-
te diē. vii. Kal. iulii eū ab hīc annos cētū. Imp. An-
tonino pio & brutio præsente Romæ. consf. Idē
dies fuerunt ante diē. xii. Kal. august. quo tēporū so-
let canicula in ægypto facere exortū. Quare scir
ēt licet āni illius magni qui ut supra dictum est so-
laris & canicularis & dei annus uocatur. Nunc agi-
uertentē annū cētesimum Initia āt istorū annorū
pterea notaui: ne quis eos aut ex Kal. Ianuariis:
aut ex aliquo tēpore simul putaret icipere: quom
his cōditorum uoluntates quæ nō minus diuersæ
sint: q; opiniones philosophorū. Iccirco aliis a no-
uo sole. i. a brumali: ab æstiuo solstitio plerisq; ab
æquinoctio uerno parti ab autūnali æquinoctio: q;
busdā ab ortu uergilia: & nōnullis ab earū occasu.
multis a cāis exortu icipere annus naturalis uidet.

De mensibus.

Mēsiū gñia

Ensiū duo genera: nam alii sunt naturales
in alii ciuiles: naturalium species duæ q; pti
solis p̄im lunæ eē dicunt. Secundū solē
fit mensis: dum sol unumq; dñq; in zodiaco orbe si-
gnum pcurrit. Lunaris est autē tēporis quoddam
spacium a noua luna: ciuiles mēses sunt numeri q;
dam dierum: quos unaquæcū ciuitas suo instituto
obseruat: ut nunc Roma a Kal. i Kal. naturales &

antiquiores & omnium gentium communes sunt.
Ciuites & posterius instituti ad unam quancq; per
tinent ciuitatem: qui sunt caelestes seu solis seu lu
næ. nec pæcq; inter se pares sunt: nec dies habent
totos. Quippe sol in aquario moratur circiter. un
de. xxx . in pisce fere. xxx . in ariete unū &. xxx . in
geminis prope. xxxii . & sic in cæteris inæq;ibiliter.
sed usq; adeo non totos dies in singulis: ut annum
suum. i. dies. ccclxv . & portionem nescio quā ad
huc astrologis inexploratam. in. xii . suos diuidat
mēses. Luna autem singulos suos mēses conficit
diebus undetricinta circiter & dinidiato. Sed &
hos inter se dispareis alios longiores alios breuior
res. At ciuitatum mēses uel magis numero dierū
iter se discrepant: sed dies ubiq; habēt totos: apud
albanos martius est. vi. &. xxx. maius. xxii. sextilis
duodecim. xxx. september. xvi. tusculanorum quinti
lisq; dies habet triginta sex. october trigita duos.
idem october apud aricinos triginta nouem: mihi
nime uidentur errasse: qui ad lunæ cursum mēses
ciuiles accommodarunt: ut in græcia pleriq; apud
quos alterni mēses ad. xxx. dies sunt facti maiores
quoq; nostri idem sunt æmulati: cum annum die
rum. ccclv. habent. Sed diuus Iulius cum uideret
hac ratione nec ad lunam mēses ut oportebat: ne
que annum ad solem conuenire: maluit annū cor
rigere. Et sic et mēses uel cum ueris illis solaribus

d

Sol in Sin
gulis signis
quoto die
moratur.

Mēslū dies
quot.

et si non singuli tamē uniuersi ad anni finem nec
fari concurrerēt. nomina decem mensibus anti
quis romulū fecisse fului² & Iuni² auctores sunt:
& quidē duos primos a parētibus suis nominasse
Mar. a marte patre: Apri. ab aphrodite uenere: un
de maiores eius oriundi dicebant: proximos duos
a populo Maium a maioribus natu: Iuniū a iūiori
bus. cæteros ab ordie quo singuli erant. Q uītilē
usq; ad Decēbrē pindē a numero. Varro āt roma
nos a latinis nomina mensium accepisse arbitrat^r.
auctores eorum antiquiores fuisse: q̄ urbem satis
ꝝ docet itaq; Mar. mēsē a marte qdē noīatum
credit: nō quia Romuli fuerit pater: Sed q̄ gēs la
tina bellicosa. Aprilē autē nō ab aphrodite: sed ab
apiēdo: q̄ tūc fere cūcta gignātur: & nascēdi clau
stra apiat natura. Maium uero nō a maioribus sed
a maia nomē accepisse: q̄ eo mēsē tā Romæ q̄ an
tea i latiores diuīa Maiæ fit: & Mercurio. Iunium
quocq; iunone potiusquā iuniorib²: q̄ illo mēsē
maximi iunōi habēt honores. Q uītilē q̄ loco apd
latios fuerit quinto. itē sextilē ac deinceps ad dece
brē numeris appellatos: cæterum Ianu. & Febr.
postea quidē additos: sed noībus iam ex latio sum
ptis: Ianu. a iano cui attributus ē nomen traxisse.
Feb. a februō. Est februm quicquid expiat purgat
q̄: & februamenta purgamenta. Item februař pur
gare: & purum facere. Februm aut̄ non idem usq;

Ianuarius.
Februaritus

Februm qd
Februare

quaꝝ dicit: nā aliter in aliis sacris februatur hoc
est purgatur. In hoc autem mense lupercalibus cū
Roma lustratur salem calidum ferunt: quod febrū
appellant. Vnde dies lupercalium proprie februa
tus & ab eo porro mensis februarius uocitat^o. Ex
his. xii. mensib^z duorum tantum nomina mutata:
nam Q uintilis Iulius cognominatus est. C. Cæsa
re. v. & M. Antonio Cōff, āno. Juliano secundo.
Q ui āt sextilis fuerat. C. Marco censorino. C. Af
finio gallo cōff. in Augusti honorē dictus est Au
gustus. anno augustio. xx. quæ noīa etiā nunc ad
hanc permanēt memoriam. Postea uero multi pri
cipes nomina quædā mensium mutauere: suis nū
cupando noībus: quod aut ipsi postmodū mutaue
runt. aut post obitum eorum: illa nomina pristina
suis redditā mensibus.

De diebus.

V p̄est pauca de die diceſ: q ut mēsis aut
ān^o pt̄i naturalis pt̄i ciuilis ē. Naturalis
dies tēpus ab exoriēte sole ad solis occa
ſū: cuius cōtrariū ē tps. nox ab occasu solis ad or
tū. Ciuilis aut̄ dies uocat tps: qđ fit uno cæli circū
actu: quo dies uer^o: & nox cōtineſ: ut cū dicimus
aliquem dies trīgīta tantum uixisse: reliquitur. n.
etiā noctes intelligere: huiusmodi dies ab astrolo
gis & ciuitatibus quattuor modis diffinit. Babilo
nii quidē a solis exortu ad exortum eiusdem astri
diem statuerunt. At i umbria pleriqꝫ a meridie ad

d ii

Lupcalium
dies

Iuli⁹ mēsis.

Augustus
mensis.

Dier̄ gñā,
Dies natu
ralis.

Nox quid.

Diei initjū
per gentes

meridiē. Atheni. autē ab occasu solis ad occasum.
cæterū roma a media nocte ad mediā noctē diem
esse existimauerūt. inditio sunt sacra. pub. & auspi-
cia et̄ magistratuū: quorū si qd ante mediū noctis
est actū: diei q præteriit adscribit̄. Si qd aut̄ post
mediā noctē & ante lucē factū ē: eo die gestū dice-
tur: qui eam seq̄t̄ noctē Idē significat. q̄ q a media
nocte ad pximā mediā noctē. In his horis q̄ttuor
& uigīti q nascunt̄ eūdē diē hēnt natale. In horas
xii. diuisi eē diē noctēq̄i totidē uulgo notū ē. Sed
hoc credo romæ post repta solaria obseruatū. quo
rū atiq̄ssimū qd fuerit: iuētu difficile ē. alii. n. apd̄
ædē qrini primū statutū dicūt. alii i capitolio: nō
nulli ad ædē diae i auētino. illud satis cōstat nullū

Quirini
ædes.

Solarium
mæ primū.

Horariorum
ex aqua.
Horæ qñ
primū ro-
mæ appellatae.

tur uigilia prima. Item secūda & tertia & quarta.
Sunt etiam plura noctis & diei tēpora subnotata:
propriisq; discreta nominibus: quæ apud ueteres
poetas passim scripta inueniunt: ea oīa ordie suo
exponā. Incipio a nocte media quod tēpus prici
piū & postremū ē diei Romāi: tēp^o quod huic p
ximū ē: uocat de media nocte. Sequit^f Galliciniū
cū galli canere incipiunt :deinde Cōticiniū cum
conticuere:tunc ante lucē & sic Diluculū cū sole
nōdū orto iā lucet secūdū diluculū uocat māe cū
lux ur. sol post hoc ad meridiē tūc meridies qđ est
medii diei nomē. inde de meridie. hinc suprema:
quis plurimi supremam post occulum solis eē exi
stimat:quia est in. xii. tabulis scriptū sic: solis occa
sus suprema tempestas esto. sed postea. M. Plecto
rius tribunus plebis citum tulit in quo scriptum
est: Prætor urban^o qui nunc est: quiq; posthac fue
rit: duos lictores apud se habeto. Isq; supremā ad
solem occasum ius inter ciues dicit^o. Post supre
mam dicitur uesper: ante ortū. s. eius stellæ quam
Plautus uesperuginē: Ennius uesperum: Virgili^o
hesperon appellant: Inde porro crepusculum sic
fortasse appellatum: q; res incertæ creperæ dicun
tur: Idq; tempus noctis sit an diei incertū est. Post
id sequitur tempus quod dicimus luminibus accē
sis antiqui prima face dicebant: Deinde cōcubium
cum itum est cubitū. Exinde itempesta idest mul

d iii

Vigilia pri
ma.
Vigilia se
cunda.

Nox media

De media
nocte.
Galliciniū.
Cōticiniū.
Diluculum
Mane
Meridies
De meridie
Suprema

Vesper
Vespugo
Veiperus
Hesperus
Crepuscu
lum.

Prima face
Concubiu
Intepesta.

Media nox ta nox: quia nihil agi tempestiuum tunc cum ad
mediam noctem dicitur. & sic Media nox.

De naturali institutione.

Initia rerū Nitia rerum eadem elementa & Princī
Elementa pia dicūtur. Ea stoici credunt Tenorem
Tenor atq; Materiam: Tenorem qui rarescente

Materia: materia a mediotendat ad summū: Eadem concre
scēte rursus a summo referatur ad medium. Tha

Rerū prim cipia. les Milesius Aquam Principium omnium rerum
esse dixit: Et alias opinione supra rettuli. Stoico
rum opinio probanda: qui cum arte compositum
mundi opus considerarent: introduxerunt Naturā
ram prouidamac sapientem: quam ordo impermu
tabilis ostenderet: Industria factum pronunciaue

Mundus in runt: siue perpetuus siue longeius est mundus. &
flamas abit in flamas abit & uicissim ex Flammis renouatur
& rursus ex ac restituitur durantibus tamen principiis nec reci
flammis re dere ad nihilum uideri potest: quod in se deficit in
nouatur.

Elementa Mundus in Elementa Terra Aqua: Igne: Aere: Cuius Principalem so
Sol lem quidam putant. ut Cleātes: ut chrysippus Ae
Aether therat: cuius motu perenni subiecta tenentur & ad
Aer ministrātur. Et ipse quidem Aether nihil patitur.
Aera Aethera supra: ifra Aquā Aera supra Aquā
Terra infra Terram: Terra omnis ex omnium permixtio
ne progignit: & temperātia souetur: Intemerātia
læditur: Inuicem porro elementa succedere: & in

teritu singulorum uniuersa fieri sempiterna Mani
festum est.

De cœli positione.

Aelū Circulis quinque distinguitur. Quo
rum duo extremi maxime frigidit: Austra
lis humillimus: & Aquilonius excelsissim⁹:
His utrinque proximi Paralellæ uocantur (ut ita
dixerim) æque distâtes. Idem Tropici: Idem sol
sticiales: Alter hybernus per quem sol trâsmittēt
octauam partem Capricorni solsticium hybernū
facit. Alter æstiu⁹: Per quem sol octaua parte can
cri solsticium æstiu⁹ facit. Medius est Aequino
ctialis qui octaua parte Arietis æquinoctium uer
num: octaua Libræ Autumnale cōstituit. Ut Cir
culi in cœlo: sic in Terra zonæ uocantur: Inhabita
bilis infra frigidos circulos ob rigorem quo ab his
lōgissime sol abest: Item medios æquinoctiales qđ
sub uertice solis est: sub quo quidam habitare pu
tant cydropiæ & Aethiopiæ magnam partem. Itē
plurimas Insulas Maris uibri Aliosque uertices emi
nētiasque terrarum nostris ampliores sub Tropicis
habitare nihil dubium est. Noster solsticialis æsti
uus est excelsus atque arduus. Diuisi a Nobis circu
lo æquinoctiali Antichthones nominantur uiden
tur humiles atque deßisi: Quibusque Antipodes in
fra sunt: Quod ut posse uideat efficiūt flex⁹ obli

Circuli cœ
lestes.

Paralellæ.

Solsticiū hy
bernū.

Solstictum
æstiu⁹
Aeqnoctiu⁹
uernum
Aeqnoctiu⁹
autumnale
Zonæ quæ

Cydropia.
Aethiopia

Antichtho
nes.
Antipodes

Signiferi
partes:

Tropica si-
gna.

Stellæ fixæ

Stellæ erra-
tice.

Sol.

quitatesq; terrarum: Antistōes iidē & Antistochæ & Antischedpæ nominantur. Incipit signifer nō ab extremo circulo nec ad extreūm pertēditur: sed ab intimo Tropico Australi Brumaliq; eodem per æquinoctialē ad sūmum solsticialeū eundemq; æstiualeū per medium Longitudinis latitudinisq; porrētus obliquum: Circuli signiferi partes. ccc. lx. signa. xii. partium singula Tricenarum Q uo- rum quedam minora quedam ampliora & poplo eanafora dicuntur, sed compensatio quinq; partes creditur adplicare: ut sint omnes signiferi partes ccclxy. Horum incipientia ab Ariete altera sunt & masculina Māsculorum natalibus. Alia foemini na foeminar um conuenientia. Item Q uartum eo rum quoq; aut Tropicum aut Solidum aut defor me. Incipiet Dinumeratio ab Ariete quod signum Tropicum est. Tropicorum duo sunt æquinoctia lia & Aries libra: Duo solstitialia Capricornus & Cancer Tropicis maxima solida anteposita his de formia.

De stellis Fixis Et stantibus.

TELLarū aliæ cum cælo feruntur: ideoq;
s quod nō excedunt locos suos Fixe nominā-
tur: Aliæ cōtra cælū & in ort' cæli erunt:
Sed mundi celeritate uictæ occiderū uident cū eo
quamuis cursum suum peragant. Sol Maximum

sydus ætheris medii limite ignescit. singulis dieb^o
& noctibus pagit singulas partes signiferū pugnat
annum. Luna de sole Flammatur. Ambit circuitu
breuissimo terræ Triginta Dieb^o adeo uicina uer
tici terræ iunctæ ut in umbram eius incidere so
leat: & uideri deficere. Eadem cum subiit solem &
substitut radiis facit obscurationem quæ defectio
solis uidetur. Interim tamen caua pauciorib^o quā
Triginta dieb^o circulum suum transit. Saturni stel
la per maximum ambitum fertur. Ideoq^b Tricenis
mensibus singulis signis resistit: Per Triginta an
nos signiferum pertransit. Frigida & sterilis: infæ
cunda terris nascentibus non salutaris facit aduer
fa diurna nec subita. Iouis stella ī singulis signis an
no manet: signiferum duodecim annis euadit. salu
taris & temperata & uniuersis euntibus prospera.
Martis stella non eodem spacio signi singulis hæ
ret: sed signiferū nouē fere annis periuagat: Ignea
Intemperans & in aduersis & in mortalibus subita
uel perit repentinis morbis uel ferro perimit. Stel
la Mercurii & Veneris solem sequuntur Eadēque
spatia custodiunt: Mercurii Stella fit similis illi
quam uidet: Veneris Genitalis & Roscida & pro
spera & salutaris. Lunā Globum suum creditum
habere sed ignem a solæ cōcipere: & quantum per
cutitur ardescere: Quantum igitur a sole discedit
Augetur. cum uero cōtra stetit toto feritur aduer

Luna.

Lunæ defe
ctus.

Solis defe
ctio.

Saturni stel
la.

Iouis stella

Martis stel
la.

Mercurii
stella.

Lucifer

Lunæ glo
bus.

Lunæ natu
ra.

Oceani re
ciprocatio
unde.

Aspect⁹ in
ter se stella
rum.

so: & uelut speculum non uim sed imaginem redit. Hac uniuersa gignentia crescente pubescunt: Tenuescere tenuantur. Humor etiam & spiritus omnis augescit: Tumescit Oceanus. Deinde cum ipsius fulgore considit. Diuersi ergo cœli: & uagantium stellarum cōcursu quod temperatur utrinque deteritur & infra fluit. id excipit luna & Soli traxit. Quo & animalia uigescunt & humus quodā modo animatur genitali calore & ut ita dixerim uiuo. Plurimū in originibus ualēt quæ in ortu sunt: languent in occasu: Ortum facit stella quam Sol præterit: Deinde stationem matutinam cum a quinto loco solis steterit in eodem manet signo: donec ab eodem sole moueatur. Quod contraria est soli mane occidit: oritur simul nocte: & uocatur Acronios: Deinde rursus altero latere a quinto signo deprehensa post meridianam stationem facit. Donec ingresso sole idem signum sub radiis eius delitescat: & in totum occidat. Aspiciunt inter se stellæ ex quinto signo quod dicitur Trigonum: & habent maximam cōsensionem. Item a quarto quod dicitur Tetragonum: & centroni uocantur. Et in alterutrum maximum præstat effectum: Item ex contrario quod est septimum signum: & Diametron uocatur: Estque maxime aduersum. Cætera dissident: uel leuiter aspiciunt: ut tertium quodque quod dicitur hexagonon signa tropica peregrina

tionibus præsunt; & omnino mobilibus & in consiliis subinde uariant atq; permutant. Biformia generatione rerum omnium repetitionem significat: & interim dilatione solida uehementer & instanter efficiunt: & ad exitum uel prospera uel aduersa perducunt sicut aspiciuntur a stellis uel fauentibus uel repugnatibus. Multum tamen refert cuius quaeq; stellæ dom⁹ aliena an ipsius sit. Domus Solis Leo: Lunæ Cäcer: Mercurii virgo & Gemini. Veneris Libra & Taurus: Martis scorpio & Aries: Iouis sagittarius & Pisces: Saturni Capricornus & Aquarius. Nocturnis originibus fauent Luna Mars Venus. Plus die possunt Sol Saturnus Jupiter: Mercurius uarie: & quomodo consensit aut uisus est.

Solis dom⁹
Lunæ dōus
Mercurii
domus.
Veneris do
mus.
Martis do
mus.
Iouis dōus
Saturni do
mus.

De terra.

Erra media omnium rerum est: Forma globoosa: aquis cingitur: in aere prominet: Excipit cælum aquæ omni uel temperie quantū adscicitur: Ita quæcunque sustinet afficit & mouet.

Terræ me
dia sedes

Oterat finem liber plenus omnibus necessariis iam uideri consequutus: sed cum & mundi dimensiones & plurima præterea in universis rebus ratio Geometrica impleuerit. Pauca de numeris mensurisq; dicemus.

De geometria.

Geometria
quid.

Eometrica est scientia digerendi Figuras nu-
merose metiendi: cum sui resolutionibus. Nu-
merus est cōgregatio singulorum finita sem-
per & infinita natura.

Nota quid.
Linea quid

Linea recta

Supplana.
Epipedos.

Angul⁹ re-
cti linea⁹.

Cathetos.
Angul⁹ he-
bes.

Angulus
acutus.

Figura q.

Circul⁹ qd

Centrum
Diametrō.
Hemicyclū

De Formis.
Ota est cuius pars nulla est: linea longitudo
n sine latitudine. Lineæ autem finis notæ Re-
cta linea ē: quæ sup se positis notis æquabili-
ter posita & sumissa ē. Q uod lōgitudinē tātū hēt
sumitatis finis lineæ supplana: q dī epipedos. Sū-
mitas ē quæ sup se positis rectis lineis æquabiliter
posita ē: uel quæ suis finib⁹ æqualiter posita ē. Pla-
nus angul⁹ est i planicie duarū linearū nō e regiōe
positar⁹ ad unū signū cōtingēs curuatio: hæ lineæ:
quæ angulū cōtinēt cū rectæ sint: is angul⁹ rectis
lineis contineri dī: si recta linea supra rectā linea
stas cōtinuos águlos iter se pes facit. tū uterq ex
pib⁹ águlis rect⁹ dicit: & ea linea græce cathetos
latie normalis dicit. rect⁹ águlus ē modic⁹ & sibi
congruēs. hebes maior recto: acutus minor recto.

De figuris.

I figura est: quæ aliquo fine aut aliquibus
finib⁹ continentur: Circulus ē figura pla-
na una linea cōprehēsa: intra que mediæ
oēs linea inter se pares sint. Cētron ē nota circuli
medii. Diametrō ē recta linea p centrō imissa: & i
Hemicyclū utrāq ptem secans circulum: hemicyclū ē circuli di-

midium. Euthygrāmē forme sunt: q̄ rectis lineis
cōtinent: Trigonū trilaterū: Tetragonū qđ qttu
or: multilaterū. qđ pluribus. Triāgulū æquilaterū
qđ paribus trinis laterib⁹. Isosceles quod duo tātū
latera paria hēt: Scalenō quod tria latera inæqlia
hēt: Orthogonū: qđ hēt rectū angulū oēs tres re
ctos āgulos hēt qđrilaterū formarū: quadratū est
qđ oīa q̄ttuor latera hēt & angulos rectos. Hetero
meces latera paria hēt: nec angulos rectos similes
scutellæ: cui? cōtraria latera & cōtrarii āguli iter se
pares sūt. Sed neq; æqliter aut oēq; rectis āgulis ē:
trapedia. cætera noiant palellaæ lieæ: q̄ i eadē plāi
tie positæ nūq; iter se cōtingūt.

De postulatis.

Ostulata geometrarū sunt qnq;: ut liceat
ab omni signo ad oēm rectā linea duce
re: & oēm finitā rectā linea e regiōe eiice
re: & omni mō signo ex interuallo circulū scriber.
& oēs rectos āgulos m̄iores duos rectis pares eēt:
& si linea recta linea imissa iteriores angulos m̄io
res duos rectis pares fecerit: eiectas lineas concur
rere: Si paribus paria adiecta fuerunt omnia paria
erunt. & si paribus paria dempta reliqua erunt pa
ria: & quæ eisdem paria sunt: & inter se paria sunt.

De musica.

Rior est musica inuentione metrica. Cū
sint. n. antiquissimi poetarum Homer⁹:
Hesiodus: Pitander: hos secuti elegiarii

Amphigo
nium quod
hēt idē an
gulū hēntē
Ochogoni
uni.

Postulata
geometra
rum.

Poetarū an
tiquissimi.

Callinus. Callinus Mīmnermus Euhemerus : mox Archilo
Mīmnerm⁹ c⁹ & Simōides trimetrū iābicum chorūcum: catha
Archiloc⁹. lectū: tetrametron cōposuere: Archilocus ēt Co
Eupolis. mata uersibus applicādo uariauit. Eupolis p̄ pluri
Alcman. mas species secuit. Alcmā numeros ēt minuit ī car
men: hinc poeticæ melicæ a ΤΕΛΗΟ. Illa etiam argi
Pindarus. ua minutiores edidit nūeros: Q uæ spēs cū iam di
spliceret. & integra breuior diceret magnitudine
Aristoxen⁹ Pindari asserta est: qui etiam libros innumeris mo
dis edidit. Hos secuti musici Timothe⁹ & Pōdos:
& Hypericles & Follis & clarissimus tum peritia
tum eloquētia Aristoxēus modulati p̄tinus cātus:
nec tñ an nō putas antiquiores cātus esse numeris:
Sed rusticos & incōditos post quos poetica ualuit
ueluti legitima musica licētior magisq; modulata.

De rhythmo.

Rhythmus Hythmus credit⁹ dict⁹ a rhythmōio Or
unde. phei filio & Idmoneæ nymphæ maricæ
Rhythmo ut tradit niceratus libro quē cōposuit de
nius. Or musico fratre rhythmōii: tradit hymenæ. Varri
phei. F. thonis autem & choloridis Tiresiæ filiæ Pēdemē
Pēdemēn⁹ num & Peridemē: qui primus cecinerit res gestas
Peridemes. heroum musicis cātibus. Musica ē peritia faciēdo
Musica qd. rum & canēdorum modor̄: eius p̄tes harmonica:
Crusmata rhythmica crusmatica. Crusmata pulsus decori
quid. siue carminis uocantur Harmonica est consonan
Rhythmus tia organica; Rhythmos grāce modus dicit latie.

Nominat uersus ab eo q̄ fluat; seq̄ ipse circūeat.
Modus āt ē lex qdā & ordo uocalium iteruallum
& differentia uel ut Aristoxen⁹ diffinit: nō ut cūq̄
cōpositū uocaliū tēporū interuallū. Carmē ē mo-
dus uocibus iunct⁹: cuius discrimīa cātus modus
motus. Tēpus est syllabæ spaciū: hui⁹ elementū.
Breuis syllabæ diuiso breuis alia longa alia & neu-
tris ratio est:

Versus un.
Modus qd.

Carmē qd.

Tempus in
Syllaba qd

De modulatione.

Odulatio est mōdorū prudens dispō: ei⁹
in tres spēs τοῡος: χρωμα: αρωγια. species
carminum. xiii. Ex quibus primum sunt:
Dorium: Phrygium: Lydium: his accesserunt gra-
uissimum hyppodoriū: Mox duo hyppophrygii
grauior & acutior: deinde dorius medius: tum phry-
gius grauis & alter excelsus: totidem lydii grauis
& acutus: tum mixolydii pari diuersitate. Postre-
mus hypermixolydius acutissimus. organum quo-
dam habuit tres intentiones: grauem: mediam: &
acutā. Inde musæ quoq̄ tres olim estimatae: hyp-
pate: mese: nete: Nūc in ampliore numero soni cō-
siderant: ut sit pslambāomēos hyppate hypatō.
Deinde paripate hypatō. Deinde lycāos hypatō. De-
inde hypate: Deinde hypates meson. Deinde tris cel-
mēnō netesmōmenō paramesediezeumenon pa-
rāete diezeumenō trite hyperboleō quas aīaduer-
tisse cū resonātia suavitatis i arcu sororis Appollis

Modulatio

Doria mo-
dulatio.
Phrygia
modulatio
Lydia mo-
dulatio.

Musæ tres
oli creditæ

nē tradūt & intendisse poti² dytaratiū notasse q
astrictiora fila neruorū i acumē excitarētur; graui
bus responderent remissa; ide fecisse tres primos:
de quibus supradictū est: hāc excepisse intentio
nē Linon: quem quidā appollinis filium tradunt
nymphæ parameſæ chryſthenidi reliquiss ab ea
adiunctum modū: quiſynenmēas dicitur, hūc nu
merū auxiſſe therpandrū adiecture diezeumeno
q primus a grauibus i acumē auertit. Deide Timo
theus addidit duos parameſon & hypboleon. Ini
tiū modi dicit̄ diesis: dimidiū ſemitoniu: totū to
nos: Toni duo & dimidi² diatessaron nominatur:
Tres & dimidi² diapēte; ſex diapaſō. hæc musicæ
ſumma ſunt. De metris & pedibus.

Merrū qd.
Numer9qd

Pedes

Pyrrichius.
Choriū.
Iambus.
Spondæus

Etrū graece latine numerus uocat. Nu
mer² ē æqualium pedum legitima ordi
natio. hui² arſis theſis p ptes ſunt pedū:
ſyllaba: elemēta numerorum: modorum elemēta:
ſpacia syllabarum ac tempora. Pedes componun
tur ex syllabis minimum binis plurimū ternis in
cipiunt temporibus binis ad ſe pueniunt Disylla
ba. ii. trisyllaba. viii. plures quam. xii. eſſe nō pos
ſunt. Pyrrichius ex duabus breuibus cuius exemplum Deus. chori² ex longa & breui ut Roma. Iambus ex breui & lōga ut ſalut. Spondeus ex duabus lōgis ut uates. Duo igitur quātitate contrarii ſpō
deus & pyrrichi² duorum alter; alter quattuor tē

porum. Duo in ordine quorū uterq; trinorū tēporū. Iambus & chorius: ita nō plures q̄ quattuor pedes sunt: nec esse possunt. trinarū syllabarū: Primus ē Dactylus q̄ cōstat ex lōga & duabus breuibus: cuius exēplum æolus. huic cōtrarius Anapestus ex duabus breuibus & lōga: ut pietas. Amphibrachus ex breui & lōga & breui: cuius exēplum. Avarus brachisyllabus ex tribus breuibus: cuius exēplum Cicero. & contrarius molossus ex tribus longis. cui² exēplum mecenās. Itē tres quinū temporum. bacchi² ex duabus lōgis & breui: cuius exēplum latona. huic ordini aduersus Palimbachius ex breui & duabus longis ut aqnas: Cretic² & Amphimacrus ex lōga & breui & lōga: ut sanitas. duo bus a quantitate contrariis brachisyllabo & molosso. Quorum alter trium temporum est: alter sex: ordie sex tres in quaternis: tres in qnis tēporibus.

Delegitimiis numeris.

Rimus est & legitimus maxime numerus p hexameter heroicus. huius pedes aut dactyli sunt aut spondei: raro & in uersu extremo reperietur trocheus. eius exemplum. Auia pieridum peragro loca nullius ante. totus iste dactylic² fuit. & habuit summū trocheum. Sed mixtus ex spondeis hic erit. Italiam fato profugus launac² uenit. Totus ex spōdeis ciues romani tunc facti sunt campā: hoc genus numeri. paucissimarū

Dactylus
Anapæstus
Amphibra chus.
Brachisyl labus.
Molossus
Bacchius
Palimbachius.
Creticus
Amphimacrus.

Hexameter heroicus.
Trochægi extremo hexametro.

Hexameter spondaic².

Pētameter
elegiacus.

xii. syllabarum: plurimarum. xviii. tēpora recipit.
xxiv. Interea. xxvii. pedibus tribus tantum confi-
citur formas excipit. xxxii. quas enumerare festinā
tibus longum est. Pentameter elegiacus habet exē
plum. Dum meus assiduo luceat igne focus recipit
dactylum spōdeum anapestos duos in fine uer-
sus aliquando brachisyllabos. fit syllabarum pau-
cissimarum. xii. plurimarum. xiii. Tertium pedē
spōdeum semp habet. quartum & quintum aliquā
do brachisyllabum. Trimetros iambicus latine se-
narius dicitur: cuius exemplum: Phaselus ille: quē
uidetis hospites. xii. syllabarum ē. Recipit aliquā
do præter cætes Iambum extremo pyrrichion.
Trimetros tragicus. pro ueste pinnis membra tex-
tis contegit: Et aquilonis stridor gelidas molitur
niues. recipit in parte prima scansionis spondeum
& alio loco dactylon & anapestum. & p iābo cho-
rium & tribracōn. fit syllabarum paucissimarum.
xii. plurimarū. xvii. recipit tēpora plurima. xviii.
paucissima. xiii. Comicus trimetros solet magis
in breues minui Trimetros hipponacticus pedem
nouissimum assumens spondeum uel chorium ta-
lis est: Calentibusq; lympha fontibus. semper eos-
dem pedes: quos reliqui trimetri: præter nouissi-
mum recipit: & tetrametros: qui latine quadratus
uocatur: choriacus talis est. Tela famuli tela pro-
pere sequitur me thoas: recipit eosdem pedes per

Trimetros
Iambicus
Senarius

Trimetros
tragicus.

Trimetros
comicus.

Tetra-
metros.
Quadrat⁹
numerus.

uenit ad septem & semipedē: summū pedem petit
aut creticū aut dactylū. Octonarius iambus: pin
de & abste regimen argos. dum est potestas consu
lendi. Septenarius. hæc bellicosis: cui mater pater
cluet minerua. Cōstat ex pedib⁹ iisdem ionicus se
ptēarius. Ibant mala eluere uenereum corona. Ioni
cus maior est ille: Ictus retrorecedit ī nate: supin⁹.
habet uitium in tertia syllaba minor metuentis pa
triæ uerbera linguae præcipiunt inserere maxime
pyrrichium & spondeum: solent diuisi syllabis lō
gis plurimum syllabarum pedes admittere Aristo
phanius: anapestus. Axena ponti per freta colchos
deniq⁹ delatus adhesi. recipit pedes quaternorum
temporum: oīs implet pedes præter semipedem:
Anapesto octonarius ore beato lumine uolitans:
qui per cælū cādidus equitas. recipit eosdē pedes
præter semipedē: Aristobolius. qdā terribilis tua
pectorat turbat terrifico sonitu intulit. is circuitus
magisq⁹ uersus est: Dactylū crebrū hēt. rarū spon
deū pone duodenarius. Q uis meū nominans no
men excitet: quis tumulum inuocans incolarum si
dem. Et hic circuitus magisq⁹ uersus est. huic sube
runt denarius: qui repens semipulsus onere grav
ui fores strepitū terrent. recipiunt pedes creticos
chorios spondios iambos: brachisyllabos anape
stos undecim syllabarū: Phaletius. Passer delitiæ
meæ puellæ. recipit pedes spondeū dactylū creti

Octonari⁹
Iambus.

Axenus.
Iasonis ex
peditio.

Aristoboli
us uersus.

Phaletius

Angelicus

Anacreon
tiū carmen

Priapeius
uerlus

Numeri
simplices

Nūeri quō
ab heroico
transfigu-
rentur.

cum palimbachium. Angelicus numeros & syllavam coarctat hexametro: ut Hectoris Andromache pyrrhin connubia seruas. Anacreontiū miseri inuidi uiuimus scientes: recipit pirrichium chori um spondeum brachis syllabum anapestum. Primus est semper pyrrichius numerus saturnus magnū numerum triumphat hostibus deuictis. Sunt qui hunc aristolochion uocant. recipit pedem spondeum lambum pirrichiū chorium dactylum brachi syllabum anapestum. Priapeius. hūc locū tibi de dico cōsecroq; priape. Tertium pedem pro dactylo creticum habet: alioquin exametru eſſet. De numeris simplicibus. Pirrichius: rapite: agite ruite. celeripedes: Contrarius est huic & duodecasyllabon spōdaicon. olli crateribus exauratis hauserūt. dactylicus. Puluerulēta putrē sonitu quatit ungu la campum: Amphibrachius non facit numerum. Anapest agilis. Sonipes rapitur celeri sonitu cre pitans. Cretic horridi transferūt ad pedes ex eqs. Palimbacchius amicos ad hanc rem si uoles aduo ca. Bachius non facit numerum. Molossus idem ē qui spondiacon. Nunc quemadmodum a princi pali heroico plures numeri transfigurantur: osten dam: ac primus Trimetrus fit heroicus Spondai con. Ciues Romani tunc facti sunt campani. Syl labā unam quæ eſt ante extrema ex longa cōtrahe ut sit ciues Romani tunc facti apuli. Et esse cōpīt

trimetris, elegiacū trāsibit. Bella peremathios, rur
sus ad pentametros: ut cōponam heroicōs summō
partem posteriorē. Dum meus assiduo luceat igne
focus, & cōpono luceat igne focus troiæ qui prius
ab oris. Phaletium numerum qui est, altis flumina
uallibus tumescunt. Insertis uerbis facio heroicū.
Altis flumina prodita uallibus inde tumescūt. Io
nicus est. Metuentis patriæ uerbera linguæ: adiū
ciam trinas uerbis singulis syllabas: nunc metuen
tis nunc patriæ nunc uerbera linguæ. Verto Italiā
fato profug⁹ lauinaq; uenit, cui est simile Patriam
tum profug⁹ lauinaq; cœpit. Aristophanius fit he
roico: Arma uirūq; cão troiæ q; prim⁹ ab oris. Nu
merum angelicum syllaba breuiata esse mōstraui
heroicum. Item priapeiū si syllabam surripias fie
ri heroicum.

Finis.

Cebetis Thebani Tabula: E Græco
in Latinum conuersa per Ludo
uicū Odaxium Patauinū.

Asū euenerat: ut in Saturni sacello
deābularem⁹: Vbi cū plerasq; alias
oblationes: tū tabulā qndā pro tem
plo positam intuebamur: in qua pi
ctura quædam erat pegrina: & quæ
peculiares fabulas cōtineret. Q uas
conūcere nō poteramus quænam & quales essent.

c iii

Nec n. ciuitas nec uallum pictura illa nobis esse
uidebatur. Cæterum muri ambitus erat qui duos
alios ambitus amplectebatur: alterum maiorē: mi-
norem alterum. Porta ēt erat in primo ambitu: ubi
nobis turba ingens insistere uidebatur. Intra uero
ambitum multitudo quædam mulierū uisebatur.
Primi autem uestibuli & ambitus ingressum senex
quidam occupabat: qui turbæ igredienti quasi im-
perare aliquid uidebatur: cuius fabulæ rationē no-
bis inuicem addubitantibus quidam natu grādior
assistens nequaquam inquit hospites absurdē faci-
tis: qui de pictura hac addubitatis. Nō multi enim
indigenæ qđ huius fabulæ ratio ualeat: intelligūt.
Quippe quam non ciuis sed peregrin⁹ quidam de-
dicarit: qui huc iāpridem aduenerat: uir & magna
prudentia & sapientia prædit⁹: qui cum sermone:
tū opere quandam Pythagoræ aut parmenidis ui-
tam fuerat æmulatus. Iis utiqꝫ sacellum & piſturā
hanc Saturno consecrauit. Vtrum igitur inquam
ego nosti etiam uirū ipsum⁹ quem uidisti. Immo in
quit eū multo tempore sum admiratus: siquidem
adulescēs adhuc & complura studiose disputabat.
Et ego huiusce fabulæ rationem ex eo differēte sæ-
pi⁹ audieram. Per Iouem inquam ego nisi quæpiā
major occupatio te detinet: expone nobis. Audire
enim magnopere concupiscimus: quidnam hoc fa-
bulæ sit. Perlibēter o hospites iqt. Atqui hoc pri⁹

admonēdi estis: periculi quippiā inesse huic expo
sitioni: quodnā inquam ego: quoniā inquit: si quæ
dicunt: attendetis: intelligetisq; prudentes atq; fœ
lices euadetis: si min? insipientiam: ifortuniū: cala
mitatē: atq; ignorantiam consecuti: male uitam de
getis. Hæc. n. expositio sphigis ænigmati: qd illa
hoib; præponat: per similis est. nam qcūq; ipsum
intellexerat: salutē: q non intellexerat: exitiū conse
quebatur. Eadem est huius enarrationis conditio.
Sphinx est. n. hoibus ipsa iſipiētia. Hæc āt præpo
nit: qd bonū: qd malū: qd neq; bonū neq; malū in
uita sit. Quæ si quis minus intellexerit: ab ea iteri
mit. neq; id semel sicut is qui depastus a sphinge
moriebatur. Sed p oēm uitā paulatim absumitur: &
quēadmodum hi qui perpetuis suppliciis addicti
sunt. Contra uero si quis agnouerit: occisa demū
insipientia salutem ipse consequitur. Et beatus fœ
lixq; per omnem uitam euadit. Quamobrem uos
attendite: ac diligenter audite. O Hercules q; ma
gnū nos in desiderium conieciſti: si hæc ita ſe ha
bent. Atqui ita ſe habent inquit. Nequaq; igit nos
oratio tua præueniet si quidē nobis attēte auditu
ris. non ab re præciū huiusmodi præponitur. Sū
pta itaq; uirga quadā & ad picturam ducta uidetis
ne inquit ambitum hunc: Videlius hoc imprimis
animaduerteret uos oportet: locum. s. istū uitā uoca
ri. Turba porro illa īgens quæ portæ inſiſtit. hi

e iiiii

bibliothe
Cassiodor
nubecula

Sphinx q;

Sphingis p
posita.

**Geni⁹ quid
imperet.**

sunt omnes in uitam aliquando ingressuri. Senex autem ille superior: qui manu altera paginam quādam tenet. alt̄ era nescio quid demonstrat: Genius appellatur: hic imperat: introeūtibus: qd eos ageſ oporteat: ut ad uitā igrediant̄: & qualē uia prectu ri sint: ostēdit: ut salutē in uita cōsequant̄. Qualē igitur eos iubet uitā carpeſ aut quo pacto inquam ego. Vides ne inquit iuxta portā soliū quoddā eo loco cōstitutū: ubi turba ingreditur. in quo sedet suauibus moribus & formosa indole mulier: quæ poculū manu tenet. uideo: sed qnā hæc ē? Suadela inquit uocatur. Quæ mortales omnes seducit. Quid tū postea agit? Ingredientes ad uitam quo ad per eam fieri potest bibetur compellit. Quæ nam uero hæc est potio? Error inquit atq; ignorātia. Quid tum postea: ubi hanc ebiberunt uitam ingrediuntur: nūquid omnes eum errorem bibūt? necne: omnes iquit bibunt: sed plus alii: alii min⁹. Non uides præterea intra portam mulierū mere tricū multitudinem quandam diuerſos alpectus multifariosq; præferentiū. Video. iste igitur opin ones & cōcupiscētiae & uoluptates uocant̄. Quæ turba ingrediente statim prosiliūt. & unumquēq; amplectūtur: ac deinde abducunt. Et quonam eos abducunt: aliae inquit ut saluent. Aliæ ut per deceptionem interimant. O inquam admirandus uir quam acerbam ac tristem potionem dicis. Atqui

**Suadelæ
mores &
forma.**

**Suadelæ
potio.**

**Hoiū me
retices.**

omnes inquit optima pollicentur: sæcq; eos ad sceli-
cem atq; conducibilem uitam esse perducturas. il-
li uero per ignorantiam: & errorem: quem ab ipsa
suadela combiberunt: quænam uera uia sit: in uita
non inueniunt. Sed inconsulto errant: ut uidere li-
cet ex hiis: qui prius ingredientes eo circumuagan-
tur: quo ipsæ cōmonstrauerit. Video inquā hoc.
sed mulier illa quænam est: quæ ueluti cæca atq; in-
sana super lapide quodam rotundo consistere uide-
tur. Fortuna inquit uocatur. Ea uero nō solum cæ-
ca sed insana etiam & surda est. Quænam huius
sunt partes. obambulat inquit quocunq; gentium:
& aliis quidem facultates eripit. Aliis tradit. Abeis-
demq; rursus ausfert illico quæ tradiderat: atq; aliis
temere instabiliterq; concedit. Quapropter ex eo
argumento ipsius ingenium facile indicatur. Qua-
le nam hoc est inquam ego: quoniam in rotundo
lapide consistit. quid tunc ex re significatur: quod
parum certa atq; instabilia sunt illius munera. Ca-
lamitates. n. magnæ ac difficiles oriuntur: ubi quis
in ea fidē collocarit. Turba uero hæc ingēs: quæ
eam circūstat: quid sibi uult. & quinam uocātur.
uocantur hui quidem inconsulti: quoru nemo non
petit: quæ proiiciat: ac dilapidet. Cur uero aspe-
ctu haud quaquam simili sunt: sed eorum alii gau-
dere: Alii sublatis manibus tristari uidētur. Qui
cūq; inquit eorum gaudere ac ridere uidentur. Hi

Fortūa sup
lapide ro-
tundo.

Fortūa cur
super lapi-
de rotudo.

Fortūæ sub
ditū qui.

Fortūe do
na.

sunt: qui a fortuna quippiam acceperunt. a quibus etiam bona fortuna nuncupatur. Qui vero flere: ac manus pretendere uidentur: Hi sunt: a quibus abstulit. quae tradiderat antea. A quibus fortuna mala nominatur: Et quænam sunt: quæ illis elargi tur. per quæ tantopere cum accipiunt: lætantur. quum amittunt: lugent: hæc inquit ea sunt: quæ a plerisq; hominibus bona existimantur. Et quænam sunt ea: Diuitie. s. & gloria: & nobilitas & liberi: & tyrranides. & regna & alia quæcūq; id gen?. Hæc autem nūquid bona non sunt? De hiis inquit alias disputabimus. Nūc circa fabulae narrationem uer semur. ita inquit sit. Vides igitur ubi portam hanc præterieris ambitum alterum superiorem: mulie: resq; extra ambitum collocatas meretricio ornatu insignes. & ualde inquam. Ex hiis hæc incontinen tia: hæc luxuria: hæc auaritia: hæc assentatio nun cupatur. Quid hīc potissimum astant: Eos inquit obseruant: quia fortuna qppiam acceperūt. Quid tum deinde: exiliunt atq; amplexantur eos: & adu lantur: & ut penes maneant: obtestantur. uitam iu cundam atq; labore omni & incommodo uacuam illis affore promittentes. Si quis itaq; persuasus ea rum blandiciis eo se contulerit: tantiſ per illi suauis uidetur ea conuersatio: quoad hominem titillaue rit: deliniueritq; postea secus: Vbi. n. resipisceſ cœ perit. Tum demum ab eaſe non tam oblectatum:

q̄ absument & contumeliis affectum intelligit. Quo sit: ut cum omnia prodegerit: quæ a fortuna fuerat consecutus: tunc illis mulieribus inseruire atq̄ in honesta omnia sustinere: & turpia quæ q̄ ac pernitosia illarum gratia cogatur admittere. Veluti furtum: sacrilegium: perjurium: proditio nem: deprædationē: & quæcūq̄ hiis similia. Vbi uero eos defecerint: punitioni addicūtur. Et quæ nam hæc est? Vides ne retro eas quandam ueluti bestiolam: locūq̄ pariter angustū & tenebrosum. Vbi etiam turpes ac sordidæ pannosæq̄ mulieres uersari uidetur? Et ualde inquam: Ex his igitur inquit quæ flagellum tenet pūtatione nuncupat. Quæ caput intra genua habet: tristitia. Qui uero capillos suos euellit: dolor. Hic aliis uero qui deformitatem: macilentiam: & nuditatem præferens iuxta eas accubat. ac deinde similis illi turpis et macilenta quædam: qnam sunt? Hunc sane iquit luctū appellant. illa uero ipsius sororē moestitiam. his itaq̄ tradit: & eorum cōturbanio. cruciat. Post denuo in aliud infelicitatis domiciliū trudit: atq̄ reliq̄ uitā in oī miserī traducit: nisi forte illi pænitētia obuiā pdierit. Quid tū postea cōtigit? si poenitētia illi obuiā fuerit: eripit eū ex ifortuniis: & alterā illi opinionē alterumq̄ desiderium iprimit. per qđ ad uerā disciplinam perducitur: & ad eam quæ falsa disciplina nūcupatur. Quid tum postea? si inquit

Diligibili
fieri possit

Luctū hitus

Diligibili
fieri possit
solus aī capi
tolleris.

Luctū soror

Diligibili
fieri possit

eam opinionem suscepit: quæ ad uerā disciplinam
perueat: ab ea mundatus: expiatusq; salutem: beati
tudinem: felicitatem in uniuersa uita lucraturū.
Si secus denuo: a falsa illa opinioē seducit: O Her
cules q̄ magnū est hoc aliud discriben. Hæc aut̄
inq̄ ego: falsa disciplina quænā est. Vides ne alte
rum illū ambitū. Video inq̄ ego: atqui extra ambi
tum in uestibulo mulier quædā assistit. quæ mūdi
tiā cōstantiāq; nō mediocrē prætendit. Apprime
inq̄. Hanc igit̄ iquit pleriq; hoies & uulgus uocat
disciplinā. Cū falsa poti⁹ disciplia sit. huc sane pri⁹
applicant q̄ salui fiunt. Vbi ad uerā disciplinam
puenire uoluerint. Nunquid alius ad ueram disci
plinam aditus non patet. Patet inquit. Hi uero in
tra ambitum declinantes: quinam sunt homines:
Falsæ inquit disciplinæ sunt amatores decepti:
seçq; opinantes ueræ disciplinæ contubernio frui.
Et quinam uocantur hii: Alii iquit poetæ: alii ora
tores: alii dialectici: alii musici: alii arithmeticici: alii
geometræ: alii astrologi: alii uoluptuarii: alii periv
patheticici: alii critici. & quicunq; eiusmodi sunt. Il
le aut̄ mulieres quæ uidentur circumcurrere prio
ribus illis similes: in quibus incontinentiam: & re
liquas una esse affirmabas: quænam sunt: illæ ipsæ
sunt inquit. Nunquid etiā huic ingrediuntur. ita
per iouē in hiis simulq; etiā insipiētia: neq; ab opi
nione ac reliquis malis euadēt: priusq; rapudiata

Disciplinæ falsæ hitus.

Disciplinæ
falsæ amia-
tores & cul-
tores.

falsa disciplina ueracem uiam ingressi fuerint: & purgatoriam eorum uirtutem admiserint. & mala oia: quibus inuoluuntur: & opinioneſ & ignorantia & reliquam oem prauitatem sequeſtrauerint: tum demum ita ſalui: & incoluſes erunt. Nec ullo unq falsae disciplinæ comertio labefactari poterunt: ne q horum ſtudiorum ḡra mali quippiam adipiſcen tur. Et quænam hæc uia eſt: quæ ad uerā disciplinam ferat. Vides inquit locū illum ſuperiorē: ubi nullus inhabitat: Sed ſolitudo igens eſſe uidetur: Video præterea ianuā quādam puſillam: ante quā uia quædam eſt: quæ non multū admodū frequen tatur. Qui ppe quā pauci admodū terunt: q accli uis & aspera: & ſaxoſa uideatur. & ualde inquā. Collis præterea quidā excelsus appetet: ad eūq anguſt' admodū ascēſus: & q multa pſūda hīc ide præcipitia offerat. Video. hæc igit̄ inqt uia ē: q ad ue rā disciplinā ducit. Aspectu i primis formidolosa. Porro circa collis ſupiorē partem: ſaxum igens & præaltum uſq̄ quaq̄ præruptum uides: Video in quam. Vides præterea mulieres duas ſupra ſaxum conſtitutas pulcritudine atq̄ habitudine corporis excellentes: ac manus per quam alacriter pten den tes: Video: ſed quænam in quam uocātur: Altera inquit cōtinentia altera constantia nūcupat. Sunt autem germanæ: cur nā igit̄ man' tam alacriter pten dunt: Hortant inquit eos qui ad id loci ueni

Disciplinæ
ueræ uia af
pera.

Disciplinæ
ueræ duces

unt: ut bono animo atq; intrepido sint: admonetq; paululum quippiam adhuc esse tolerandū. Se. n. eos paulopost ad pulcherrimā uiam perducturas. Vbi uero ad saxum puenerint quonam mō ascen dunt: nullam. n. eo ferentē uiam aīaduerto. Ipsæ a præcipitio illo descendunt. eolq; sursum ad se tra hunt. Deinde recreari & qescere iubent. ac paulo post fortitudinē: audaciāq; cōtribuunt. eosq; ad ue ram disciplinā deducere se profitent. & uiā osten dunt: q; sit elegās quam plana: quā pūia quā nullis malis obnoxia: ut uides. ita p Iouē uidet. Videsne inquit ante illud nemus locum quēdam q; pulchri tudinem amoenitatēq; pratorq; præfert: multoq; lu mine illustratur? Et ualde inquam. aīaduertis igit in prati meditullio ambitū alium & portam alia. ita sane: sed quonam pacto locus hic nuncupat?

Fortunato
rum domi
ciliū.

Disciplinæ
ueræ soliū.
Disciplinæ
ueræ comi
tes.
Disciplina
cur lapide
qdrato stet

Fortunatorū inquit domiciliū. hic. n. uirtutes oēs & fœlicitas ipsa uersat. Esto inquā ego. eam esse loci pulchritudinem. Qui īquit aspicis: ppe portā quā formosa & cōstanti facie mulier existat: mediā indiscretam iam ætatem: habitum uero & ornatū simplicem præseferens. Eaç non in rotundo sed in quadrato lapide secura & munitia cōsistit. Duæ præterea aliae: quas tāquam filias una secum habere uidetur: ita prorsus appetet. Harum igitur quæ medium locum tenet: disciplina est: eam ueritas & persuasio comitatur. Cur autem hæc quadrato la

pidi potissimum insistit? Ex eo inqt arguitur. q ad
eam puenientes securō & certo tramite proficiscū
tur. Donationes & traditas tuto suscipiunt. Et quæ
nam illis ab eadono dantur? Confidentialia inqt atq
aius impterrit?: hæc uero alia quænā sunt: sciētia
inqt: per quam graue nihil i uita perpeti unquam
posse se intelligūt. Quam præclara inquā Hercu
le mūera. Sed quāobrē extra ambitū ita moratur?
Ut inquit adueniētes excipiāt accurate. ac ui illam
purgatoriam instillet. purgatos & ac prorsus emen
datos ita eos ad uirtutes introducat: quonā pacto
inquam ego: non. n. intelligo. At intelliges inquit:
quēadmodū si quis grauiter ægrotās medicum ac
cerstiuerit. purgatoriis statī medicamentis oēs ægri
tudinis cās eximere conat. Atq ita demū a medi
co repatus in sanitatē restituit. Qui si medici præ
ceptis minus obtēperauerit merito repudiatus ab
ea ægritudine conficit. Hæc intelligo inquā ego:
eodem itaq pacto ubi quis ad disciplinā puenerit:
pbe curatur: & uirtute illius irroratur. Ut quāpri
mum mala oia expurget: eiiciatq quibus adueniēs
iplicabat. Quænā hæc: Ignorantiā: errorē: quē
apd Suadelam ebiberat. Arrogatiā: cōcupiscentiā:
intēpantiā: furorē: auaritiā: & reliq oia: qbus i
prio ambitu fuerat repletus. Vbi uero satis emun
dat? fuerit: quonā eū mittit? itro inquit ad sciam:
alias & uirtutes. Quænā & qless? Vides ne itra por

Disci. ueræ
dona.

Sciētiae ha
bitus.

Sciētiae fo
rores.

Sciētiae mī
felicitas.

Felicitatis
soliū & ha
bitus.

Felicitatis
dona.

tam cōcētū mulierum q̄ bonae indolis atq̄ institu
tionis uidentur: q̄ inculto ac simplici habitu præ
ditæ: nihil i se aut fictum aut accuratius ornatum
more aliarum prætēdentes. uideo iquā. Sed quæ
nā hæ uocantur. Prima inqt scia nuncupat. Aliæ
uero huius germanæ sunt: fortitudo: iustitia: pbi
tas: tēpantia: modestia: libertas: cōtinētia: Mansue
tudo: heus inquā optie ergo q̄ magna in spē sum?.
Modo inqt itelligatis: & q̄ auditis: studiose pcipia
tis. Atqui inquā ego accurate ac diligenter attēde
mus. Salui igit iquit eritis. Vbi ergo eū ipsæ susce
pint: quonā adducūt? Ad matrē inquit. Ea uero
quænā ē? Fœlicitas inquit. Cuiusmodi at hæc ē?
Vides ne uiā illā ad sublimē illū uerticē ferentē.
Quē oēs ambitus ueluti arcē suā āplectūtūr. Vi
deo. mulier præcellēs i uestibulo cōstituta sup soli
um excelsum sedet cultu nō tā curioso q̄ liberali:
Corona florentissima elegāter admodū capiti im
posita. Ita prorsus ur̄: hæc igitur inqt ē fœlicitas
ubi igitur ad eā quippiā accesserit: qd rerū gerit?
Ipsa inquit fœlicitas cum potentiae suæ corona cir
cūdat. Itidem reliquæ omnes uirtutes: perinde ac
maximorum certaminum uictores coronare solēt
Et quænam inquam ego certamina deuicit. Ma
xima inquit: & maxima etiam monstra. quam pri
ipsum absu[m]ebāt: asfligebāt: atq̄ i seruitutē redi
gebāt. Omnia hæc deuicit: ac lōge a se sequestra

uit. Seqꝫ ipsum adeo supauit: ut huic illa nunc ser-
uant. Quibus ipſe antea in ſeruitutem redactus
fuerat. Quaenam hæc mōstra dicit: audire. n. ad
modum cupio. Imprimis inquit ignorantiam & er-
rorem. An tibi mōstra hæc eſſe nō uidetur? Tetra
& laboriosa inquā ego. Deinde tristitiam: luctū: &
auaritiā: & incōtinētiā: & reliquā oēm iprobitatē.
His oīb' nō ut atēa per: sed ioperat. O p̄clara iquā
ego faciora: & pulcherrimā uictoriā. Illud autē mi-
hi etiam expōe: cuiusmodi ſit eius potētia: qua eū
coronari dixisti. Beatifica iquit o adolescentis. q. n.
fuerit ea potentia coronatus: & ſc̄elix & beatus euā
dit. neqꝫ alibi q̄ i ſe ipſo ſpem ſc̄licitatis reponit.
Quam p̄aeclaram uictoriā dicit. Cæterum co-
ronatus quid agit: aut quo uadit? Suscipientes eū
uirtutes ad id loci ducunt: unde primū aduenerat.
eicꝫ cōmostrat studia iproboru: q̄ male degant: &
miferæ uiuant: quanta in uita naufragia patientur:
quātum aberrant: quam ueluti hostium captiuita
tē p̄aferant. Alii incontinentiæ. Alii arrogantiæ.
Alii auariciæ. Alii inani gloriæ. Alii aliis malis in-
ſeruientes: per quæ a calamitatibus: quibus irretiti
ſunt: exoluere ſe nequeunt: ut ſaluentur: & eo pue-
niant. Sed in omni uita perturbantur. atqꝫ hoc ppeti
unt: q̄ huiusmodi uiā iuenire nō pſſūt. Mādatū
n. a Genio ac numine ſuo traditum: obliuioni mā
dauerūt. Recte inquā dicere mihi uideris: tametſi

f

hoc et insuper ambigo. Cur nam ei uirtutes locū
illū cōmonstrent? Vnde prius aduenerat: nihil cer-
ti nouerat. neq; ullā eorū: quæ ibi agerentur: scie-
tiam tenebat: sed ignoratiā atq; errorē: quē ebibe-
rat: ambiguus: quæ bona nō erāt: bona: quæ mala
nō fuerāt: mala existimabat. Quo circa male et ui-
uebat: sicut alii pleriq; ibi diuersantes. Nūc uero p-
cepta utiliū & cōducibiliū rerū scia & ipsæ optimā
uitā traducit. Et eos qui pessime agūt: cōteplā-
tur. Vbi igit̄ oīa fuerit cōteplatus qd agit: aut quo
tēdit: Quo inquit ei collibitū fuerit. Vbi. n. eū se
curitas hēt pinde ac antrū corytium possideret: &
quocunq; puenerit: ibi tutissimus rectā uiuēdi rō
nē assequitur: oēs. n. eū tanq; ægroti medicū liben-
ter & gratanter excipiēt. Nunquid igit̄ illas mulie-
res: quæ monstra abs te dicebant: apli? nō ueref:
ne quid ab eis detrimēti patiat̄. Nihil penitus: qui
neq; dolore: neq; tristitia: neq; itempantia: neq; aua-
ritia: neq; paupertate: neq; ullo alio i cōmodo uexet.
Oib̄. n. imperat: ac præst: a quibus antea præ-
mebat: eorū instar: q; a uipera morsi aliquando sue-
rint. Feræ. n. quæ aliis omnibus pernitiem ac mor-
tem afferūt: illis duntaxat innocuæ sunt: quod eā
uim ueneno contrariam possident. Ita ne huic qui
dem quippiam nocet: quia uirtutem uitiis ac max-
lis oppositam uelut Antipharmacum natus est:
Recte dicere mihi uideris: sed hæc etiā insuper ex

pone: quinam sunt illi: qui illic a colle aduenire ui-
dentur: quorū alii coronati lāticiam quandam p-
se ferunt. Alii ī coronati desperatioē rerū tibias &
capita lacerare uident̄. Cū alioqñ a qbusdā mulie-
ribus detineant̄. Coronati sunt inquit qui sōspites
ad disciplinā puenerūt: eamq̄ consecuti summope
lātantur. Incoronati uero alii desperatione a disci-
plina reuertunt̄: male ac misere degētes. Alii metu
percussi ac pterriti atq̄ ad constātiā refugiētes rur-
sus errāt: & p uias inuias uagantur. Quæ uero mu-
lieres eum sequūtur: quænam sunt? Tristitiae iqt̄:
& molestiae: & anxietates & ignominiae & ignoran-
tiae. Omnia igitur eos mala sequuntur. Omnia in-
quit p Iouē subsequunt̄: ubi uero in primū ambīx
tū ad uoluptatē & incōtinētiā puenerit: nequaq̄ se
ipsoſ accusant: sed & statim disciplinam & festato-
res illius maledictis incessunt. Adeo miseri & cala-
mitosi & infelices hi sunt: qui ab earum contuber-
nio defecerunt. Male enim uiuunt: & nullis earum
bonis perfruuntur. Et quæ etiam bona autumant̄
Luxuriam & ut breui complectar interperantiam.
Conuiuari. n. & pecudum more scortari maximo-
rum bonorum fruitionem esse arbitrantur. Aliæ
uero mulieres: quæ illinc cum risu & hilaritate ad
ueniūt: quænam uocant̄? Opiniones inqt̄ eos ad di-
sciplinam ducentes. qui uirtutes ingrediuntur. De
uia. n. deflectūt aliquāt̄isper ut alios adducant: ad

f ii

moneātq; illos esse fœlicitatē iam cōsecutos : quos
iam pridem adduxerant. Vtrum igitur inq; ego ip
sæ intus ad uirtutes ingrediuntur . Nequaq; inqt:
opinioni . n. ad sciam introire non licet . Sed disci
plinæ duntaxat eos tradunt. Q uibus a disciplina
sueptis ipsæ post hac denuo alios adducturæ re
uertuntur: earum i star nauium: quæ depositis one
rib; denuo reuertuntur: ut aliis mercibus implean
tur. Hæc sane inq; mihi re ge uideris differuisse .
Illud aut nobis nodū patefecisti. Q uidnā Genius
uitā īgressuris īperet faciēdū? Bono inqt & cōstati
aio esse: quapp; uos ēt cōfidite. Oia . n. edissertabo.
nihilq; ptermittā: re ge inq; ego loqr̄is. Protēsa ita
q; iterū manu aspicite iqt mulierē illā q; cæca eē: &
rotūdō lapide iſistere ur. Q uā pauloante nūcupa
ri fortunā asservi . Aspicim;. Huic iqt impat nō
esse credēdū: nec qcq; aut stabile aut securum aut
ppriū existimādū. qd ab ea suscepit. nihil. n. phi
bet: qn oia hæc auferat: atq; alteri tribuat. Q ui p
pe quæ səpius id agere cōsueuerit. Q ua pp̄ter il
lius ēt munera pui eē pendēda denūciat. necq; gau
dendū: ubi dederit: necq; dolendū: ubi abstulerit.
Eācq; postremo nec uituperādā necq; laudādā. Ni
hil. n. cū ratione: sed temere omnia facit: ac fortui
to: ut antea uobis exposui. Q uo circa Genius ille
imperat: ut nulla eius faciora demiremur. neue ma
los numularios imitemur. Illi. n. ubi argentum ab

Numularii
mali.

hominibus accepint: gaudet: & suū esse arbitrant̄.
Vbi uero repetitur: moleste ferūt: & pessime secū
actū putant. neq; ineminerūt ea se conditione de
positū suscepisse: p; quam liceret ei: q; deposuerat:
iterū recipere. Eandem itaq; in illius muneribus
habendam esse rationem Genius imperat: recordā
dūc; eiusmodi ingenium eam fortunæ: ut quæ de
dit auferat. Statimq; multiplicia rursus accumulet.
Aliquādo aut̄ non his mō quæ dederat: sed his ēt:
quæ prius extabāt: facultatibus spoliet. quæcūq;
igīt dederit: suscipe iubet. atq; ita ad stabilē securā
q; munificentia diuerti. Q ualē hāc inq; ego: quā a
disciplina suscipient. Si salutē ibi fuerit cōficiuti.
Hāc ergo quænā est. Vera iquit scia utiliū rerū:
securac; & stabilis & imutabilis mūficētia. Q uo
circa statī ad hāc cōfigere iubet. Cū uero ad illas
mulieres accesserint: quas antea dixi uoluptatē &
incontinentiā nūcupari: Illic quoq; ac tutū esse di
scendendū imperat. ac ne his qdē fidē eē adhibēdā.
Q uoad ad falsam disciplinā peruenire. Ibi igīt
aliquātisp; imorari: & qcqd libuerit: ab ea tanq; uia
ticū accipere iubet. Ac demum postea illic absce
dere. rectaq; ad uerā disciplinā peruenire. Hoc il
lud est quod a genio præcipit. Cui si quis aut con
trari aut min' obediens fuerit: miser miserrime
moritur. Istius modi sane fabula est: quæ i tabula
continet. Vobis autem nihil inuideo: si quid ulte

f iii

Litterarum
studia uicia
frenant.

Disciplinæ
ueræ līæ n
necessariæ.

rius interrogare ac perscrutari uultis: ego uobis exponā. Recte dicas inq̄ ego. Cæterū quid eos cape a falsa disciplina geni? impat: quæ bona & cōduci bilia esse uideātur. Hæc igitur quænam sunt? Litteræ inquit: atq̄ alia mathematū studia: quæ a Platone tradūtur. Veluti uim freni cuiuspiā in coherēdis adoleſcētib⁹ obtinere: ut ne ad alia peiora diſtrahāc. Vtrū uero ea cape oīo necesse ē si q̄s ad ueſtrā disciplinā sit puētur? necne? Nihil inq̄t necesse est: sed alioqñ utilia sunt: tametsi ad reddendos homines meliores nihil conferunt. Nihil ergo affirmas h̄ec esse utilia ad meliores uiros efficiendos. Licet. n. pfecto sine his ēt meliores fieri: illa tamē ēt non inutilia sunt. Quēadmodū. n. quæ aliquando pronūciant: per interprætē cōiicimus. cū alio quin nō inutile sit: nos etiam ipsos si qd pcepim⁹: uoce ac līguā disertiore pseq. Ita sine his ēt studiis fieri meliores nihil phibebit. Nunqd hi:q mathe matici uocantur: ad meliores q̄ alii sint homines efficiendos nihil excessunt? Et quonam pacto ex cellere poterūt: q̄ nihilominus q̄ alii in honorū & malor̄ cognitione decepti etiā oībusuitiis iplicati uideantur. Nihil. n. phibet eū qui litteris erudit⁹ ac disciplinis omnibus fuerit institut⁹ itidem ebrium & intemperantem & avarum: & iniustum: & p ditorē: ac postremo insipietē esse: multos pfecto eiusmodi uidere licet. Quare fieri nō pōt inq̄t: ut

hi p has disciplinas uiri meliores euadat . Nequaq
appet ex hac rōne : Sed quānā ē cā inquam ego ?
Q uia in secūdo ambitu uerantur ; tāq ueræ disci
plinæ appropinquātes . Et quod hoc inquit emolu
mēti affert : cū plerūq liceat aia duerte de primo
ambitu in tertiu ab incōtinentia & reliq[u]s uitiiis ad
ueracē disciplinam pueniētes . Q ui hos mathema
ticos pratergrediūt . Q uiare quonāmodo p[ro]fici
unt : n[on]i forte prorsis indociles & durioris ingenii
sunt : Cur hoc inquam ego ? Q uoniam in primo
ambitu hoc plus habent : q[uod] quæ nesciunt : nesci
re se non dissimulant . In secundo uero illud certe
nesciunt : quod scire se profitentur . Cuius senten
tiax quoad fuerint ad ueracē disciplinā percipien
dam nihil oīo promoueri necesse est . Illud præte
rea nō ignoras : q[uod] opiniōes etiā de primo abitu ad
eos similiter īgrediunt . Q uo sit : ut illis hi nihilo
meliores existāt : nisi hos itidē p[ro]cenitētia subsequā
tur : sibiq[ue] persuadeāt : se non disciplinā sed falsam
disciplinā attigisse : p[ro] quam decipiūt . Atc[on]q ita
salui esse non possunt : Q uo circa uos etiam inq[ui]t
hospites ita facite : & quæ dicuntur : quoad profex
ceritis : diligenter attendite . Q ui nūmīo de his ip
sis s[ecundu]m numero considerandum est . Et nihil in
termittendum : sed reliqua præter rem existimā
da : alioquin nulla eorum : quæ nunc auditis : utili
tas erit : ita faciemus . Illud autem explica : cur bō
.

f. iiiii

na non sint ea: quae hoies a fortuna præcipiunt. Si
cuti uita: sanitas: diuinitæ gloria: liberi: uictoriae: &
reliqua his similia: Rursusq; his opposita cur mala
non sint? Valde. n. absurdum & incredibile hoc no
bis uidetur. Age itaq; inquit enitere ut quod senti
as de quibus interrogaris: respondeas. Atq; hoc in
quam ego faciam facile. Vtrum igitur si male quis
piam uiuat: Viuere illi bonum censes? Non bonū
sed malum inquam ego: mihi uidetur. Quonā igi
tur pacto uiuere bonum est inquit? Si quidem hoc
per se malum est: quia male uiuentibus malum: be
ne autem bonum esse mihi uidetur. Ipsum igitur
uiuere & malum & bonum esse contendis? Ego in
quam: absit itaq; ut tam absurde loqr̄is. Neq; n. fie
ri potest ut idem malum pariter ac bonum sit. ita
n. & utile: & permittiosum. & eligendū & fugiendū
simul idem semp: quo quid absurdius? Sed quonā
pacto: si cui male uiueri cōtingat: eidē quoq; malū
contingat. Ipsum uiuere malū nō est? Atq; uiuere
& male uiuere sub eodem nō censem. Nūquid nō
ita tibi uidetur? Profecto idem esse ne mihi quidē
uidet. Itaq; uiuere non malū est: nam si malum exi
steret: malum utiq; uiuentibus esset: quia quod per
se malum est: ipsum uiuere illis adesset. Vera mihi
dicere uideris? Quoniam igit & male & bene ui
uētibus uiuere ipsum cōtingit: neq; bonū neq; ma
lum esse ipsum uiuere cōfirmatur. Sicutine secare

Fortūa do
na nō bōa.

Vita nī ma
lū ē nec bo
num.

quidē atq; uiuere in ægrotatibus morbosum aut sa-
lubre dicitur: nihilominus in ipso ēt uiuere cōpro-
batur. Ita res est. Tu itaq; sic aduerter: utrū male ui-
uere: an potius honeste ac generose mori cupias?
honeste in quā ego potius mori. Q uo circa ne mo-
ri quidem est malum. siquidem emori q; uiuere ple-
rūq; est eligibilius. ita se res habet. eadem est rō de
sanitate & infirmitate. Sæpius n. sanū esse non cō-
fert. Verū e contra: cum ita casus tulerit. Vera di-
cis. Age uero de diuitiis ita consideremus. Siqdem
plerosq; intueri sæpen numero licet amplissimis di-
uitiis affluentes: pessime tamen ac miserrime uiue-
tes. plerosq; per iouem. Q uapropter ad bene uiue-
dum nihil illis diuitiæ proslunt. non uidet. Imro-
bi. n. sunt. Non diuitiæ igitur sed disciplina pbos
ac studiosos efficit. ita sane comprobatum est. Vbi
autem bonæ sunt ipsæ diuitiæ si ad meliores effi-
ciendos possessores suos nihil adiuuat: ita prorsus
apparet. Q uibusdā ergo diuitias h̄e non cōfert:
ubi diuitiis uti nesciūt. Mihi ita uidetur. Q uo iḡ
bonū esse id aliquis iudicabit. Q uod plerūq; nō pos-
sidere satius est. Nullaten?. Si qs iḡ recte ac pru-
denter diuitiis uti nouerit: bñ ac feliciter uiuet. Si
secus: male atq; ifeliciter. Verissime diceř hoc mi-
hi uideris. Sūma uero totius ē: rei: dū hæc aut tāq;
bona expectuntur: aut tāq; mala despiciuntur. necq;
aliud ē: quod æque hoībus aut pturbationē aut de

Diuinitæ
nec bōæ
nec malæ

trimentum afferat: q̄ cum honoribus afficiuntur.
Et in solis diuinitiis consistere felicitatem arbitran-
tur. Consequenterq; nullum earum rerum gratia
quamvis impium & flagitiosum facinus esse recu-
sandum. hæc uero propter ipsam ueri boni ignorā-
tiam patiuntur. Illud enim ignorant: bonum ex ma-
lo fieri nequaquam. Multos autem uidere licet in
diuinitarū possessionem ex pessimis ac turpissimis
facinoribus deuenisse. Veluti proditionib^z: depre-
cationibus: homicidiis: calumniis: rapinis: aliisq;
compluribus & prauis operibus. Ita res est. Si igi-
tur ut par est: ex malo bonum nullum proueit. Di-
uinitæ uero ex malis facinoribus proueniunt: Diu-
nitias nequaquam bonum esse necesse est: Sic ex isto
sermone contingit. Cæterum ne sapientia quidem
& iustitia ex malis operibus acquiri pot: necq; itidē
injusticia & insipientia ex bonis. Siquidem ipsa ea
dem simul consistere nō possunt. Diuinitas uero &
gloriam: & uictorias & reliqua id genus multa cū
prauitate cuiquam contingere nihil phibet. Qua
propter hæc necq; bona necq; mala censeantur. Cæ-
terum sapientia duntaxat bonum. Insipientia uero
malum. Recte inquam & sufficienter mihi dicere
uideris.

Plutarchi Libellus de differentia
Inter Odium & Intuidiam.

NIhil fere ab odio differit inuidia sed
idem esse plane uideat. **V**itia. n. mul-
titudini hamorum similia sunt: q̄ si
cum pendētibus ex ipsis affectibus
huc atq; illuc moueantur: pluribus
inter se nodis atq; implicationibus
connectuntur. **I**psæ uero quemadmodū in ægritu-
dinibus accidit aliæ ob aliarum dolorē cruciantur.
Fœlix. n. tam eum qui odia gerit: q̄ inuidū torquet.
Iccirco beniuolentiā utriq; oppositam putamus.
Nihil enim est aliud: q̄ bonorum erga p̄ximum uo-
lūtas. Odium uero atq; inuidiā eosdem animi affe-
ctus esse quippe qui contrariā beniuolentiæ optio-
nem habent. Sed quando non æque idē similitudi-
nes: ut differentiæ diuersum faciunt: per has p̄scru-
temur indagemusq; ab ipso horum affectuum ge-
nere exordium summentes. Nascitur itaq; odium
ex opinione: q̄ habem⁹: quod is: quem odimus: ma-
lus sit: aut in uniuersum aut quantum ad nos attix-
net. Cum. n. fieri sibi iniuriam nonnulli putant: ad
gerenda odia promptiores redduntur. Afferentes
igitur iniuriam & malos homines oderunt & inix-
quo animo ferunt. Inuident uero his duntaxat qui
ſceliciter uiuere uidetur. Q̄ uapropter inuidia qui-
dem indeterminata est perinde atq; ægritudo ocu-
lorum: quæ ad omniem splendorem turbatur. Odi-
um uero certis clauditur terminis: cum semper in-

Beniuolen-
tia q.

Odii origo

Inuidia est
indetermī-
nata.
Odiū i oīa
animalia.

Germāicus
odit gallū.
Magi oderūt mures.

Inuidia in
hoīes tm̄.

Brutorū in
ter se odiū.

Egithali &
acantilidū
mira.

Inuidia sep
iniusta.
Odium sae
pe iustum.

aliquibus subiectis permaneat. Præterea odium est et erga animalia rōe carētia. Feles. n. cātarides q̄ non nulli oderūt & rubetas & serpētes. Germanic⁹ uero neq; gallum aspicere poterat. At persarum magi mures interficiebāt tum quia illos oderant tum quod diis immortalib⁹ eius generis animal molestum esse arbitrabant: quod arabes quoq; & ætiopes faciūt. Inuidia uero dūtaxat hominis & erga hoīem est. Neq; n. iniudicare iter se ferat possunt: cum nullum de felicitate alterius iudicium habeat neq; gloria aut de decore moueatur: quibus rebus inuidia augeri maxime solet. Odium uero & inimicicias iūicem exercit pugnātq; inter se se quasi aduersus quosdam infidos. Aquilæ. n. draconesq; iter se pugnāt: Coronices & noctuæ. Egithali & acantilides: quorū nec crux quidem cum intersecti fuerūt cōmiseri potest. q; si forte miscueris rursus fluīt separaturque. Credibile uero est & maximū illud tam leonis in gallū: q; elephanti in aprum odium ex timore natū esse. Quod. n. timent: facile oderunt omnes. Hoc igitur inter odium inuidiamq; uidetur interesse: q; illud in brutorum etiam natura comperiatur: hæc humanum genus nō excedat. Ad id accedit q; iuste inuidet nemo quisq; potest. Neq; n. ad felicitatem suam q; spīā iniurius & tamē iūidiosus ē. Odio uero complures iuste habentur: sicut hi quos odio dignos appellamus: qui neq; malorum consuetus

dinem fugiūt neq; abominātur necq; iniquo animo
ferunt. Magnum uero huius rei argumentum est:
q; nonnulli odio se habere quamplurimos fatent.
inuidere se alicui negant. Odium.n. malorum lau-
dabile est. i cīrco fratrīs Lycurgi filium charilaū
Spartæ præfectum probum & clementem uirum
laudantibus quibusdam collega eius & quomodo
inquit probus est charilaus: cum ne in malos qdē
sit acerbus. Thersitæ quidē turpitudinē corporis
uarie ac multisfariam poeta descriptis: Peruersitatē
uero morum breuiter & fere uno uerbo conclusit.
Odit & hunc magnus pelides odit Vlyxes. Maxi-
mus enim peruersitatis cumulus est optimis uiris
inimicum esse. Atqui inuidere se oēs negant: qd si
qs id eis ostendere conet: mille excusatioēs afferūt
iratos se esse aut metuere hominē aut odiſſe dicen-
tes aut alia quis rōne huius affectionis nomē obū
brantes ac tegentes: qsi hæc sola animi ægritudo
celāda sit. Necesse est igitur huiusmodi ægritudi-
nes: sicuti plantas hisdem & nutritri & coalescere:
& aliæ q̄ppe alijs facillime accedūt. Oderūt itaq;
quēq; maxime: ut maxime p̄ficere in uitijis cernūt.
His uero magis inuident: quos ad uirtutem rectio-
re trāmite prodeūtes intuētur. Quo circa Themis-
tōles cū adhuc adolescēs eēt: nihil splēdidū a se
fieri dicebat. Neminiē. n. adhuc se iuidum habere.
Et. n. quēadmodū cantarides lattioribus frumentis

Odium lau-
dabile.
Licurgi fili-
us charilaū

Peruersita-
tis cumul-
lus qui.
Inuidū ne-
mo se dicit

Inuidia cā
Themistō-
clis dictum

& uiridioribus rosis maxie innascuntur: ita inuidia
eos præcipue tangit: qui boni sunt quicq; ad virtu-
tem gloriāq; grassari uidentur. Rursus econtrario
magnitudo uitiorum odium auget. iccirco calum-
Socratis ca-
luniatores
Ath. ifensi.
niatores socratis utpote qui ad uitiorū culmen per-
uenerant adeo oderūt uiri Athenienses aduersatiq;
sunt: ut neq; eis ignem accendere nec quaerentib; res-
pondere nec qua illi se se abluissent aqua uti quo
uerint: sed eam perinde ac sceleratā effundi iusser-

Socra. calū
niatorum
mors.
Inuidia qd
maiis.
Inuidia qui
caruerūt.
rint: donec illi cum perpetim odium amplius non
possent: suspedio uitam amiserunt. Fœlicitatis ue-
ro magnitudo ac splendor sæpen numero inuidiam
extinguit. Neq; enim credibile est Alexandro aut
cyro inuidere quæpiam imperitantibus & cuncto
rum iam dominis. Sed quæadmodum sol eius um-
bram: supra cuius capit astiterit suis aspergens ra-
diis aut prorsus extinguit aut longe minorem red-
dit: ita & fœlicitas: cum magnam nocta altitudinē
fuerit & supra inuidiæ caput splendorē suum sper-
serit: eam attenuat expellitq; inimicorum autē am-
plitudo ac potētia odiū haud quaq; minuit. ideoq;
Alexander inuidum quod habuit neminem: Exo-
sos uero complures: a quibus tandem per insidias
Inuidia nō
In miseris.
interfectus est. Simili modo in fœlicitas iuidos qui
dē compescit. inimicitias uero non tollit. Oderunt
enim etiam hostes ad extremam redactos calamita-
tē. At nemo est: qui miseris inuideat, iccirco illud

a quodam e nostris sophistis non sine ratione dictum: inuidos homines libenter commisereri. Quapropter hanc quoque non paruam horum affectuum differenciam esse arbitramur. quod odium neque felices neque fortunatos deserit. inuidia ob utrumque excessum facile comminuitur. iam uero ex contrariis potius id ipsum consideremus. Dissoluunt profecto inimicitias odiūque: si aut sibi persuaserint nulla se se iniuria affectos esse: aut quos uti malos oderant bonos compererint: aut tertio beneficiis placati fuerint. Extrema. n. gratia ut Thucidides inquit & si minor sit: oportunum tamen nacta tempore interdum iniuriam dissoluit. Horum uero primum inuidiam certe non minuit. Quia uilibet enim a principio sibi persuadeant nullam sibi iniuriā inferri: non tamen a liuore abstinent. Nam re liqua duo augent potius inuidiam. His enim inuident magis: qui boni uidentur tanquam summum bonum uirtutem consecutis. Quod si qua a scelici bus beneficia accipiant: dolent illis tum ob uoluntatem tum ob potentiam inuidentes. Illud enim uirtutis est. hoc felicitatis utrumque bonum. Quia propter odium & inuidia omnino diuersi affectus sunt. Si quid his rebus illud quod cessat. haec autem torquetur & crescit iam uero ipsam utriusque affectus electionem consideremus. Habetur enim odium est obesse uelle. & enim potentiam

Inuidi mīa
cupidi.

Gratia ex
tremā.

Osoris uox
luntas.

Odiū quid

Inuidia exī
tiū nō q̄rit.

eius ita diffiniūt dispositionē quādam ac curiosam male agendi uoluntatē. Ab inuidia uero hoc abest. Neq; n. inuidi multos e propinquis & domesticis suis perire uellent neq; ad extremam miseriam redigi. sed fœlicitatem eorum graui animo ferunt p̄hibentq; si possunt eorum gloriam ac splēdorem: extremā uero calamitatem non optant sed si perinde ac ex altissimis ædibus eam partem: quæ suas obscuriores reddit: deposuerint bene secum agi existimant.

Plutarchi de differētia inter odiū & inuidiā. Finis.

Basilii Oratio De Inuidia E Græco In Latinum
Conuersa Per Nicolaum perotum.

Inuidia nil
peius.

Bonus est deus: & honorū merētib^z largitor. Malus diabolus: & omniū malorum au^rtor. At sicuti bon^z nemini unquam inuidet: ita diabolus continuo liuore uexatur. Fugiamus igitur fratres affectum inuidiæ: ne operum aduersarii nostri participes siamus: neve eiusdem criminis rei peragamur. Etenim si elatus superbia in diaboli iudicium incidit: quo pacto inuidus præparatam diabolo poenam euitare poterit. Inuidia. n. nullum perniciosius crimen humani est ingenitum mentibus. Quod licet inuidio so nullam aferat molestiam: Præcipuum tamen & intestinum inuidi malum ē. Nam sicut rubigo fer

rum: ita inuidia animum hominis ubi insita est: co-
sumit. Vel potius quemadmodum uiperas tradūt
uētre in quo genitæ sunt corroso nascit: eodem mo-
do liuor oppressum exædit animum. Inuidia. n. est
dolor ex proximi commodo proueniens. Q uapro-
pter neq; curæ neq; sollicitudies inuidum ullo tem-
pore deserunt. Fertilis est uicini ager. Affluit om-
nib; ad uictum necessariis domus. Honos uiro nō
deest. Hæc omnia alimentum. morbo ministrant.
& sollicitudinis quædam additamenta sunt inuido.
Q uapropter nihil differt ab hominè nudo: qui ab
hominibus cædatur. Fortis est quispiam: inoffen-
sa ualitudine. Hoc inuidum macerat. Alius ob pul-
chritudinem est iucūdior. Hæc alia inuido plaga.
Hic uirtute: prudentia dicendi uiribus multis ante-
cellit conspicitur ab omnibus: In admiratione ha-
betur. Alius diues: honoratus: in dandis munera lib;
splendidus. inferendo indigentibus subsidio libera-
lis. Ideoq; maximam apud eos: quos sibi beneficis
deuinxit: laudem consecutus fuit. Hæc quoq; qua-
si quædam uulnera medium liuidi hominis infici-
unt pectus. Est & illud in hac ægritudine molestissi-
mum: q; dolorem suum detegere nemini potest.
Sed defixos in terram tenēs oculos dirumpitur do-
lore: & ægritudine cruciat. interrogatus uero quo
morbo tantopere perturbetur: pudet eum diuulga-
re calamitatem suam: q; inuidus sit: q; sollicitus: q;

Vipera ma-
tris uētrem
exedit.

Inuidia qd

Inuidi co-
mites.

Inuidia ca-
usa.

g

ob fortunas amici concipiatur animo dolorem: q̄ frā
tris fœlicitatem queratur. Deniq̄ q̄ bonorum alte
rius aspectum pati non possit. Sed proximi sui cō
moda suam faciat calamitatem. Hæc, n. diceret in
uidus. Si uera loqui uellet: At quando hanc nemī
ni æqualium detegere potest in profundo pectoris
ægritudinem fouet: quæ viscera eius æxedit: con
sumitq. Quapropter nec medicum eius ægritudi
nis inuenit: nec medicinam ad id genus morbi con
ducibilem reperit. quāquam nonnulla de huiusmo
di medicamentis scripta extent. Sed semper unum
eius ægritudinis remedium expectat: Ut aliquem
ex his: quibus inuidet: ruētem cernat. Hic odii ter
minus est inuidiosum aspicere e fortunato infœlī
cem factum: Et eum qui antea omnibus erat cōspi
cius: calamitosum uidetur. Tūc lætaf: cum illum
lachrymantē cernit: cū ruentē intuet: & fortunato
qdē nequaq̄ gratulaf. Infœlici uero socias iungit la
chrymas & mutationem uitæ e quibus i quæ reda
ctus sit: una querit: non ob huimanitatē misericor
diāq̄ præterita uerbis extollens: sed ut grauiorem
illi faciat calamitatem suam. Filium post obitū lau
dat: & innumeris ornat præconiis: q̄ bonæ indolis
fuerit: q̄ ingeniosus: q̄ in omnib⁹ rebus agēdis ido
netis. Cuius laudes dum uiuebat: nunq̄ summis la
biis attigisset. Quod si complures ei rei assentien
tes cernat: mutata sentētia rursus inuidet mortuo.

Diuiteim post occasum eius admirat: pulchritudinem corporis robur bonam ualitudinem. Postq; in ægritudinem quis inciderit: laudat extollitq;. In summa presentium quidē hostis: pditorū amicus est. Quid igitur hoc morbo pnitosius: corruptio uitæ pditio naturæ: inimicuſ earum rerū: quæ nobis a deo cōcessæ sunt. Ipsi deo cōtrarius ē. Quid principiū illud malorum omnium dæmonem in inimiciās cū hūano genere ipulit? Et nēpe inuidia: ob quā dei hostis māifeste deprehēsus ē. Deo qdē iratus ob beneficētiā eius erga hūanū genus. Ipsum uero hoīem qdō deū nō poterat infestans. Hæc eadē fecisse uidet Cayn quoq; prim⁹ dæmonis discipul⁹ & iuidia atq; homicidiū ab ipso edocitus germanas iniqtates. Quas paul⁹ quoq; cōiūxit: cū diceret repletos inuidia homicidio. Quid igit̄ fecit: uidit illū a deo honoratū: atq; peremit: ut honorantem offendere. Cum. n. ad oppugnandum deum minus idoneus esset: ad perimendum fratrē conuersus est. Fugiamus quælo fratres hāc ægritudinem magistram inimiciatum cum deo. homicidii matrem: cōfusionem naturæ: affinitatis ignorationē: irrōnabilē calamitatem. Quid doles hō: cum nihil molesti passus sis? Quid si cui boni qdpiā sors cōcesserit gravi feres aio: cū nihil tuis detrahaf̄ bonis. Quid si eum q; de te benemerit⁹ est: odisti. Nōne tuæ ipsius inuides utilitat⁹? Quid

Inimicia
rū magra.

g ii

lis erat Saul: qui multitudinem illam acceptorum
beneficiorum cām uoluit esse inimiciorū contra
Dauid. Et. n. p̄cipio qdem suauissima illa harmo-
nia & diuina musicæ furiis liberatus hasta liberato-
rem suū traiicere conatus est. Deinde uero una cū
uniuerso exercitu a manibus hostium redemptus:
& si ingentem illum propter Goliath pudorem eui
tasset: Tamen quando decuplum laudis a cantanti
bus saltatriculis Dauid tribuebatur dicētibus per
cussit Saul mille & Dauid decē milia. Ob hāc unā
uocem & ipsa ueritate comprobatum testimoniū:
Primo homicida fieri: ac per insidias illum interfici-
cere conat⁹ est. Deinde cum profugum fecisset nō
tamen iccirco inimiciorū finem fecit. Sed tandem
coacto exercitu cū tribus millibus electorū aduer-
sus illū pfectus oēm puinciae solitudinē lustravit.
Quod si q̄s inimiciorū cām p̄cunstatis fuisset:
r̄ndisset pfecto eius se uiri meritis ad id cōpulsum
esse. qui quo tpe illum p̄sequebat⁹ in somno cōpre
hēsus parat⁹ morti obiect⁹ hosti: rursusq̄ a uiro iu-
sto ac ei man⁹ iferre uolēti liberatus: necq̄ hoc bñfi-
cio ad misericordiā iclinatus ē. Sed rursus cōpauit
exercitū: rursus illū pfectus⁹ fuit: dōec ite& itra spe
lūcā captus illi⁹ qdē uirtutē splēdidiorē reddidit.
Suam uero peruersitatem fecit aptiorem. Intracta-
bilis inimiciorum species injuria est. Qui enim
alia causa dissident: mitiores interdum beneficūs

fiunt. Inuidi uero & male morati hoies magis excā
descunt. Q uo.n. maiora in inuidum merita cōfes-
runtur: eo magis dolet: turbat̄ ægro fert aīo. Plus
nāq̄ doloris ob facultatem beneficij suscipit q̄ ob
collacta in eum beneficia uolptatis: Q uam feram
morum peruersitate non superant̄. Q uod adeo
agreste animal imanitate non uincūt. Canes apud
nos nutriti mitissimi sunt. Leones a nobis educati
māsuefiunt. Inuidi uero beneficiis importuniores
redduntur. Q uid generosum illum Ioseph in ser-
uitutē redegit. Nempe inuidia fratrū ubi admira-
ri licet: q̄ rationis exp̄s hæc ægritudo sit. Cum
n. exitum somniorum timerent: seruū fecerūt fra-
trem suum pinde ac si seruus nullo tēpore adorari
posset. At qui si uera erāt somnia quo pacto exitus
illorū ppulsari poterant. Sin falsæ uisiones q̄ obrē
decepto inuidebāt. Iā uero illorū sapientia in se ip-
sos recidit. Q uibus.n. artibus uitare futura posse
rati fuerāt: his apertum futuris iter præbuere. Ni
si. n. uēisset: nunq̄ in uincula cōiectus fuisset: nun
quā cum ministris pharaonis familiaritatē iniisset:
nunq̄ somnia rimatus esset. Q uibus rebus ægy-
pti principatum obtinuit: & a fratribus q̄ ad eū ob-
penuriam frumenti uenerant: adoratus est. Verte
cogitationem tuam ad maximam omniū inuidiā.
& quæ in maximis contingit. Hæc profecto con-
tra saluatorē iudæorum insania pgressa est. At q̄

Inuidus est
ingratuſ

Inuidia affi-
nitatis exp̄s
Inuidia Io-
seph uēdit̄

Inuidia
affinitatis
exp̄s
Inuidia
Ioseph
uēdit̄

ni cibuum
dumta soni

Inuidia ser-
uator nī in-
teriūt.

Ms. A. 1. 1.
aut sign.

obrem illi inuidērunt. Nempe ob miracula eius:
quae miracula erant. Indigentū salus: nutriebant
elurientes: & nutrientem perseguabant. Resurge-
bant mortui: & uiuificanti inuidebant. Expellebā-
tur dēmones: & expulsori insidiabant: mūdabant
leprosi; claudi ambulabāt: audiebāt surdi. & cæci
uidebant. At beneficis ipse fugabat: tandemq; eum
qui uitam mortalibus gratificatus fuit: neci tradiv-
derūt redēptorem hoīem uerberātes: & iudicē or-
bis pagētes reū. Ita ad oēs iuidiæ mala puenere. Et
hoc uno telo a principio orbis usq; ad finem seculi
humanit utræ hōstis diabol? vulneratos pstratos
q; perdere nitiſ. hic nostris calamitatibus gaudet.
hic ob inuidiam decidit. & ut nos quoq; eodem
crimine ruamus oēs adhibet machinas. Quāp sa-
piētissimus uir merito nos hortabat: ut inuidorū
cōuīnia fugerem: pēa quæ i cōuīnis haberi solet:
familiaritatē omnem uitæ cōsuetudinē itellicens.
Quādmodū summā adhibemus curā: ut aridos
furculos longius ab igne amoueamus: ita pro uiri-
bus adnitidū est: ut inuidorū amiciciā cōsuetudi-
nemq; fugiamus extra inuidiæ tela sistentes. Neq;
n aliter inuidō uti possumus: nisi ipsius similes sia-
mus. q̄iandoquidem iuxta Salomonem uiro amu-
latio a socio eius. Et profecto ita se habet. Non. n.
ægyptio inuidet scytha: sed gētilis sui unus quiq;
æmulus est. Et ex gētilibus quidem ignotis ne-

Inuidia in
suos tantū.

Ms. A. 1. 1.
nī in 1000
altra

iii 3

mo inuidet. sed notis & his quidem uiciniis aut eo
dem quæstu aliae similitudine secum coniunctis.
ex his uero coætaneis maxime & propinqs & frax
trib^o. at sicuti ærugo præcipua est frumenti calamis
tas: ita iuidia iteslinus amiciæ morbus. cæterū ilv
lud in hac ægritudinæ laudaret quispiā. Quod
quo uehemētius inuidia afficitur aliquis: eo maio
rē suscipit molestiā. Et quæadmodū sagittæ: quæ
uelotius emittuntur si firmū aliquod durumq^z in
uenerūt obstatulū: in eū a quo emissæ sūt: repel
lunt: ita inuidiæ tela cū nihil inuidioso obesse pos
sint iuido plagas inferūt. Nā qs unq^z quantūlibet
se crutiās tātillū, pximi sui bonis detraxit. Et q̄q se
ipsum quasi liquefactus dolore consumperit: iam
uero & ipsis serpētibus pniciosiores habent iuidi.
Si quidē serpētes p^r plagas emittunt virus. Quod
putrescentia uulnera paulatim exædit. Inuidos ue
ro sunt: qui putent etiam ipso aspectu nocere. Et
iccirco bona interdū habitudinis corpora: qb^r illi
inuideant: extingui: & eorū splēdorē elanguesceret:
ac si pniciosa aliqua grauedo ex iuidorū oculis flue
ret. qua mortalium corpora ifecta corruptaq^z red
derentur. Ego uero hanc opinionem tanq^z uulgav
rem pertranseo. Talemq^z qualem uetulæ mulier
culis narrare solent. Illud affirmo infestum probis
hominibus dæmonē. Si quādo optiones hominū
suarum similes reperit: ipsas ad libidinem suam

Inuidorū
aspect⁹ no
xius.

tractare . Itaque oculis mortalium quasi suæ uoc
luntatis ministris uti . Ad hæc non horres te ipsu
sum seruum facere pernicioſiſimi dæmonis . Sed
uitiis inquinari te pateris : quibus hostis fias eorū :
qui nullam tibi iniuriam intulerunt . Hostis dei bo
ni & nullo liuore perturbati . Agite fugiamus hoc
adeo intolerabile malū . serpentis admonitio est in
uentio dæmonis . fatio inimici : Arrabo poenæ ipse
dimentū pietatis . Via ad ignem æternum . priua
tio regni . Quid q̄ & ipso aspectu inuidi discernū
tur ? Oculi eorū atri sunt : atq̄ obscuri : Genæ palli
dæ : Turbida supercilia : animus perturbatione diru
ptus ueritatis iudicium de reb⁹ nullum habens . nō
uirtus apud illos laudabilis est . non dicendi copia
honestate ac gratia perfulgens : non aliud quidpiā
earum rerum : quas sequi admirariq; solemus . sed
quemadmodum uultures solent ad putrescentia
cadavera in pastus discurrere complura prata cō
pluris amcenos atq; odoriferos agros supuolantes :
& ueluti muscæ insueuerunt integras corporis par
tes prætermittentes ad ulcera sese conserre : eodē
modo inuidi splendorem uitæ & rerum gestarum
magnitudinem prætermittentes hominum dunta
xat uitiis immorantur . Q uod si aresto non nunq;
quod sæpe mortalibus accidit deflectere uideant :
hoc diuulgant . & per eas res illorum uitam esse in
aperto uolunt : ignaris pictorib⁹ similes . Q ui per

Inuidi fac
es.

Inuid⁹ ma
ledicus.

obtortum nasum aliquae huiusmodi cicatricem aut
naturalem aliquem defectum aut casu superuenientem eorum: quos effingere conantur: formam ostendunt. Ad id accedit: quod quibusdam transmutationib⁹ ad malum laudabile subuertunt. Et per uicia uicina uirtutibus calumniantur. Fortem uirum temerari um uocant. Temperantem asperum: iustum immam. Prudentē uersutum. Magnificum uentosum nominant. Liberalem prodigalitatis parcum auaritiæ accusant. In summa omnib⁹ uirtutis spetiebus nostra imponunt ab oppositis uictis mutuata. Quid igitur an in accusatione huius mali orationem terminabim⁹? Hæc uero medicinæ quasi media pars est. Neque non inutile uidetur: si quis ægrotato morbi sui magnitudinē ante oculos ponat: quo diligētior rem eius rei suscipere curam possit. At si quis eum hoc in loco nondum pristinæ incolumitati restitu tū relinquit: nihil aliud agit: quod si ægrotatē in morbo missum faceret. Quid igit⁹? Quo pacto hanc ægritudinē aut principio evitabim⁹: aut deinceps in eam prolapsi propellemus. Si a primordio nihil magnum nihil excellens in rebus humanis esse nobis persuaserimus. non hominum diuitias: non fragilem gloriam: non bonam corporis habitudinē. Neque enim in rebus adeo momentaneis fælicitatē consistere definimus. Sed ad æterni ueritate boni participationem uocamur. Quapro

Inuidus ca
luniator.

Virtutis in
strumenta.

pter non diues ob diuitias admirandus: non potes ob splendorem & amplitudinem suam: non fortis ob robur corporis: non sapiens ob copiam uerborum. Haec enim instrumenta uirtutis sunt. Si qui ipsis bene utatur. At nullam in se beatitudinem continent. Quicquid igitur his male utitur: non secus miser iudicandus est: quod qui gladio quem in tutelâ corporis sui acceperat: ultro seipsum uulnerauit. Qui uero bene & secundum rectam rationem praesentia tractat. Quique dispesator est earum rerum: quae sibi a deo collatae sunt: neque in propriu[m] solummodo usum thesauros cumulat: Is laude beinolertia dignus est: & ob amorem eius erga promixum & ob mores suauissimos. Quo circa si prudetia præstat quispiam. Si diuino sermone clarus habetur: noli illi continuo inuidere: noli unquam tacere scararum litterarum iterpretem: Si quis spiritus sanctigratia acceptus est: laudemque ab audientibus consequitur. Tuum. n. bonum est. Et tu propter dominum doctrinæ missus es. Si suscipere aliqd uelis. Præterea scatuerientem fontem nullus est qui tegat: ob radiantem sole nemo sibi oculos obnubit: nemo inuidet. Sed ad uoluptatem suam unusquisque illis fruie. Spirituali uero sermone in ecclesia dei. scatueriente & pio corde e spiritus sancti donis effluente nequaquam lætas adhibes aures. Sed audientium plausus tibi molesti sunt. Vellesque nec qui fructu pciperet

adesse quēquam: nec qui laudaret. At qualē hæc
apud iudicem animarum nrarum excusationē ha-
bēre poterūt. Igitur naturæ bonum fateri oportet
animi bonū esse. Qui uero diuitiis floret: potētia
ualitudine corporis recteç his utit: eū amare tue-
rīç debemus. tanq̄ cōia habentē uitæ instrumēta.
Ea. n. secundū rectam rationē partit̄ diuitiarū co-
pia: abunde subministrans & corporis obsequio la-
boratibus præsidiū ferens. Cæterā uero oēm sub-
stantiam non magis suam q̄ cuiuslibet egeni iudi-
cans. Qui uero ī huiusmodi rebus aliter se habet:
is miser potius q̄ inuidia dignus existimandus est:
ut pote maiorem ad male agendū oportunitatē na-
ctus. Nāç id nihil aliud est: q̄ ob maiorē copiam
abundantiāç perire. Si igitur ad iniusticiam quasi
quoddam uiaticū diuitiae sunt: Profecto miser est
diuies. Si uero ad uirtutē cōducibiles: nullū apud
diuites inuidia locum habet. Cū in cōmunē oīum
usum diuitias pferat: nisi qs forte ita perfid⁹ ē: ut
sibi quoç ipsi bonorum gratia inuideat. Q uod si
paulispēr humanas res cogitatione reliquas: & ad
uerū illud ac laudabile bonū mentē erigas: longe
magis uereberis aliq̄ e terrenis istis & corruptibili-
bus rebus foelicem aut admiratione dignam iudi-
care. Quisquis igitur ita uiuit: ut uagis istis ac mū-
danis rebus minime sit iplicitus: Is ut in inuidiam
incidat: fieri non pōt. Si uero oīo gloriae aud⁹ es:

& q̄ plurimis pr̄estare cupis: ac iccirco q̄ secund⁹
sis: æquo animo ferre non potens. Est. n. hæc quo
q̄ præcipua inuidiæ cā. ad exercitationem uirtu
tum ambitionem tuam tanq̄ ad profluentem quen
dam riuum conuertito. necq̄ prorsus quacunq; uia
diues fieri optato. necq̄ mundanis dūtaxat opibus
illustris: Hæc. n. in tua potestate non sunt. Sed iu
stus esto. sed temperans: prudens: fortis: & in his
quæ ad diuinam religionem pertinēt: patiens. Sic
n. & te ipsum saluum feceris: & in maioribus reb⁹
maiores gloriam consequeris. Virtus. n. in nobis
ipsis est: & a studiosis eius possideri facile potest.
Abundātia uero pecuniarum: pulchritudo corpo
ris dignitatum splendores in nostra potestate non
sunt. Quapropter si uirtus q̄ præstabilius bonū
est & æternius: ac oīum cōfessione principatum te
nens ipsa nobis ipsa q̄renda est. Hæc uero animo
nostro insita esse nullo modo pōt: nisi cū ab omni
alia labē tum uel maxime ab inuidiæ perturbatione
purus sit. Non uides q̄ grande malum sit hipo
crisis? At hæc inuidiæ fructus est. Morū. n. dupli
citas inuidiæ præcipuae grā inter mortales repiri
solet. Si qd est odiū in p̄fundo pectoris substinen
tes caritate coloratā supficie præ se ferūt: scopulis
pfecto similes: qui breui unda recti malū puidis
nautis inspatū obiiciūt. Quapp si mors illinc ad
uerlus nos uelyt ex fronte profluit honorū omnīū

Inuidiæ fru
ctus.

priuatio : alienatio dei. confusio diuinæ legis & om
nium: quæ in hac uita sunt: honorum euersio. Cre
damus apostolo: neq; efficiamur inanis gloriae cu
pidi: iniuicem prouocantes : iniuicem inuidentes .
Sed potius benigni: misericordes: donantes iniu
cem: sicut & deus donauit nobis. Finis.

Basilii Epistola de uita Solitaria ad Gregoriū Na
zanenum per Franciscum Filelphum e Græco
traducta.

Vm te uir optime diebus supioribus
præclara multa atq; putilia: tū de uita
solitaria: tū de eius officiis eloquēter:
eruditeq; docentē in populū audirē:
se se mihi iter audiēdum illa magni Basilii episto
la memoriæ obtulit: quam ad Gregorium Nazan
zenū de solitariæ uitæ officiis & pite scripsisset &
grauiter. qre cū primū domū rediissem: eo quæsi
to reptoq; opusculo: quæ uir ille sanctissim⁹ de re
hmōi līfis mādaret: legi grate oia diligēter. Mirus
sane ordo uisus est & præceptorū & rerū: quibus
fieri uideo: ut cum maxime soli uideamur : nullis
tamē familiaribus egeamus: nullis comitibus : nul
lis sociis. Nam qui ea sequi: amplectiq; studuerit:
quæ in hac epistola a sapiētissimo Basilio sunt scri
pta: is certe: & domi & foris & urbanus & peregri
nus: & in loco celebri & obscuero secun̄ habebit
Christū maximū: cuius frātus exultāsc̄ presentia

nec sit neglecturus : si quos apud se habeat: nec item requisitus quibus careat. quid .n. ei deesse queat ad bene beateq; uiuendum: qui deo abundet sine quo boni eē nihil oīno possit. Nō . n. iter hos urbium ciuitatumq; tumultus satis mihi aut quieta uirtus aut tuta uideri solet: quæ quo maior est: eo, i se maiorem conflat inuidiam. quod si ea uis est naturaq; uirtutis: ut non solum agendum nos ducat: sed etiam contemplando perducat ad deum. Certe omni ope atq; opera studere: anniticq; debemus ut dei magisq; hominum consuetudine delectemur. Non. n. is solus est: qui habet in solitudine deū cō tubernalem: sed qui sit inter homines solus. Verū quo me mea uocat oratio. Num adeo sim stultus: ut ei uelim Christi doctrinam ullam ostēdere: qui uniuersæ Italiae quotidie christū prædicat. Itaq; Philelpho tandem omisso Alberte piissime Basili um nostrum audi: cuius sanctam & sapientem animam te ueluti indutum tanq; pythagoram euphorbi ex suis hisce scriptis liquido intelliges.

Basilius Gregorio Nazāzeno Salutem.

Gnoui tuā epistolam: quemadmo dum amicorum filios ex ea parentū quæ i illis appet similitudine agnoscunt. Nam quod ais haud esse rē magna loci extractionem ad inducēdū aio tuo appetitū quedā uiue

di nobiscum: ni prius & de modo & de uitæ actio
ne aliqd didiceris: iste sane cogitatus & tuus es: &
tuo digno aio: qui res omnis humanas nihil faciat
ad eam: quæ nobis beatitudo in promissionibus est p
pōsita. Me uero scribere certe pudet: quæ ipse no
studieq; faciam in hac solitudine. Reliqui. n. urba
nas consuetudines perinde atq; innumerabilium ma
lorū occasiones. Sed me ipsum relinquere nondū
potui. At illorum sum similis: qui ob imperitiā na
uigādi in mari turbati: atq; nauſeātes magnitudie
nauigii offendūt: ranq; id i agitādo sit m. lltū: & in
de in lembum cymbamue tranſeunteſ ubiq; nauſe
ant ac turbantur. Eos. n. pauor bilisq; comitatur.
Huiusmodi quiddam etiam ipſi patimur. Res. n.
domesticas conuehenteſ ubiq; ſumus cum ſimili
bus tumultibus. Itaq; nullum magnum ex hac ſoli
tudine fructum ſumus conſecuti: quæ quidem fa
cere oportebat: & unde nobis Iesum christū ſeq: q
ſalutē nobis præcepit (Ait. n. Si quis uult post me
uenire abneget ſemetipſum: & tollat crucē ſuā ac
sequat me) Ea. f. hæc ſunt. In ocio conādū eſt uti
mente. Nam quemadmodū oculus circūactus affi
due quicq; nunc feratur obliquus: nunc ſursum: de
orsumq; frequētius uertatur: rem ſubiectam liqui
do uidere non pōt: ſed ei quod aſpicitur uifum affi
gat: oportet: ſi plane cernere illud uelit. ſic et mēs
humana ubi ſit traxta innumerabilibus mudi curis

Coelibus
cura.

Maritorū
curæ.

clare ueritatē intueri nequit. Verum qui nuptiarū
uinclis nondū ē coniugatus; hūc rabidae cupidita-
tes; & effrenati appetitus; & amores quidā imanes
perturbat. Quē uero cōiugiū iā coercet; hūc alter
curarum tumultus excipit: in filiorum caritudine
cupiditas filiorū: At in filiorū possessiōe eorundē
alendorū solicitude: uxoris custodia: domus diligē-
tia: seruorum gubernatio: tabularū detrimēta: cōten-
tioes aduersiū uicios: iudiciorū cōplicatiōes: merca-
turæ picula: agriculturæ lassitudines: dies omnis af-
fert propriam tenebrositatem aīæ: & noctes diur-
nas curas accipientes in eisdē imaginationibus mē-
tem decipiunt. Horum autem una est fuga: sege-
ratio ab uniuerso mūdo. Sed mundi separatio nō
est ab ipso corporaliter secedere: sed auellere ani-
mam ne simul cum corpore patiat̄: & carere urbe:
carere domo: carere proprio: carere argento: care-
re possessione: carere opibus: fieri ociosum incom-
mutabilem: humanarum disciplinarū indoctum:
paratum ad corde suscipiēdas inclytas diuinat̄ do-
ctrinæ impressiones. Præparatio autem cordis est
dedicere eas malæ consuetudinis doctrinas: qbus
cor ipsum præoccupatum sit. Nā neḡ scribere in
cæra is quæat q non pri⁹ deleuerit i politas notas:
nec in aio diuina pcepta deponere: q minus ide ea
exemerit: qb⁹ ille sit ante ex cōsuetudie occupat⁹.
Ad hoc igit̄ maximā nobis utilitatē præstat solitu-

do: quæ tū nostras cōcīnat pturbatiōes: tū rōni ad
cas oīo ex aio excidēdas ociumdat. Nam ueluti fe
ræ: quæ ad decertandū ualent demulcēdæ sūt. Ita
cupiditatis: & iras: & met²: & ægritudies: quæ ue
nenosæ sunt ai feræ: sopiri oportet p qetē: ne cōti
nua iritatiōe efferatæ alacri³ decertēt aduersus ui
& ipiū rōnis. Esto igī secessus talis: q̄lis ē ēt nī: li
ber hoīum cōmercio quo exercitatiōis cōtinuatio
a nemine interpolef extrinsecus. Exercitatio autē
sit pietatis: q̄ diuinis cogitatibus alat aium. Q uid
nam igitur beatius: quam angelorū tripudiū i ter
ra imitari? Ut cōtinuo qdē icipiēte die orōnes ag
gressus & hymnis: & cantibus conditorem effe
rat. Deinde ubi sol pura luce splēduerit ad opera se
conuertens ubiq̄ simul presente ratione hymnis
operas cōdiat ut sale. Hymnorū. n. consolatiōes
& hylarē statū animæ ac dolore uacuū munē suo
reddunt. Q uies igitur principiū est purgationis:
neq̄ lingua hoīum loquēte: nec oculis qualitatem
corporis: & quantitatem speculātibus: nec auditu
aiæ tonū excludente in auditionibus modulorū: q̄
sint ad uoluptatē cōditi: nec i uerbis facetosorū &
ridiculorū hominū: id quod maxime soluit natura
cōtentione animi. Mens. n. quæ non sit disp̄sa in
res exteriores: nec in mūdū a sensibilib² delata: tū
ad seipsam redit: tū p semetipsam ad dei notionē
ascēdit: cuius pulchritudine circūlustrata illustra

b

taq; ipsius etiā nature obliuione capit: necq; ad cī
bi curā: nec ad amictuum sollicitudinē aiūm detra
hit. Sed a curis terrestribus uacationē agēs omne
suūm studium ad æternorum bonorum acquisitio
nē trāffert. Quonā pacto tēpātia sibi fortitudoq;
pariat: quomodo etiā & iusticia: & prudētia: ac re
liquae uirtutes quæcūq; hisce generib; dividunt:
singula uiuendi iura p officio subiiciūt uiro bono.
Verum maxima uia est ad iuētionē officii medita
tio & ipsa diuinarū & spiritualium scripturarū. In
his, n. & actionum obligationes inueniuntur & ui
rorum beatorum uitæ litteris traditæ uelut imagi
nes quædā animatæ diuinæ rei publicæ ad imita
tionē bonorum operum ppositæ sunt. Itaq; cuius
rei se qscq; inopē lenserit: ubi ei insitat: tanq; a cōi
quadā taberna medicinaria medicamentū inuenit
ægrotationi accōmodatū. Et amator qdē tēperan
tiæ circa eā: quæ de Ioseph historia est: assidue re
uoluit: & ab ipso actiones temperantiae edocent:
eū repiēs nō mō cōtinenter se habere aduersus uo
luptates: sed ēt secūdum habitū dispositū ad uirtu
tē. Fortitudinē uero discit a Iob: q non solū ad cō
traria uitæ recidēs: cū pauper e diuite: & orbus fi
liis a pulchra filiorum ple redditus eēt: i uno tēpo
ris momēto idē pīmāsit: inuictā ubiq; seruās aī ma
gnitudiem: sed neq; amicis ad se consolandum ue
nientibus: cum eius res tristis icreparent: simulq;

augerent exasperatus est. Quod sitursum cōsydera
rit quopacto eadem in re sit aio & leni & feroci:
quo ferocitate utaf aduersus peccatū: Lenitate āt
erga hoīes: repiet dauid bellicis qdē uirtutib⁹ ge
neroſum: lenē uero atq⁹ impermotum in retribu
tionib⁹ inimicorum. Talis etiā Moses. nā i illos
aiosius insurrexit: qui in deū deliquissent. Sed ad
uersus se calumnias leniter ptulit. Et ubiq⁹ ſicuti
pictores cū ab imaginib⁹ imagines pingāt: ſapienti
ad exēplū aspicientes liniamētum inde aſſumptū
ad ſuę trāſferūt artis ſtudiū: ſic ēt q ſe ſtudet oib⁹
uirtutis ptib⁹ pfectū reddere: huic ad uitā ſancto
rum ueluti ad quædā signa: quæ & motu utanf: &
actione respiciendū eſt: efficiendumq⁹ illorum bō
num: per imitationem ſibi peculiare. Oratiōes rur
ſum lectionib⁹ ſuccedētes recētiorē aīum ac maio
re i deū deſyderio uigētē uſcipiūt. Hōesta āt ora
tio ea ē: quæ manifeſtā in aio dei notionē iducit: &
hoc eſt dei habitatio qd p mēmoriā in ſeſe deū col
locatū habet. Sic efficiuntur dei tēplum: cū neq⁹ ter
retribuſ curiſ memoriae cōtinuatio iterpolet: nec
pturbationib⁹ iprouifis mens tumultuetur. Sed
effugiēt omnia uir dei amator recedit ad deū paſſi
ones illas expellens: a quibus ad incontinentiam
iuuitatur: & hiſce ſtudiis intendit: a quibus ducitur
ad uirtutem. Ac primum omnium ſtudēdū ē: ne
circa dicēdi uſum indoct⁹ ſit: ſed interroget ſine
h ii

Ofo hōesta

ptinatia: respondeat sine ambitione. Necq; illū qui
secum disputat: interpollet ubi utile quicq; dicat.
Nec ét cupiat sermonē cum ostentatione īgerere
mēsuras diffiniēs rōne & auditu. Discendū sine ue
recūdīa:& docendū sine inuidia. Ac siqd ab altero
est edo: ut: nequaq; abscondat: quemadmodū ipro
bæ mulieres spurios: quos supponūt: sed patrem
rei: quā loquitur prædicet. Vocis aut̄ tonus q me
dius sit præferatur: ut neq; pp paruitatē diffugiat
auditū: nec pp̄ter intensionis magnitudinē ipor
tunitatē afferat. Et ita ædat orationē: ut ante i sev
ipso quod dicendū sit exquisierit. Salutet obuiam
factos. Se in hoium cōluetudine dulcem præstet.
Necq; suauitatē p̄ facetositatē uenetur: sed p̄ beni
gnā exortationē sit gratiosus. Asperitatē increpa
re: etiā si oporteat extrudere debet. Sed si ipsū an
ticiparis p̄ mētalē humilitatē ita facile accuratiōis
idigēte admitteris: Sæpenūero quoq; ille p̄phetae
castigatiōis mod⁹ utilis nobis ē: q peccatori dauid
non induxit a leipso dānationis modū: sed p̄sonē
subiectiōne usus illū ipsū proprii criminis iudicē
constituit: quo cū ipsem̄ aduersus seipsum sentē
tiā ferret: nihil amplius de aduersario quæreref.
Sequitur autem humilem atq; abie: tum animi sē
sum: uisus tristis & in terrā intuens: habitus negle
ct⁹: coma squalida: uestis sordida. Ut quæ luctuo
si de industria faciunt: h̄ec ultro in nobis appare

ant. Tunica præcincta sit corpori. Sed neq; cingē
dum est supra ilia quippe quod muliebre sit : nec
item cingendū laxius: adeo ut diffuat tunica: hoc
n. fastuolum ē & molle. Incessum oportet eē neq;
lāguidum: ne dissolutionem ai accuset: nec rursus
uehementem ac tumultuarium: ne inconstantis at
tonitq; animi impetus ostendat . Vestis intentio
esse debet: ad sufficiens uel amētum carnis:& hye
me & æstate. Præterea neq; floriditatem in colore
conuenit persequi: nec in confectione tenuitatem
ac molliciam. Nam circumspicere in uestibus ocu
lorum pulchritudinem : simile est ei foeminarum
ornatui: quo illæ utentes alieno flore genas capiū
losq; suos inficiunt . Quin etiam ita crassa tuni
ca esse debet: ut ei non sit opus ad souendū hoīem
indutū . Calciamentū uero pro dignitate sit uile :
abundeq; necessitatē expleat. Et ut ita dicam quē
admodū in uestimento id debet præesse: quod sit
ad necessitatē: sic etiā in cibo panis necessitatē ex
plebit:& aqua homī bene ualēti curabit siti. Quæ
cūq; āt obsonia ex seminib²:& olerib² fiant: posū
sunt ad necessarias indigētias robur corpori cōser
uare. Esse uero ita debet: ne rabidā i faciē ostēdat:
sed ubiq; stabilitatē & mansuetudinē & continen
tiā i uoluptatib² seruet . Nec ēt tūc mētē i dei no
tione habeat otiosā. Sed ipsā epularū naturā & su
scipiētis corporis molē occasiōnē faciat gloriæ præ

h iii

Cictus q̄lls

Incess⁹ q̄lls
esse debet

Indumentū
quale

Calciamen
tum q̄le de
bet esse

Victus q̄lls
esse debet

dicandæ: quo uarias ciborum species corporum
proprietati accommodatas rerum hominum di-
spensator excogitauit: Orationes ante cibum fa-
ciendæ sunt pro eorum dignitate: quæ deus præ
bito: & nunc dat & in futurum seruauit. Oratio-
nes item siat post cibos: quæ tum pro his: quæ no-
bis sunt data: gratias agant: tu quæ promissa sunt:
petant. Hora una separati sit constituta cibo: quæ
ipsa per circuitum occurrat ita ut e uigiti & quat
tus horis diei & noctis uix hæc sit una: q̄ corpus
absumit. Reliquæ uero in operatioe mentis occu-
pent uirum industrium. At somni & leues sint &
abitioni faciles: qui natura sequentes tenuitatē uix
etus dedita opera interpolentur a rerum magna-
rum sollicitudine. Profundo. n. sopore detineri so-
lutis membris adeo ut otium absurdis imaginatio-
nibus præbeatur quottidiana eos afficit morte: q̄
sic dormiat. Sed quod aliis est tempus matutinū:
hoc pietatis studiosis sit nox intempesta: cum præ-
sertim quies nocturna uacatioem animæ largiaſ.
Neq; oculi nec aures pernitiosum aut auditū aut
uisum in cor trāsmittat: sed mēs sola per seipſam
coniungatur deo: ac sese in delictorū memoria cor-
rigens: terminos sibi ponat ad excludendum max-
imum diuinumq; auxilium implorer: ad desyderata
rum rerum perfectionem.

F I N I S

NERVA Cocceius Ex Dione
græco per Georgium Me
rulam Alexand.

OST domitiani cædē Romæ coc
cei? Nerua īmperator Disignatur.
Flagrabant adhuc odio in Domitia
nū ciues quare statuāt omnes tum
aureæ tum argenteæ in illius ho
norem constitutæ subito conflataæ
fuerunt. Arcus preterea in eiusdem unius titulum
& nomen sustructi evertuntur. Cæterum Nerua
omnes qui impietatis in deos rei fuerant: eos ab
solui uoluit. Exules in patriam reduxit: Serui atq
libertorum plurimi Dominis atq patronis insidi
as fecerat. Hos ad unū occidi imperauit. Et ne ser
ui de cætero Domios criminarent̄ edicto uetuit.
Neue liceret aut ipietatis aut Iudaicæ sectæ quē
piā dehīc insimulari. Multorū tamē nomina falso
delata: Inter quos Suras philosophus condēnatus
fuit. Deide nō leui de causa aut fortuito tumultus
oritur. sed quia ex libidine quorūdā multi iniuste
accusarent̄. Quare Frōto Cōsul propalam dixisse
fertur. Malum esse eum imperare sub quo nemini
quippiā cōcessum sit. sed lōge peius sub eo uiuere
sub quo maxie liceat. Quæ uerba posteaq Nerua
nūciata fuerūt: Ne talia deinceps fierēt Magnope

h iii

Nerua ipa.

Domitiani
statuæ con
flataæ.

Christiāos
intelligit.

Iudalca se
cta.

Sura p̄fus.

Frōto col.

Liberi dem.

emendavit p̄fus.

Neruæ mo
destia

Neruæ libe
ralitas

Ludi circé
ses

Mares ca
strari uetus
Rufius vir
ginius

curauit. Erat is per senectutē paulo imbecillior:
graui insup morbo affect⁹ cibum fere euomebat.
sed ne sibi statuæ ex auro siue argento cōstitueretur
ōino recusauit. Per multos Domician⁹ dū impera
ret bonis atq; fortunis iniuste spoliauerat. Quib⁹
per uim ablata restitui duntaxat ea uoluit: quæ in
Aula reperta fuissent. Ad sustentandam ciuium
uitam decies & quinquagies cétena Milia nūmum
erogauit. & quosdam senatorii ordinis de legit qui
agros emerēt eosq; egenis diuiderēt. Pecūnæ iops
factus uestes primum & uasa aurea atq; argentea:
preciosam præterea supellestilem: siue sua ppria:
siue plubica & regia foret: auctiōi subiecit. Agros
item ingentes domos & oīa demū præter admodū
necessaria uēdidit. Nihilo tamē segnior in iuuādis
& extollendis amicis erat. Compluribus ingentia
beneficia contulit. Sed ut impendia contraheret
sacrificia non pauca: Equorū cursus atq; certamia
nec minus spectacula quædam sustulit. In curia il
lud iurauit suo iussu neminē senatorium occisum
iri. Q uod sacramentū quāuis etiā insidiis petitus
esset inuiolatum seruauit: Nihil nunquam de suo
arbitrio statuit. sed principes uiros : in consilium
semper adhibebat : Leges tulit multas cum de ali
is tum maxime ne Mares castrarentur Neue Fra
tris Filiam Vxorem ducere fas esset:
Ruffum uero Virginū quē Romanæ Legiones

olim Imperatorē nominauerāt minime uerit⁹ est:
uel in consulatu collegam assumere : In huius etiā
sepulchro illud quidam inscripsere:

Hic situs est Ruffus pulso qui uindice quondam
Imperium afferuit nō sibi: Sed patriæ

Ruffi epis.
thaphium

Tanta erat illi itegritatis fiducia : Ut sepe iactauit
se nihil tale fecisse : quominus deposito impe-
rio securius priuatam uitam Ageret . Coniura-
runt in eum forte Crassus Calphurnius : crassor
epos : hinc cum cæteris coniuratis dum ludi ede-
rentur Assidere iuxta se uoluit : Nesciebat coniura-
tionē patefactā esse : his gladios obtulit : quos scili-
cet inspicerent atq; ptentarēt : Satis ne acuti forēt.
Re autem uera significabat nō admodū sibi cura-
esse : si uel tunc eo in loco occideretur :

Integrita-
tis fiducia

Praefatus erat prætorii Aelian⁹ Casperius q̄ præ-
fecturā ēt sub Dominiō gesserat : Hic tumultuā-
tes prætoriāos aduersus Neruā cōcitauit : hoc sāe-
consilio ut p̄ speciem ulciscendæ seditiōis : quos dā
eorum ceu hostes Cæsarī ad mortē posceret : Sed
Nerua casperio talia Moliēti adeo restitit ut denu-
dato collo Iugulū cōfodiendū porrigeret : quanq;
nihil pfecit : Nā hi fere oēs quos caspius designau-
rat : iterfecti sūt : Quare cū ob senectā ætatem : amit
sa Reuerētia oib⁹ cōtēptui quodāmodo eēt . In ca-
pitoliū ascēdit : Atq; qđ felix faustūq; . S.P.Q . R.
& Mihi ipsi sit præfatus Marcū Vlpium Traianū

Aelian⁹ ca-
speri⁹ præ-
fectus præ-
torii

Traianus a
Nerua ado-
ptatus

adoptauit. Moxq; i curia cæsarē designat. Ad quē
Imperii iura atq; isignia; præterat enī tūc germāiæ
hoc uerſu Misit.

Telis phœbe tuis lachrymas Vlscere Nostras
Ita traiāus adoptat² a Nerua deide Impator fact²
ē: Cæterū i hoc bōitas Neruæ. & studiū i Remp.
Maxie apparuit. Nulla intercedebat cū Adoptato
cognatio: Imo uero ppinquos & cognatos qpluri
mos hēbat: Publice tamē utilitati atq; saluti socie
tatē sanguinis postposuit. Necq; eo deterrit² qd tra
ian² genere Hispan²: aut ex Italia oriūdus nō eēt
quicq; ante eū Peregrinus & Alienigena Romanū
Imperium non tenuisset. Virtutem hominis non
Genus aut Patriam spectari oportet: existimauit.
His confectis Nerua morit². Imperauit anno uno
& Mensibus Q uatuor: ac diebus nouem: Vixit
autem annos quinq; & sexaginta Menses Decem
& dies Totidem: Finis.

TRAIANVS NERVA. Ex Dione per eundē Merulam.

Somniū suc
cista fides.

Senatorū
ornatus.

RAIANVS Anteq; Imperiū adipiscere
tur per quietem Vidi Seniorē quem
dam in Tunica & prætexta purpurea:
cum Corona: qua spetie pingi senatores solēt q si
gnū annulo nunc in sinistrum iugulum ac deinde

in dextrū iprimeret. Vbi uero Imperiū assumpsit
Edicta quedā ad senatū misit: atq; illud in primis
nunq; suo iussu bonū uirum occisum iri: aut igno-
miniā notari: Id qd nō solū in præsens sacramēto
confirmauit: Sed p totum Imperii tēpus iuiolatū
seruauit. Mox Aelianū & pretorianas cohortes q
Seditionē aduersus Neruā fecerant: quasi operā.
ab eis posceret ad se uocauit: Cōfestimq; uelut im-
portunos dimisit: Romā deinde regressus multa in
emēdationē publicorū negociorū: & beneficiū bo-
norū: quos differētius āplexabat: cōstituit. In pue-
rorū alimēta i Italia dūtaxat multa elargit' ē: Cev-
terū Plotina uxor palatiū ascēdēs ex gradib' ad po-
pulū cōuersa: Talis iqt huc igredior: qle ēt egredi
opto: quæ modeste: & sancte in summa ptate ita
se gessit: Ut de ea nullus Iure conqueri potuerit.
Sed Traianus tanti per Romæ commoratus est
dum expeditionem in dacos parauit. Quæ enī illi
agerent: & molirent. subinde reputans indigne-
ferebat: Annua tributa dependi: Vnde uires &
opes magis augeri: animiq; ad maiora erigerent.
Ergo Decebal' Rex cū arma comparari in se audi-
ret extimuit: Qui ppe q nouerat antea domitianū
nō Romanū populū uictū: Tūc aduers' romāos
& Traianū Imperatorē decertandū fore: Cui inte-
græ: ac solidæ uires: Robustū corp': animi uigor:
Mores Generosi: ac simplices supessent. Secūdū

Aelian⁹ ab
exercitu
amotus,

Plotina
uxor tra
ianī.

Traian⁹ in
Dacos.

Daci tribu-
ta romanis
impabant.

Decebalus
dacoꝝ rex.
Domitianus
a Dacis iuu-
peratus.

Traiāi laꝝ.

Traiāi ætas
i qua sum
pist iperiu

Ladues in
principæ sū
ma

Traianus
ædificandi
studiosus

Traiāi mo
res

Traiāi co
mitas

enim: & quadragesimum annū agebat: Cū primū Imperare cepit: i qua ætate ita ei oia supperebat: ut neq; p iuuentutē quicq; stulte: ac temerī aggredere ref: Neq; itē p senectutē languescēte corpe lēgnis ac timidus a magnis reb^z retardaref: Null^z pterea i eo liuor: nulla malignitas neminē omnino pdere studuit: Cōtra uero bonos & studiosos uiros hono rib^z & dignitate auxit. Quapp tiori: aut odio nulli erat: Delatoribus operā nō dabat: iræ ita modera bat ut nūq ab ea uiceret: Ab aliena pecunia: & in iustis cædib^z iuxta abstinuit: Plurimū i gerendis bellis pecūiae impēdebat: Nō minoř tñ liberalita te: & ipensa segni^z: ac aio ornamēta pacis āplex^z ē Cōplura & ualde qdē necessaria ædificari curauit Ut portus & ædes publicas . Vias itē muniuit. In qb^z faciēdis fortunas: aut sanguinē alicui^z nūq ab sumpsit. Natura Magnific^z: & gloriæ appetēs erat Circū collapsum āpriorē atq; ēt elegātiorē restitu it: Q d'ideo se fecisse iscripsit: ut populū Romanū cape posset. Amari: & obseruari q timeri malebat: Cū populo bēign^z: & māsuetus: Senatū iucunde & honorifice appellabat. Sic dilectus: & car^z ciui b^z. Hostidūtaxat formidolosus: uēatōes præterea Cōuiua: Seria: & iocos frequēter cum amicis & familiaribus exercebat: In quorū domos sepius uix quatuor comitatib^z: ēt sine Satellite diuertebat & familiari^z cum his recūbēs quiescebat: eloquētiæ

& diligētis alicuius eruditiois expers fuit. Munera
tamē facūdi: & n̄ idoxti hoīs pulcherrime obibat.
Nihilq̄ omnino erat quod optime non exercebat.
Vini duntaxat appetēs: & in adolescentulos p̄nus
citra calumniam h̄abitus est: utpote qui nunq̄ ex
eo turpe: aut mali quicq̄ effecit: Nam qui uinum
usq̄ ad facietatem biberet: sobrius tamē erat: neq̄
in Crimen pregrauante uino propulsus est: & in
Masculorum amoribus ita sibi tēperauit: ut nihil
p̄ uim dū Voluptati obsequit̄ moliret̄: belli hacte
nus auditus: & Studiosus ut acceptas clades emen
daret: Hostes exultantes cōpesceret: Impetusq̄ re
primeret: & si q̄ rebellassēt eos armis ad obsequiū
compelleret. In augēda re familiari moderat². Mi
litarē ēt disciplinā tū seueř tum remisse exercuit:
Quār milites id qđ sepe antea cōtigerat: nunq̄ aut
cōtūmaces aduersus Impia: aut elati atq̄ supbi sue
re: Igīt̄ Imperatore iure Decebal² Rex āte p̄ ignomi
niā & metū Domiciani Ferocior magnope reueri
tus est: Ceterū cū in Dacos exercitū Traianus Du
ceret anteq̄ Castris hostiū appropinq̄ret. Magnus
circūferebat a Barbaris fung²: Latinis iscript² līris:
erantq̄ qui talia uociferarētur: Sotias gentes & bu
ros præcipue monere & hortari. Traianū: Ut pa
ce composita retro domum abiret: Nihilo tamen
minus is cum hoste conflixit: ingenti edita cede:
Cum uulneribus ligamenta suis deessent: proprię

Traianus
eloquētiae
& eruditio
nis expers
Vini appe
tens Traia
nus in ado
lescentulos
pronus.

Decebalus
rex dacor²

Buri ppli.

uesti non pepercit: q̄ in lacinias consciissatā seuitiis
partitus est: Militibus qui in ea pugna conciderat
aras constitui: & annua parentalia peragi uoluit:
in iuga deinde Montium contendit: & Iugum: ex
Iugo captans ad Dacorum Regiam euasit: Hostes
ex altera parte Lucius prefectus adortus est: qui
continuo terga dedere: Cecidere item in eo certa-
mine permulti: Complures capti: qua iactura per-
culsus Decebalus confestim primores pilatorum
legatos delegit: atq; ad Traianū misit: qui diceret
Regem ad quascunq; pacis conditiones uenturū
& quæ Imperata forēt haud grauate facturū: Tūc
Traianus arma: & Bellica Instrumenta: machinas
preterea: eorumq; artifices sibi tradi postulauit:
Transfugas item omnes: & qui ad Dacos profu-
gissent siue romani siue socii fuissent remitti man-
davit: atq; ut Castella: & arces deductis præsiv-
diis euerteret: omni præterea terra decederer
quam de finitimis per uim cepisset: eos deniq; ami-
cos & Inimicos haberet: quos Senatus censuisset:
Quibus cōditionibus & si Invit^o assensus Tamē
Decebalus fuit: Mox ad Traianum deductus illū
humi p̄cumbēs suppliciter adorauit: His cōfectis
Traianus in Italīā reuienit: Legatos Decebali quos
secum duxerat: in urbem præmisit: qui in senatum
introducti Depositis armis: Māibusq; in seruilem
morem porrectis cum multa supplices dixissent:

Decebalus
ab traiano
pacē petit.

Pacis cōdi-
tiōes De ce-
balo data.

Ratificata per senatū pace: quam Traianus Regi
dederat: arma resumpsere: Romam deinde Traia-
nus ingreditur: & ex eo Dacicus appellari cepit:
Tum in Théâtrum gladiatores inducit in certav-
mē cōpositi sunt: His enī magnopere delectabat:
Mimi adhuc: & Saltatores inducti fuere: E quib⁹
unum cui pyladæ nomē erat: præ ceteris dilexit:
Sed in tanto bellorum studio: & gloriae cupidine:
Armorumq; cura: res urbanas nunq; deseruit Ciui-
liaq; negocia non minus intente administrabat: Si
quidē Studio pugne a Iure dicēdo nunq; auocat⁹
fuit: In Augusti foro nunc in porticu Litiæ: & se-
pissime alibi p Tribūli litigātes audiuit: Indicia
q; reddidit. Interea nūcias Decebalū præter cōue-
tiōes: & fædera multa ad rebellionē spectātia pare-
& facere: Q uippe arma Fabricar̄ Trāffugas reci-
pere: Munitiōes & Castella instaurare: Vicinas gē-
tes missis legatiōibus ad bellū sollicitar̄: his potissi-
mū iſest⁹ q secū cōiurare noluissent: Iaq; Iazygū
agri partem Invaserant: quā Traianus uictor illis
repetētibus minime restituer̄ deīde uoluit: ob hec
iterum hostis a senatu Indicat⁹: Bellum Traianus
suscepit: Q uod tandem sine alterius ducis opera
cōfecit. Ceterum decebalus longe uiribus Impar.
Nam si acie dimicar̄ opportuisset: se facile uinci
cognoscebat: ad dolos: & fraudes cōuertit⁹: Parūq;
absuit qn p Insidias Traianū tolleret: In missiam

Dacie⁹ uñ
Traianus.

Pylades hi-
strio.

Foꝝ augu-
Porticus li-
uiæ.
Decebalus
rebeliat.

Iazyges.

Decebalī
doli.

Traianus
simpliciter
& bona fide
omnia ge-
rebat.

Lōgin⁹ tra-
iani legat⁹

Longini
mors

delectos perfugas mittit: qui illū p spetiē colloqui confoderet: Simpliciter: & ex bona fide Traianus omnia gerebat: Ut potē qui se facilem sine metu piculi adeuntib⁹ pberet: Quare sibi parū caueret facile existimabāt illū per iſidias excipi posse: Sed rem mādatā peragere Latrones nequiuere: Siqdē unus eorū Latrociniū suspectus per tormenta con tinuo consilia facinoris aperuit. Ergo cum iſidiæ non processissent Longinū quem in præliis haud impigrum Duceū expert⁹ fuerat: In colloquium uocat: persuaderet ut propius accedat: quasi quæ Traian⁹ Imparet sine mora facturus eēt: Appro pinquantem cōprehendi Iussit: atq⁹ propalā quæ forent Traiani. consilia exquisiuit. Mox nihil omnino fatente in libera custodia tenuit: Interea Traianum per litteras monet se non aliter longinū e uinculis emissurum: nisi sibi ignosceret: pacemq⁹ recōciliaret: Ad hec Traian⁹ media quædam respondit: ostēditq⁹ se non tanti facere longini Salutem: ut belli: & pacis momēta in eo ponerent: De cebalus & si iratus animum tamen aliquantulum compressit: Necq⁹ ad cedem lōgini statim prorupit Verum longinus cum se obſeruari uideret: & sæpius quidnam rerū ageret exquiri ebibito ueneno cuius tūc copia superat se ipsum iteremit. Per ea tempora Traianus Lapideum pontem in Istro fecit: opus sane mirandum: & maxime memorabile:

Cui cætera illi^o opera uix adæquare possis: uiginti
stant ex quadrato lapide pilæ: quarū altitudo cētū
& quinquaginta pedum præter fundamēta habet
Latitudo sexaginta pedes continet: Distant inter
se centū: & septuaginta pedibus: Fornicibus uero
coiungunt: Impēsa pfecto ingēs & uix credibilis
Sed illud mirari conuenit: qua nā ratione: & qbus
uiribus: quoue artificio in illa gurgitū altitudine
tanq̄ præcipiti fluvio tū singulæ columnæ extrui
ualuerint: Tantarum molum fundamēta stabiliti
uada preterea limosa erāt: Neq̄ amnis alio auerti
poterat: Quanta uero altitudo sit aquæ: et q̄ late
pateat amnis haud equidem enarrauerim. disum
ditur per ea loca spacious: atq̄ interim imbrium
mole cōcittatus ripas lōgius summouet: alibi uero
duplo atq̄ interim triplo priore sui parte maior
aut restagnat: aut defluit: qua uero arctatur Vorti
cosus & ferox edifica: & pontes non patitur. & rur
sum liberatus angustiis in pelagi formam totus ex
spaciatur: Iterumq̄ coit: quasi retentus profundi
or: & rapidus fertur: arduum igitur: & maxime la
boriosum fuit in ea fluminis parte pontem edifi
care: ex hoc sane ingens traiani animus arguitur:
atq̄ adeo magis quod nullum commeandi usum
pons præbebat. Pilæ etiamnū extāt: ceu in ostēta
tionem potentia: & cæsaris opū fabricatae: simul
ēt ut posteris testatum maneret: Nihil esse quod

Dambinus
Domib⁹ la
pideo pōto
iunctus.

Pons ingē
ti substrui
ctione.

*Constituta
Corduq
ibz eutill*
Istri amnis
natura

Traiāi ani
mus ingēs.

Romanor̄
potentia.

*Adrianus
pōtē demo-
litus est.*

*fortitudo in exibitali
militis*

homínū manu: & opibus romani imperii effici non posset. Ponte danubium ideo traianus cōiungere uoluit: ut expediti? uel cōglaciato amne præsidia facultas transeunda foret: quotiens romam qui trans danubium ageret a barbaris bello: & armis uexaretur: Ergo uel a stricto frigoribus fluui cum res deposceret commeare licebat: Cæterum contraria ratio adrianum mouit: Siquidem is ueritus ne pulso romano præsidio: aut oppressis legionibus feræ: & indomitæ gentes facto aditu ea loca inuaderent: que cis danubium sunt: Misiamq; subinde popularentur structuras: & fornices quantum super aquam eminebant demoliri iussit: Trajanus uero ponte istrum transgressus bellum magis pro fiducia uirium q; pro studio: aut industria gerens illic commoratus: Dacos tandem subegit: atq; in debelando hoste multa egregii ducis: & fortis uiri opera edidit: Complures militum pericula intrepidi adiere: pugnando alii multa fortiter fecerunt: Forte eques accepto uulnere de pugna edux et? ut scilicet adhibitis remediis sanari posset. De spata salute protinus de tabernaculo exiuit: Non dum enim uis mali uitalia occupauerat: In acie constitutus magna tum iactando tum etiam faciendo animam afflauit: At decebalus cum capta Regia uicina omnis regio in potestatem romani

populi uenisset usq; ad Captiuitatē picitatus mor
tem sibi consciuit: Cuius caput deinde romam de
latum fuit. Ita dacia iuris & ditionis romanæ facta
est: Quam mox traianus in prouinciam rededit:
Vrbes condidit & colonos deduxit. Regios uero
thesauros quos decebal² subter uada sargetiae am
nis haud procul a regia occultauerat inuenit: Flu
uium forte rex captiutorum duntaxat manibus &
opera de proprio cursu auerterat: atque effossis
subinde uadis in specu magnā uim auri & argen
ti occuluit: preciosissima quæque & eos liquo
res qui recondi: & seruari poterant eodem conge
rens: Quibus cōfectis: ne quispiam que gessisset
proloqui posset. omnes qui facti consciii erant oc
cidi iussit: At bicolis captiuus cui res cognita erat
abditos thesauros indicauit. per idem tempus pal
mas syrie præfectus eam arabide partem: quæ ad
petrā uergit edomuit: Traianum romam repetē
tem plurime barbarorum gentium legationes: atq;
etiam indorum legati adiere: spectacula magnifica
per centum: & uiginti dies rome edidit: Iugulata
sunt aliquando mille: interim decem millia bæstia
rum: partim feræ partim mansuetæ: & innumeræ
biles gladiatores decertarunt: per eadem tempora
in pontinis paludibus uia saxo constrata est: secun
dū quā dom² edificatae sūt: pōtes præterea magni

Decebalii
mors.

Dacia iuris
& ditionis
romanæ.

Thesauri i
alueo flu.
occultati.
Sargetia
flu.

Palmas sy
rie præfectus.
Arabia pe
træa.

Indorū le
gatio ad
traianum

Spectacula
cxx.dierū.

Via in pōti
nis paludi
bus.

Licinius
sura.

Suræ opes.

sinonib^z
cōfūmōr

I hūdū T
ull cōfū
cōfūmōr
cōfūgōz
Dēs vñ

Barbam ro
mani tōde
bant.
Tondere
barbam.

Parazoniū
Tribunat^z
Insigne.

fice structi: Improbi: atq; adulterini nūmi confla
ti sunt: Suræ licinio q; tūc deceßerat: & sepulchrū
fieri: & statuam dari de publico mandauit eo diui
tiarum atq; potentie suras processerat: ut Gymna
sium Ro. populo suis impensis sustruxerit Incre
dibilis fides: & suprema amicicia inter utruncq; in
tercesserat: Forte insidiarum aduersus imperatorē
Suras accusabatur: Emuli subinde instare: reūq;
urgere: Tunc traianus uel Inuocatus in Domum
illius cenaturus accessit: Demissisq; stipatoribus
atq; satellitibus medico Suræ oculos inspiciēdos
deniq; accersito illius tonsore mentum radendum
commisit: Vtruncq; enim ex ueteri instituto tum
Romāi Ciues tum ceteri imperatores preter unū
Adrianum facere soliti erant: Hic primus cæsa
rum barbam nutrire cepit: Post hæc Traianus lo
tus accubuit: atq; postridie ad eos conuersus: qui
Suram insimulare non cessabant: Ecquid inquit si
uim mihi parabat sura: ut dicitis cur heri me non
occidit: Per multa sane traianus & fecit: & tentav
uit periclitandi hominis gratia & quamuis læpius
illum quidam accusarent: Nunquam tamen indu
cipotuit: ut quicquam ab eo metueret. Q uin eti
am cum Tribunatum militum ei traderet Parazo
nium quo pro dignitate accingendus erat: nudum
ei porrexit: At talis inquit ensem accipe: quē pro
me ita demū strixeris; si iuste imperauero. Q uod

si perperam quicquam per me fieri cognoueris: eo
in perniciem meam utaris uelim: Statuas etiam
& imagines Sosiae Palmæ & Celso cōstituit: quos
uiros precæteris coluit: & summo in honore habu-
it: & si qui aduersus coniurassent: eos cognitione
senatui delegata puniri uoluit: Inter reos: & Cras-
sus nominatus erat: Bibliothecas extruxit: & in fo-
ro ingentem columnam statuit: Siue ut ea pro se
pulcro esset: siue in ostētationem eius operis quod
ille circa forum egit: Cliuus surgebat quem effossa
quoquo uersis terra ita complanauit: Ut undeq;
columna conspiceretur: Forumq; deinde in aree
modum æquatum mansit: Post hec armeniis: atq;
parthis bellum inferre statuit: Hūc pretextum bel-
li faciens: quod armeniorum rex diadema: & cæte-
ra regni insignia atq; iura non abse: sed a partho-
rum rege uelut illi obnoxii? sumplisset: Re autem
uera cupidine magis gloriæ Impulsus est: Namq;
simul ac parthorum & arméiorum fines ingressus
est: Regionis satrapæ ipsiq; mox Reges cum mu-
neribus ei occurserunt: equumq; duxere ita edox-
etum ut regem adoraret: Nā pedes anteriores in
mōrē supplicatis flexit: Caputq; pedibus qui pro-
ximus esset subiecit: Traianus cum fere uicina om-
nia sine armis & certamine subegisset in Satala: &
Elegiā armenie sunt oppida protin' transiuit He-
niochorum Regem prosequutus honore est: Par-

Sosia pal-
mas celſus.

Bibliotheca
cas extru-
xit.
Columna
Traiani

Reges ab
Imp. Rom.
Diadema
ta accipie-
bant.
Equi Imp.
supplex.
Equi mira
docilitas.
Satala
opp.
Elegia
opp.

Parthama
fires Arme
niae Rex

Traianus
optimus ap
pellatus.
Optimi co
gnomentū
Trajanum da
tum.

Militaria
Traiani stu
dia.

Nisibis
Bactra.
Optimi co
gnomen.
quanti.

Antiochiae
clades ex
terremotu.

thamasirem : qui in Armeniis regnabat grauiter
mulctauit. Ita omni potitus armenia Reges : qui
sponte ditionem fecissent: aut in fidē uenissent.
Hos ut amicos benigne habuit : qui uero contux
maces obsequum abnuissent parereq; recusassent:
eos omnes paruo negotio subegit : Tum in hono
rem eius multa senatus decreuit : atq; illud in pris
mis ut optimus appellaretur: pedibus fere ingrex
diebatur : cum exercitu Milites per omne iter in
structi: & parati erant : ordines nunquam eodem
modo ductare : atque interim aliter q; suetus esset
instruere: Q uotiens flumina transeunda haberet:
ipse audius pedibus sicut miles traiciebat. Rumo
res de Hoste falsos plarunc; dissipabat etiam ad
uersus ea que speculatores exposuissent: Ita milia
tes quae imperasset diligentius exequabantur : &
ad omnia belli momenta parati & intrepidi erant.
Nisibi & Baçtris mox potitus parthicus appellav
tur: Nihil tamen eum magis q; cognomen Optimus
iuuit: Ut pote moribus & mansuetudini eius max
ime conueniens. Armorum etiam & belli huitis
modi appellatio propria uidebatur: Dum uero an
tiochie Traianus ageret atrox : & funestus motus
terre accidit vicinis urbibus atque populis cladem
etiam afferens : quanquam ipsa Antiochia insigni
& publica strage uastata fuit. Hyemabat in ea

forte Traianus : atque illuc milites frequenter : &
priuati complures conuenerant : Alii præterea ut
iura acciperent : quosdam legationis officium :
merces : & priuata compendia traxerant : q̄plu
rimi uisendi Imperatoris : & spectandorum lux
dorum gratia confluxerant . Ita uix ulla natio
aut ciuitas a detimento : & clade immunis extin
tit : ut plane uniuersus terrarum orbis : & po
puli qui Romano parebant imperio calamitatem
ingentem acceperunt : Motum terre fulmina pri
mum antecesserunt : Tum uenti insoliti : atque
peregrini uehementius spirauere : quibus mon
stris atque prodigiis : & si grauia : & horrenda
uidebantur : Nemo tamen quæ mala sequuta ex
timuit : Tum magno : & repentina oboto fra
gore Maria feruescere fluctus intumescere Ad
hus æstus uehementius : & uiolentius insurge
re : Terra omnis succuti : domus ædificia con
trario ictu quassari Dissilire alia & superne as
sultantia tecta concidere crepitus audiebatur in
gens & horribilis : Mœnia contrario pulsu mov
do huc : modo illuc nutantia confringi & ruer
re : Mare ipsum turbine contorquebatur : terra
autem ubi ædificia non erant maximo com
pulta motu assultabat : Tetra omnia erant

Terremot⁹
ingens.

Terramot⁹
t⁹ artificio
sa descrip
tio.

1. iiiii

simul contrita ligna. Collisa: uasa fictilia: & saxa ac
ceruatim magno cum stridore proruebant: Pul
uis densus: atq; concretus excitari tantaq; obdu
cta calligo cuncta oppresserat: Ut alterum tude
re alloqui: & audire minime cuiquam immo spira
re quidē ingruente uento: ac puluere liceret: Mul
ti mortales extra domos uitæ periculum adiere:
Præcipites tectis erūpebāt & uelut agmē fugien
tes in aceruos cogebant: Qui oēs ceu a precipiti
loco deiecti elisi sunt: Non pauci adhuc mutilato
corpore abiēre: Arbores radicitus conuulsæ pro
cubuerunt: Ingentem turbam prostrata tecta: &
subuersi muri obruere: primo impetu densi alius
super alium incidentes extinguebantur: Siqui ue
ro lacero corpore aut lapide uel ligno conuerbera
ti cessissent. Hi profecto omnium miseriimi erāt:
Ut pote quibus aut uiuere: aut subito mori nega
retur. Non simplex fuit clades: Siquidem de tam
to mortalium numero uix sine noxa unius & alter
euasit. Videre erat hunc confracto humero illum
amissis brachiis fugere: Complures capite adem
pto iacebāt: quidam eliso pectori sanguinem euo
mebant: Inter quos pedo cōsul: Qui tamen haud
ita multo post animam emisit: atque ut semel om
nia complectar nullum non calamitatis & miser
iae genus mortales illi sustinuere sed diutius nov
etu: & interdiu id agente fato terra contremuit:

Pedo col.

Tunc uitæ dubii & paurore consternati miseri tan
to malo remedium: aut effugium inuenire non po
terant: oblaesi testorum casu passim moriebatur:
& quāquam fornices & concamerata atque uacua
loca prout casus adegerat: tum perystila pensiles
que horti intercedente ligno a morte quosdam ser
uassent: hi tamen omnes durante motu fame & ine
dia priusquam opem quisquam ferre posset conse
eti fuere: Disinente tremore quidam ruinas ascen
derunt tunc mulieris uox: & infantis uagitus audi
tus est. Matrem & filium ruinæ oppreserant: Mi
randumq; fuit quo pacto alendo puero lac suffici
cere potuerit: Sed Mater & filius terra incolumes
eduicti sunt. Dum uero accuratius protrita cada
uera: & collapsas domos rimaretur: alter infans in
uentus est qui matris mortuæ ubera adhuc suge
ret: omnibus autem qui ab excidio & clade super
fuerunt salus ingrata & uita molesta extitit. Cum
luctuosum urbis casum: totque obrutos mortales
cernerent hac cōmuni: & miseranda populorum
strage miserima & infelicissima tunc antiochia af
flicta fuit: Traianus uero a tam foedo diroq; peri
culo per fenestram domus quam inhabitabat: uix
ablatus est: accedens forte quidam humana maior
effigie illum inter exiguo testorum lapsus incolu
men subtraxit: sed tanta deinceps cesarē formido
tenuit: ut cum iam aliquot dies tremor quieuisset

Pathetica
narratio.

Traianus a
diis serua
tus.

in hippodronio subdiuo: & in publicis tabernacu
Casius mōs his uitam ageret: Mons item casius ita concussus
est ut nutante cacumine quasi conuulsus in subie
ctas urbes labi existimaretur: subsedere & alii mō
tes quin etiam aquarum fontes non ante uisi emi
cuere: Fluuii quoq; defecerunt: Ceterum traianus
appetente iam uere hostilem terram aggreditur:
Sed regio que Eufratem attingit neque ligna nec
cæteram materiam fabricandis idoneam nauibus
Ferebat: Quare nauigia in nemore circa Nisibim
edificata ea plaustris imposita in fluuum transpor
tari iussit: Sic enim compacta erant: Ut soluta de
nuo coniungi possent: Ergo cum iuxta Cardynon
Mōtem Fluuum difficulter ponte Iunxit: Bar
bari continuo occurrere: Totisq; uiribus transix
tu prohibere conati sunt: Sed Traiano Naues: &
milites supererant: Tunc alias subito conuehi: &
contabulari Iussit: antecedebat aliæ sagittariis
oppletæ quas ita remis Inhibebat ne statim in ad
uersam ripam procurrerent: Sed uagantis mox
do hanc modo illam riparum partem petere simu
labant: perculsi: & quodammodo attoniti barba
ri: Vnde tanta Nauium uis ex ea terra que arbores
non fert coiuisset: Ripa fluminis cōtinuo cessere:
Ita superato amne Romani Vniuersam Adiabeno
rum gentem subigunt Arbela deinde Gaugamelæ
Traianus cepit; In quorum campis olim Alexan

Nauigia in
eufratæ

Cardynus
mons.
Euphrates
pōte iūctus

Adiabēi su
perati.
Arbela
Gaugame
la.

der debellauit Darium: oppidā sunt hec. Assyrie
quam Barbari s. littera in t mutata Attyriam.
Post Babylonem ire pergitur cui admodum pau-
ci per Vastam solitudinem itercessere: Iam pridē
parthorum uires: & opes Ciuilibus armis tum etiā
nouo: & domestico dissidio attritae erant Lacum
bituminis ex itinere Traianus spectare: & uisere
uoluit: Ex quo muri Babylonis edificati fuere cu-
ius ea uis est: ut lateribus: aut exiguis lapidibus in-
ter litum saxo: aut quouis ferro muros solidiores:
& firmiores facit: os preterea antri ex quo grauis
& pestilens halitus redditur inuisit quem neque
terrestria animalia: nec cæli Volucres pati possunt:
Namq; si supra deuolauerint: siue proprius oberra-
uerint olsatu ipso statim exanimes cōcidunt: Q ua-
re incultus locus: & a se ipso circumscriptus: ac de-
sertus Manet: Similem specum aliquando Hierapoli-
que Ciuitas est Asie uidi: Eadem pæstiferi spi-
ritus uis in aribus cognita fuit: atq; de super incu-
bui: Ut quicquid infra esset despicerem. Cisterna
undicq; circumsepta stat: quam super Theatrum
constructum est: spirat aura omnibus animanti-
bus noxia: Intereuntq; cuncta protinus: quæ hali-
tū olsatū ue hauserūt. Hi dunitaxat īpune pæstife-
ra alioqñ spiramēta hauriūt: qb' gēitalia excisa sūt:
cā facti incompta mihi adhuc ē: qq diligentissime

Alex. ubi
Darium ui-
cit.

Attyria.
Attyria
Babylō par-
thor regia
Parthorū
opes attri-
tæ
Asphaltites
lacus
Bitumē qd.
Babylonis
mœnia.
Antrū pæ-
stiferum.

Hierapolis
Asia: ciui-
tas.

Eunuchos
uis in natu-
ra.

perscrutat⁹ de ea fuerim: Id autem scribo & trado
quod uidi: & que audiui: ut audiui. Traian⁹ iterea
fossam educe^r aggressus est: per quam Eufratem
in Tigrim deriuaret: Simul et ut nauigia facie^d
ponti deueheret: Sed ubi Eufratis alueum Tigri
multo excelsiore esse cōperit: ab i^cepto destitit
Veritus uidelicet: Ne Eufrates conuerso in decli-
niorē partem fluxu extenuaretur: Satius igitur du-
xit plaustris Impositas Naves per id terræ que exi-
guia interiacebat i^T Tigrim transmitere: pōtē itaq;
fecit qua Eufrates i^T paludes emissus tigridi miscē-
ret: Protinusq^z Ctesiphonta inuadit quam mox re-
cepit: Imperatoris tunc Parthici cognomē quod
ante ei tributū fuerat confirmauit senatus: præter-
ea dies festos supplicationes: & triumphos pro-
ut illi agere libuisset decreuit recepta Ctesiphōte
rubrū de hīc mare nauigare instituit: Sinus hic ex
oceano indicō in arabīa pfunditur: quē Erithreū
mare ab Eritrheo rege qui illud tenuit posteri ap-
pellauere: Tigris insulā facit in qua p ea tempora
regnabat Athabilus: eā igitur sine certamē Traia-
n⁹ i^T potestatē rededit: in histamē locis tū hiemis:
& fluuii rapido cursu: Tū æstu maris piclitat⁹ est.
Agger erat & uallum qd^z Spasimum i^T colae uocat⁹:
A quib^z & si Athabilo pareret benigne: & pacatis
animis Traian⁹ suscep^tus fuit: Inde ad oceanū usq;
pgressus cognita maris natura: Navesq^z cōspicat⁹

Euphrates
Tigris.

Nauigia
plaustris ad
uecta

Parthic⁹ unⁱ
Traian⁹.

Mare rubrū
Erythreum
mare cur.

Athabilus
Rex.

Spasimum

utinam inquit iuuenis esseim : & uires atq; robur
suppeteret: profecto enī in fines indorū penetrarē
tūc de idia multa cognouit : Deq; gētis uictu atq;
uestitu paulo curiosi? sc̄iscitat? ē. Alexādrū felicē
duxit: iactabat subide se ultra quā ille penetrasset
progressurum: id quod senatui per ep̄istolam signi
ficauit. Subiungens egre posse eas gentes quas de
uicisset in fide: & officio continere: aut a ui: & iniu
ria defendere quāq; non cessaret quottidie orientis
populos armis agitat: & debellare: Nomina prete
rea uictarum a se gentium senatui nunciauit quas
rum numerus tantus erat ut uix recenseri aut nov
minari possent: Triumphalis tunc arc? preter alia
multa: quae in honorem eius & decreta & facta
fuerant: in illius foro sustructus est. Iamque ita
ciues se ornabant: ut illi in patriam reuertēti læti:
& plaudentes occurserent. Sed languescente corpo
re: deficientibusq; uiribus necq; romam redire: necq;
quicq; superiore uita: & rebus ante gestis dignum
efficere ualuit: Immo uero pre tædio bellorum: &
magnitudine curarum coatus aliqua ex parte gē
tes quas subegisset liberas facere. Nam dū & ocea
num nauigat: ideq; remeat populi fere omnes qui
ad deditiōem cōpulsi fuerant: facile desciuere. Ro
mania enim præsidia que fines tuebant: & quorū
metu: uel inuiti in officio perseverabāt: partim eie
cere: partim interfecere. Hæc Traianus cum adv

Alex. Tra
iani Iudic
cio felix.

Traianus
gloriabun
dus.

Arcus triū
phalis.
Traiāo ex
structus.

Traianus
animū dev
spondet.

Traiani ex peditiōes. **Maxim⁹: & Lucius.** **Traiani legati.** **Nisib⁹ rece pta.** **Edessa ca pta & icēsa** **Parthi a tra sāo Domiti** **Ctesiphon** **Parthenav spates par thoꝝ Rex.** **Agarenov cum regio.**

huc per oceanum nauigaret cognouit. Transiuerat eo: rerum & locorum fama & si nihil: quod opinioni: aut Sermoni respōderet: inuenerit: præter aggeres: atq; ruinas: ex quibus icriptores fabulosa multa commenti fuerant. Alexandro autem cuius æmulatione rubrum mare: & oceanum nauigauerat in ea domo parentauit in qua expirasse ferebatur. Ceterum audita populorum rebellione Maximum: & Luciu in eos populos cum exercitu misit qui defecerunt: Sed aliter acie uictus occubuit: Lucius uero cum multa prosperæ gessisset acceptaq; damna emēdasset. Nisibim recepit: Edessam obſidione: & ui captā diripuit: Igniq; funditus absūm̄ psit: Duo legati interea euritius: & clarissim⁹ seleuci am expugnant: atq; uicina urbi concremarunt. Interea Traianus nouarum rerum anxius parthis: qui iam ad defectionem spectantes imperia detractabant: Regem dare constituit propiusq; Ctesiphonta profectus: in patentes campos romanos simul & parthos in cōcionem uocat atq; ex suggeſtu multa præfat⁹ sup iis: q;egisset: parthenaspate regem partis diademate imposito designat: Mox arabiam petiit: Agarenosq; rebellates adortus est: erat illorum ciuitas parua: necq; admodum copiosa: uicina omnis regio sterilis: & deserta propter aquæ penuriam manebat: & si quid liquoris ex ea terra scatet minime potui gratus habetur. Pabuli

indiga: ligna non fert: quare eam multitudine mi
litum ob sideri: aut expugnari non facile erat: de
fendebatur ardore solis: Cui exposita est: Ergo
neq; traianus in presens: neq; postea Seuerus Aga
renos expugnare potuerunt. Muri parte subruta
stabant: Equites proxime mœnia aduecti sunt: qui
graui detimento affecti in castra continuo redie
re. Ipse etiam traianus urbi sine regio ornatu ober
rans ut hostem falleret: Vulneratus pene fuit. Ge
nerosa canities: & oris maiestas principem prodi
dit: & quis foret i emērito habitu facile ostēdebat.
In eūm igitur quem regem suspicati erāt sagittas
frequentes coniecere: Quarum tanta fuit uis ut q
pone Cesarem sequehat trāstixus fuerit. Prodigia
mihi multa facta sūt: Tonitrua atq; fulgetrae. arc
igēs in cālo uisus. Tēpestas: & grādies immēsæ:
præterea (qd mōstro simile existimatū ē) quotiēs
romanus cū hoste manus consereret ictu fulminis
auertebatur. Orta subito muscarum uis eduliis: &
poculis insidēs fedo cōtractu cūcta romano grauia
& molesta faciebat: Digrediēs itaq; inde traianus
morbo primum tentatur: per quod sane tps iudei
qui circa cyrenē icolebāt Andrea Duce ɔstituto.
romāos: & græcos sine discrimine statī obtrūcāt.
Nec cæde contenti: humanis carnibus uesci ceper
horum intestinis stillāte adhuc sanguine cinctū
pellib; obluti multos per medium usq; ad uertice

Seuer9 ipa.

Maiestas in
principe la
teri nō pōt.

Prodigia.

Muscarū in
gens uis.

Muscarum
feeditas.
Iudei rebel
lant.
Andreas.
Iudeus.

Iudeorum
crudelitas.

Iudeorum
furor.

Artemio iu-
deus.

Ciprus iu-
deis iacea

Iudeorum
clades.

Aelius adri-
an⁹ q post
imper. fuit.

Parthorū
resp.

Traiani
mors su-
specta.

Sanguinis
p̄fluuiū cō-
presum ne-
cat.

dissecuere. plures bestiis dilaniādos obiecere: alios
inter se digladiari coegere: Ut ducenta: & amplius
hominū milia eo furor: & armis iudeorū iterierit.
In ḡes itē c̄edes ab eisdē i ægipto patrata fuit. nec
minore clade cyprii effecti fuere: Siquidem in ea
Insula duce Artemione cōspirantes iudei circiter
Ducenta: & quadraginta capitū milia trucidarēt:
Qua facti atrocitate Iude⁹ decātero legib⁹: & pe-
nis Cyprū attingere prohibet: Si uel ui tēpestatis
uel per errorem illuc delatus fuerit: ceu capite dā
natus: statim morte mulctatur. Sed inulta clades
nō mansit: Nam traian⁹ missō cum exercitu lucio
tum antecedētibus aliis ducib⁹ iudeos qui per uni
uersum fere terrarum orbem tātū c̄edis ediderat
p̄fligauit: Inter hāc expeditionē i Mesopotaniā
parabat: a qua ingrauescente morbo deterrit⁹ est.
Quare publio aelio Adriano in syria cum legiōi
bus relicto ipse in italiā nauigare cepit: Frustra
multa tunc Romani tētauere dum armenia: & Me-
sopotania: necnon parthorum potiri student: pe-
ricula quoq in irritum: Nam Parthi repudiato
Parthenaspate: quem indignū regno existimabāt:
Ipsi res suas prisco gētis i stituto administrāt cepe-
rūt. Sed traianū grauior morbus oppressit: Vene-
nū sibi datū suspicat⁹ ē: Aiebāt quidā compresso
sanguine: q statis diebus p̄ inferiorē partē p̄fluere
solitus erat: contractā ægritudinē fuisse: stupore

ita mēbra resoluta sunt: ut p̄s corporis defecta sensus
aliquādo māserit. Mox iterante aqua replet⁹ apud
selinuntā cilicie urbem: que deinde Traiani ciuitas
cognomiata est defertur: Ibiq̄ statim extint⁹ est:
Cum imperasset annos undeviginti: Menses sex:
& dies quindecim.

Adrianus ex Dione Greco.

Drianū nūq̄ uiuēs Traian⁹ adoptauit. po
a pularis illi erat: educat⁹ sub eo: affinis dei
de nā illi nupserat sororis Traiani filia: q̄
p oēmuitā cū eo uixit: legat⁹ Syrie belli parthici
tēpore præpositus fuit: Necq; ullā egregiā dignita
té ab eo accepit: sed nec consul nisi sero fuit: Cæsa
rē at: & impatorē eū cū Traian⁹ sine liberis e uita
excessisset Attianus municeps ei⁹ & cæsaris pcura
tor. Factioē Plotinæ: q̄ illi⁹ amore flagrabat: cū ui
cinus esset: & potēs declarauit: Cæterū pater me⁹
Apronianus: q̄ tūc cilicie præerat: de illo plæracq;
cōperta mihi narrabat: quo ordie & cōsilio quæcq;
facta erāt: & illud i primis mortē Traiāi aliquot di
es iō occultā fuisse: ut adoptio pcederet: Q uæ res
deinde ex līris eius ad senatū patuit: Nā epistolis nō
ipse sed Plotina suscripsit. Id qd̄ i nullo atē alio se
cerat. Erat Adrian⁹ quādo impator declarat⁹ fuit
Antiochiae: q̄ metropolis ē syrie: pridieq; designav
ret somniū tale uidit. Ignis de celo initeti & puro
aere i humerū sinistrū icidit. deinde i dextrū transi

Adrianus
Impa.

Attian⁹ ee
saris pcura
tor.

Apronianus
cilicie
pfect⁹.

Dionis pf.

Adrianus
Impera. ubi
declaratus
Antiochia
ciuitas
Somniū fix
des conse
quuta

k

lit: Illū exterruit: nec læsit. scripsit aut ad senatum.
Adrian⁹ rogās īperiū sibi ab eo cōfirmari: abnuēs
illud ī primis ut qcq̄ sibi aut tūc aut alio tpe: ut cō
suetū erat tituli: & honoris decerneret: nisi quod
ipse rogasst Traiani autem ossa in illius columnā
cōdidit: Celebrata fuere p̄ multos annos publica
spectacula: q̄ p̄thica noīata sūt: quæ tamē sicut &
plæracq̄ alia exoluerūt: Ceterū Adrian⁹ q̄q̄ huma
ne & moderate impasset: tamē pp̄ cædes optimor̄
quorūdā: quos ī prīcipio ipii: & āteq̄ uita deceder
ret īterfici curauerat: multū calumnii ēt īfamiae su
biuit. quapp̄ minimo min⁹ ī deos relat⁹ nō fuit. Im
periū adept⁹: cōtinuo occidi uoluit: Palmū: Celsū
Nigrinū: & Lusiū: pt̄i qa ī uenatiōe īsidias illi stru
xisse dicebant: parti alio crimie īsimulati: qđ scili
cet plurimū potētia: opibus item atq̄ gloria polle
rēt: quos necp̄ ī dīcta causa damnauit nec ægre tu
lit qđ hi causā dicerēt: Imo patrociniū & defensio
nē eorū suscepit: quin ēt iurauit suo iūssu occisos
nō esse. Sub finē uitæ fuere perempti: Seuerianus
& Fuscus nepos: fuit aut̄ Adrian⁹ genere afer Adria
ni fili⁹: suapte natura disciplinis deditus: & studior̄
amator: In utraq̄ lingua īp̄se erudit⁹. Nā quædā
soluta orōne: & itē poemata uaria reliqt: ambitio
sus supra modū: ut pote q̄ cætera oīa: ēt minīa tra
ctauerit: nā p̄xit uenustissime atq̄ ēt effigies e cæ
ra & creta formauit. Iactabat præterea se nihil eorḡ

Traiani cō
ditorium.

Parthici lu
di

Adrianus
difficulter ī
deos relat⁹
Palmi
Celsi cæds
Nigrini
Lusiū
Adrianus
quas cædes
patravit.

Seuerianus
Fuscus Ne
pos.

Adriani
gūs.

Adriāi Cæ
sar is erudi
tio.

Adriani stu
dia.

ignorar̄: q̄ aut i pace aut i bello siue ad regē: siue ad priuatū p̄tinerēt: Inuidebat at magis q̄ emulabat: quare quosdā celebres: & excellētes artifices: quos æq̄re nō poterat: alios & qdē frequētes subuertit: alios ceu studio & artiū armulos iterfecit. Quippe cupiēs oēs in q̄cūq̄ arte & disciplia supar̄: Qua pp Fauorinū Gallū ḡne & Dionyliū milesiū sophi stas tūc egregios tollere tētauit: Ut scilicet eorum sectatores: atq̄ iuicē certātes pderet. nā Dionysii aduersus Heliodorū quē ille sup̄me amabat: & epistola & magrūm fecerat talia dixisse fert: pōt Cesar pecūias & honorē tribuer̄: Rhetorē facere nō pōt: Fauorin⁹ uero cū apud eū de imunitate quā is i patria sua obtinere cupiebat: cām actur⁹ eēt: suspicās ne aut īferior i iudicio eēt: atq̄ ēt cōtumelia affice ref: Cū ad tribunal uenisset: Nihil aliud dixit: nisi q̄ p noctē Magister ei⁹ in qete astās mādauit ei: ut p patria oparet: atq̄ deprecaret: quādo in ea genit⁹ foret: Vtricq̄ quis irat⁹ grauiter Adrian⁹ pepcit. Quādo illorū mortis nulla honesta cā uideretur. Sed Apollodorum architectū q̄ Traiani forū Metodæū: & Gymnasiū illo iubēte Romæ fabricauerat: primū urbe expulit: postea iterfecit: q̄si criminis reū. Re at uera q̄ dū olim cū eo Traian⁹ de opib⁹ cōicaret: Adrian⁹ rei nesci⁹ qdā ēt nō uocat⁹ loquitt⁹ ē: cui Architect⁹ abi obsecro: & cucurbitas depīge. nihil. n. horū recte nosti. Forte tunc ille hm̄oi

Adrian⁹ in
uidia labo
rabat q̄nq̄

Fauorinus
ph̄is genere
Gallius.

Dionysius.
milesius.

Heliodor⁹
ep̄larū ma
gister apud
Adrianū

Libef dictū

Apollodorus
archit
tectus
Metodæū
forum.

Adrianus
uenuste de
pinxit.

Veneris tē
plum.

Sacra uia.
Tēpli cōdē
di ratio.
Ludorū ma
chinæ.

Pegmata.

Homeri
poemata
abolere co
gitabat
Antimā
chus
Adriano
gratior
Homero,
Adrianī ui
tia.
Adriāl uir
tutes.

quadā pictura cōmēdabat: Adrianus uero Impiū
adeptus Inuiriæ recordat² est: Atq; licentia huius
non tulit: Siquidem descriptionem: & formā tēpli
Veneris qđ Rome Fabricabāt ad eū misit: quippe
significās sine illius opa & ministerio ēt igetia edi
ficia extrui posse: Quarebat itaq; an ædificiū illū
reste: & cōmode se h̄eret: Rescripsit de templo.
sublime illud & concavū fieri oportere: ut ex loco
superiori in sacram usq; uiam insignior prospectus
esset: & magis conspicuus concavū ad excipiēdas
ludorum Machinas: q̄ in eo latenter compingit: &
itē ex occulto i theatrum duci possent. quātū ad
simulacra pertineret dixit maiora facta fuisse q̄ ra
tio altitudis: & magnitudis postularet: Nā si surge
tia Spectacula & pegmata efferre uoluerit: illud
nullo pacto effici poterit hūilitati loci. Hæc palā
cum rescripsisset: Irat² ē Cæsar: & supra modū do
luit. uidibat sāe se id admisisse qđ nullo pacto Cor
rigi posset: quař iræ & doloris ipatiēs eū tolli iussit
Talis & ad hūc modū erat Adrianus. Idē Homeri
poemata aboleſ cogitabat: & pro eo antimachū in
scolis legendum inducere: Cuius nomen multi ad
huc ignorauerant: Erant insuper ei hæc uitia: hoc
est qui nimis diligenter & curioſe q̄ expediret om
nia exquireret: Qđ itē uarius foret: & prudens ni
misq; oia leniebat: atq; eleuabat alia diligētia: pui
dētia: Magnificentia: & dexteritate quadam: Nam

nullum ipse bellum mouit: & si qđ motū erat illud
cōposuit: nulli iniuste pecūias abstulit: multis mul-
ta elargiēs publice & priuatī: senatui & eq̄stri ordi-
ni. Alio s auxit pecūia: honorib⁹ alios & dignitate
honestauit: neq; patiebat a se quicq; peti: sed p ne
cessitate cuiusq; oīa faciebat. Discipliam militarē
diligēter exercuit: ita ut q uirib⁹ polleret: Neq; cō-
tumax eēt neq; ēt Iniurias iſferret: Ciuitates: socias:
atq; tributarias : & subditos mirifice iuuit. multas
earū iuuisit: & q̄s null⁹ āte se Impatorū uiderat: at
q̄ oībus aliqd opis: & auxiliū ut ita dixerī tulit. Ro-
manū populū acerbe magis q̄ idulgēter tractauit.
Nam cū oīm quādā p uīm & supbe in ludo armo-
rū peterēt: nihil eis distribuit: Imo uero iussit illud
Domiciani pñūciari . Silete: quod uerbū minime
platū ē. Nā pconianū cōtinuo substulit. Ita eo si
gno qđ fieri solet eos qescere fecit: atq; tacere: q̄re
inqt nō opus ē: ut ex precepto sileat: q̄ iā tacuere.
Hoc. n. uult princeps: neq; tamen iō iratus ē præ-
coni. Imo uero maiore ī honore habuit: ppterēa q̄
grauitatē mandati non exposuisset. patiebat talia
huiusmodi: neq; ægre ferebat admoneri & corrigi
uel ab humili persona : Siquid præter sententiam
& etiam subito ac fortuito iuuaretur. Transeunte
quendam mulier rogauit: ut se audiret: cui cum il-
le respondisset otium mihi non est. illa deinde cla-
mans ait noli ergo imperare: tum conuersus eam

Militaris in
Adriāo di-
sciplina.

Lud⁹ armo-
rum.

Domiciani
uerbum si-
lete

Silētii nota

Monētibus
minime cō-
tumax adri-
anus.

Imp. offi-
cium.

Circenses
ludi.

Infirmos
amicos ui-
sitabat
Adrianus.

Cæsarii

audiuit. Nihil non consulto senatu faciebat: ius assi-
due dicebat: cum primoribus ciuiū aliquando in
palatio: nonnunq̄ in prandio: interdum & siquidē
sæpius ex tribunali ut quæ fierent publicarentur.
Assistebat interdū Cōsulibus: quotiens hi Iudica-
rent: In circensibus ludis eos apprime honorabat:
Domumq̄ a circo plæruncq̄ reducebat: Gestabat
in lectica ne quispiam Comitū illi molestus esset:
In diebus neq̄ festis neq̄ publicis domi manebat.
Neminem nequidem salutantē ne assiduo labore
fatigaretur recipiebat: nisi necessaria res fuisset.
Sēper circa se & romæ & extra urbem optimates
habuit: quos etiam i coniuuiis adhibebat: Quapp
quartus s̄epe adibat: Venabatur quotiens contin-
gebat: prandebatque sine uino: deinde cum prin-
cipib⁹ & optimis uiris cænabat. & semper erat Cæ-
natio omnifariam sermonibus refertam. Infirmos
amicos uisitabat: & quoties dies festos illi age-
rent: cum eis simul ueniebat & eorum agris ac do-
mibus suauiter utebatur: Vnde & multis eorum
fato functis: & aliis dum uiuerent statuas in fo-
ro posuit: Neque tamen quicquam familiarium in-
iuriam alicui intulit. Neque quicq̄ uenditū: neque
ex iis que dicebat neque faciebat qualia olim Cæ-
sarii: & qui cum Imperatoribus uicitabant facere
soliti erant. Et hæc quidem obiter & in summa de-
moribus eius exposui.

Nunc que generatim fecerit quatenus eorū memi
nisse licet. Romam ubi uenit continuo p̄edictum
cōdonauit oīa debita: Siue ea ptinerent Regi: siue
ad Aerariū decēnium pr̄escripsit: a quo tempore
debere quisq̄ desineret: Nec postea debiturus eēt:
Per natales dies spectacula gratis populo diuideb
at: Ferasq̄ multas confodi iussit: ut sēmel leones
centum & totidem leenæ conciderunt: Dona per
Tesserulas separatim uiris: & sepatim mulieribus
in Theatro & in circo dedit. Item uiros discretos:
a Feminis lauari uoluit. Eodem quo hec gesta sunt
anno Euphrates philosphus uoluntaria morte ex
cessit a uita: ueniam dederat ei Adrian⁹ citra igno
miniam & infamiam: ut cicutam tum propter sene
ctutem: tum etiā propter grauem morbum bibere
posset: Ceterum Adrianus aliam ex alia prouinciā
percurrentes regiones & urbes perlustrabat: & in
primis arces oīnes ubiq̄ contemplatus considerabat:
quarum alias in loca magis opportuna tran
stulit: alias penitus subuertit: omnia illa simplici
ter nō dico quo pacto generalia & comunia in exer
citibus se haberēt: Sed arma: machinas: fossas: ual
lum: & moenia: alia priuatim uniuscuiusque & eo
rum qui in ordine militabant: & eos ducebant
uitas: Statiua hiberna ipse intueri & exquirere
uoluit: Multa per licentiam in solutiōrem mo
rem lapsa: & quæ fabricata fuerant correxit: &

Debita cō
donauit
Adrianus.

Tesserulae
dōatuorū
quæ.

Balnea ui
ris & mulie
ribus ante
pniscua.
Euphrates
plis uolun
taria morte
excessit eū
ta

Arces oīs
Adria. cōsū
derabat.

Militaris di
sciplina.

Caloris &
frigoris iux-
ta patiens
Adrian9.

Bastai equi-
tes.

Patriā nūq
iūisit Adri-
anus.

emendauit : Alia destruxit & sustulit : Milites ue-
ro exercebat ad omnem speciem pugnæ : hos ho-
nore affecit : illos officii admonebat : omnes pariter
ea docebat facere : que par erat : atq; ut etiam eius
exemplo meliores & duriores redderentur : Du-
ro & aspero uictu utebatur : Nā siue pedibus iret:
siue equitaret : nunquam uehiculum aut quadrigas
ascendit : Caloris & frigoris iuxta patiens : quippe
qui etiam Alpinas & Gallicas niues : & egypti ardo-
res capite intecto pertulit : atq; ut omnia breuiter
complectar : sic opere & præceptis per totum Im-
periū tempus milites omnes & exercuit & exemplo
instituit : Ut usq; in hodiernum diem : quæ ab eo fa-
cta fuerunt : ea pro lege & militari instituto habe-
antur. per belli tempus plurimū in peregrina ter-
ra cōmorabat . Et externi apparatum eius intuen-
tes inuiolati etiā pecuniis acceptis nihil nouarum
rerū moliti fuerunt . Sed adeo peritos & laborum
patientes habebat exercitus : ut olim equites qui uo-
cantur Bastai Danubium armati transnatauerint :
Quæ omnia obstupefacti hostes in se ipsos cōuer-
si eo magistro usi sunt ad disciplinam eorum qui
inuicē contendebant . Theatra & certamina facie-
bat : Vrbes pagrabat sine regio ornatu Imperiori
pompa . Namq; ea nunquā extra Romanus usus est :
Patriam quamuis eam magno honore & munera-
bus auxerit : & multa præclara ei dederit : Nunq;

tamen inuisere uoluit. Venandi studio usq; ad insaniam & periculum tenebatur. Nam inter uenandum distracto humero:& crus pene contriuit: Vrbem præterea in myria condidit: quam adriani Venatica septa nominauit: Et q̄q; huic rei assidua ope tam daret: Nihil tamen eorum neglexit: quæ ad ad ministrandā rem publicam: & imperii cōmoda pertinerēt: Quantopere item uenationi intentus fuerit: argumentū est: Borystenes equus: quo in uenādo plurimū Vtebat: Cui mortuo sepulchrū fecit: Columnā erexit: & epigramma inscripsit. Quare minime mirandū est: si Plotinam mortuam Cuius potissimum opera Imperiū adept^z fuerat: eūq; amauerat: excellētissime coluerit & ornauerit: Per nouem. N. funeris dies pullatus incesserit: Tēplumq; erexit & hymnos in eam fecit: Sed in uenando tantū roboris fuit: ut suem eximiae magnitudinis solus uno iectu occiderit. In Græciam cum uenisset multa largitus ē: Sacrifq; initiatuſ Mysteria Cereris spectare uoluit: Inde per Iudæam in ægyptum transiuit ubi Pompeio parentauit: Carū menque tale addidit.

Ossa uiri magni tenui q̄ clausa sepulchro.

Tum disiectum monumentū instaurauit: atq; ptnus in ægyptum ueniens urbem quam Antinoi nominauit condidit. De noī Antinoi pueri eximiae pulchritudinis q̄ ex bitlynie urbe Cithynide quā

Venādi stu dium

Borystenes equus

Plotinæ fūn⁹ ab Adriano magnificum.

Pulla uestis in luctu.

Cereris mysteria.

Pōpeio parentauit Adriani.

Pompeii se pulchrauit Antinous Adriani puer. Cithynis urbs

**Claudiopo
lis** Claudiopolim uocant : ortus & in delitiis habitus
in ægypto moritur : siue i Nilū ceciderit ut Adria
nus scribit : siue immolatus ut ueritas habet fave
rit: Alioquin enim curiosissimus harum rerum:
Ut supra diximus Adrianus fuit: Quippe diuina
**Magicis sa
cris utebat
Adrianus.** tationibus atque magicis sacris crebro utens: Qua
re seu ob amorem: siue q[uod] uoluntariā morte oppex
tierit: Indigebat enim ad ea quæ parabat anima
eius hominis qui sponte occubuisset: Illum in pri
mis coluit: quo enim loco is oppetiit: Vrbem con
ditam ab eo denominauit. eius statuas per uniuers
um orbem terrarum atq[ue] etiam effigies erexit: stel
la deniq[ue] a se uisam aiebat que Antinoi foret: Eosq[ue]
perlibenter audiebat qui Familiarius secum uiue
bant: quotiens talia fabularentur ex Antinoi spiri
tu: Vere stellam natam quæ tunc primum appa
ruisset. Hæc igitur crebro secū recogitabat. Inte
rea hierosolyma pridem euersa: rursus habitari ius
sit: atque urbem Aeliam Capitolinam appellauit.
Ioui item ex aduerso TEMPLI ædem excitauit: Bel
lum huic & graue & diutinum natum est: magno
dolore afficiebantur Iudei atq[ue] indignabantur pe
regrinos secum in Ciuitate habitare: & illud quoq[ue]
etiam grauius ferebant externa sacra fieri & exter
norum deorum imagines in ipsa constitui: Que
uere tamen ab armis & cædibus: Adrianū ueriti:
qui per ea tempora uiciniis in locis constiterat: Ni

Hierosolyma euersa.

**Bellum Iu
daycum
Iudei spei
erant ad de
fectionem.**

hilo tamen secius inter se ea studiose Fabricare nō
cessabant: quibus quotiens belli necessitas posce-
ret uti possent: Postquam uero longius Adrianus
abfuit palam in arma uertuntur; q̄q aperta acie cū
Romanis congregi non ausi sunt: auxilia summe-
bant muro & cauernis subterraneis specus fodī-
entes: atq̄ Cuniculis omnia munientes: Ut quoti-
ens uiolarētur liberos haberēt ad fugam exitus: in
uicem quoq̄ subter terram clanculū cōmeare: spe-
cus & subterraneas uias super ne quibusdam in lo-
cis hiantes ad uētos & lucē excipiendā perforauē-
rant: Impetus eorum Romani primū contēpsere:
Verū posteaq̄ uniuersa prouincia tumultuata est:
& qui ubiq̄ Gentium erant cū eis conspirauerūt:
Tunc cognouere atq̄ intellexerunt quam graue &
piculosum bellum exortum foret: multa enim ma-
la in Romanos: partim clam: partim apte edebant:
asciscere multos etiam extenorū predæ: & lucri
cupiditate: & fere ut ita dixerim uniuersus terra-
rum orbis ex motu iudeorum concussus fuit. Tūc
ergo Adrianus minime cunctatus. præcipuos Ro-
manorum Duces aduersus eos misit. quorum pri-
mus Julius Seuerus in iudeam ex britānia uocat².
Hic minime ausus est prælium cōmittere: Nam &
multitudine longe impar erat ad decertandum &
hi de salute despauerāt: Igit̄ diuisos adort² carpti
ut quosq̄ poterat cōprehēdēs p multitudine militū

Iudeorū re-
bellio sub
Adrião

Iulius seue-
rus
Adriani le-
gatus in Iu-
dæos.

Iudeorū cla
des sub
Adriano

Salomonis
sepulchrū.

Lfarū prīci
pium quo
Imp. utebā
tur.

Iulli seueri
Laus.

Diōls p̄fia.

atq; tribunorū tum ab alimentis: & commeatū inter
clusos tardius quidem: sed minore cum periculo
penitus oppressit: pauci admodum euasere atq; a
cæde superfuerunt: Arces eorum quinquaginta
celeberrime diecē sunt: uici ad nōgentos: & octo
ginta quinq; qui sane frequentes: & nominatissimi
erant direpti: & mox igne cōsumpti sunt. uiri in ex
cursionibus: & in præliis ipsis ad quinquaginta
millia cæsi fuere: Fame morbis ac igni ingens mul
titudo absumpta est. sic fere omnis Iudea desolata
est: Quam cladem etiam ante bellum multa ipsis
denunciauerant. Nam Salomonis sepulchrum qd
illi in supremo cultu: & reuerentia habebant spon
te: & nullo impellente discussum corruit: lupi atq;
hyenæ passim per urbes incidentes ululabant:
Non fuit incruēta uictoria Romanis: Siqdē multi
eorū occubuere: Quare Adrian⁹ ad senatum scri
bens eo minime usus ē principio quo ceteri Impa
tores cōsueverāt: Adhuc scilicet modū. Si uos &
filii uestri ualent bene habet: Ego & exercitus uale
mus Seuerū dein debellatis iudeis in Bithyniā mi
sit Adrianus: Non quidē ad bellum: sed indigebat
prouincia præside: & Gubernatore iusto sapienti:
& qui in dignitate suisset: auctoritatemque habe
ret quæ omnia in eo inerant. Hic res bithynico
rum tam priuate q; publice ita dispositus: & cor
rexit ut nos omnes Bithynii in hanc usque diem

Semper eius memoria faciamus. & hic fuit Iudai
ci belli exitus.

Exortum est mox alterum bellū ab Alanis : (Sunt enim massagetae auctore pharasmāo: Hic mediā grauissime duastauit: Armeniā quoq; & capadociā lacefssiuit: Demū Alani accepta pecūia: & Donis a Vologæso partim Inducti: partim Itē q̄ timebāt Flauium Arrhianum : qui tūc capadocie præterat: ab armis quieuere: Adrian⁹ per hæc tpa ædem Iouis olympiī i qua & ipsius statua fuit Athenis ædi ficauit: Imposuit in ea draconem ex India deportatum: Festa preterea liberi patris quod apud eos maximum est princeps in ueste indigena Magnifice concelebrauit: atq; templum eius quod Græci Panhellinon uocant ædificare eis concessit: certamen & ludos instituit: pecunias multas: Frumétū annuū: & insuper uniuersam Cephaleniā atheniē sibus elargitus est. leges multas tulit: Sed illud im primis sanxit: ne senator: aut ab ipso: aut per alterum tributo condemnaretur. Romām cum uenisset: atq; in quodam spectaculo aurigam quendam liberū fieri cū clamore popul⁹ rogaret. Respōdit per Tabellā docēs iniquū a se hoc peti: ut alienū seruum liberum faceret: Ne domino eius uis: & in iuria fiat. Morbo deinde tētari cepit: siquidem sanguis qui ei consuetus erat per nares effundi: Tūc maxime abundauit: desperata est salus: & uita: qua

Alanī.
Massagetae
Pharasma
nus.

Flauius Ar
rhanus.
Iouis olym
pii ædes
Athenis.
Dracon ex
India.
Liberi p̄fis
sacra Athē
nis.
Liberi tem
plum.
Adrian⁹ in
Atheni⁹ libe
ralis.

Commod⁹
Cæsar desi-
gnatur
Seuerianus
fusc⁹ occis.

Imp̄eatio
seueri in
Adrianū.

Seueriani
Laus &
mors.

Similis uir
fortissimus.

Turbo mi-
litari scien-
tia prestan-
tissimus

propter cum adhuc sanguine transmissurus esset:
Commodum Lucium successorem sibi:& romanis
cæsarem designauit. Seuerianum uero:& fuscum
nepotem: eius quod illud ægre fere uiderentur su-
spectos & Inuisos: iussit occidi: Quorū alter No-
nagenarius: alter uero decem:& octo annos natus
erat. sed Seuerianus priusquam Iugularetur ignē
poposcit: atq; incenso Thure: Vos inquit o dei
testor me nihil mali commisisse: De Adriano hoc
tantum imprecor: ut cum mori cupiet non possit
& quidem mortuus est. Adrianus post morbum
largum sepius frustra inuocata morte: sæpe etiam
se ipsum occidere uoluit. Extat eius epistola que
hoc ipsum significat: Scribit enim q̄ miserum est
mortem optare & mori non posse: Hunc seuerianum
Traianus successorem aliquando & dignum
imperio iudicauit. Nam in coniuio olim quæsiuit
ab amicis ut decem nominarent uiros: quibus sum
ma reip. & rerum fastigium demandari posset: tū
uero cōpresso aliquantulū sermone: Inqt. Nouē p
uos discere cupio. Vnū ego seuerianū habeo.
Floruere ea tēpestate excellētes alii uiri sed maxie
celebres: atq; illustres duo fuere turbon: & Similis
q̄ et præmia fortitudinis retulere: Turbon uir fuit
maxime militaris: & Gubernandi exercitus sciētiſ
simus. Hic primum in prouinciis procurator fuit
deinde Prefect⁹ pretorianorū: In quo magistratu

nihil unquam aut molle : aut superbū gessit :
Sed uelut unus de numero gregariorū militū
uixit: & alia multa: tum illud maximum fecit: quod
totam diem cum Imperatore uersabatur: ad quem
plerūq; post mediam noctem accedebat: quo tem
pore cæteri sere homines dormire Incipiunt. Flo
ruit etiam Cornelius fronto: cuius in agendis cau
sis primæ partes erant: Hic aliquando per uespex
ri cum a cæna domum rediret: Audiuissetq; eum
cui patrocinium quandoq; pollicitus fuerat: cau
sam agere In ueste cenatoria: quam tunc habebat
iudicium ingressus est: Iudicesq; salutauit. Non di
cens aue: que matutina erat salutatio: sed uespertī
no usus uerbo saluete inquit. Turbo nunquam do
mi per diem nec etiam cum morbo laboraret ui
sus fuit: atq; monenti olim Adriano ut quiesceret
respondit oportere: Præpositos rerum stantes mo
ri. Ceterum Similis & etate: & honore eos antece
debat: nulli præfectorum ut ego exstimo cedēs: Id
quod ex paucis coniectari licet: olim eū Adrianus
cum centurio esset in consilium uocauit: priusque
præfectos: Cui ille inquit: turpe est o Caesar cum
centuriōe differere: præfectos uero non admitti:
Præfecturā deinde inuitus accepit: quam deinde
depositū uacatione data: Vixq; dimissus in agro se
ptem annos (quod fuit reliquum uitæ) in otio &
quiete exegit: atq; hec moriens sepulchro inscribi

Fronto cor
nelius ora
tor.

Aue
Salue

Similis
Adriāi
pfectus

Libet dictū

**Viuef quis
uere dici
possit**

**Adrianus
Phthisi cō
sumptus.**

**Adoptiu
liberi gētis
præferēdi.**

**Commod⁹
Imp. defi
gnatus e ui
ta excelsit.**

Iussit: Similis hic iacet: cuius ætas quidem multo
rum annorum fuit: Septem tamen duntaxat annis
uixit: Interea Adrianus nimio sanguinis defluxu
phthisi mox tabescēte corpore hidropesi corripit
Adoptauerat Luciū Cōmodum: Sed cum multo
sanguine: & perpetuo defluente morbo miserādo
teneretur: Primores obiter ēt celebres senatorum
Domum conuocauit: atq; decumbens in lectulo
Hæc iquit: Amici uiri: Filium ut ex me genuerim
natura non concessit: Sed uos per leges dedistis.
Genuerim an elegerim multum interest: qui ge
nitus filius is erit: quem fata uoluerint: adoptatū
autem Vnusquisq; sibi pro uoluntate assumit:
Quare plæruncq; per uaturā stulti: atq; mutilati
Filii dantur: Qui uero leguntur: Integro hi sunt
corpore: & mente sana. Quare lucium primum
ex omnibus delegeramus: qualem neq; filium op
tare potuissem: Sed quando fata nobis illum erit
puere inueni profecto uobis imperatorem: qui no
bis pro illo succedat: Que uobis dam⁹ & pollice
mur: generosum mitem: mansuetum: misericor
dem atq; prudentem: & qui neq; temerarium quid
dam propter Iuuentutem neq; per senectutem ne
gligenter aut timide facere poterit. Sub legibus
educatum: & qui secundum mores patriæ prin
ceps Reip. & Dux exercituum fuit: & qui nihil
eorum ignoret: quæ ad Imperium pertineant:

omnibusq; rebus pulchre uti poterit: Hūc & si ce-
gnoscam supra omnes homines otio deditum: &
inuitum Imperium & summam rerum capescere:
Tamen ut existimo nunquam aut uos aut me dese-
ret aut negliget: Sic Antonin⁹ Imperator creatus
est: Sed cum illi uirilis stirps nulla foret Cōmodi
Filiū adoptauit: Adiuncto ēt Marco Annio Ve-
rō: uoluit enim in longum tempus eos qui post se
Impaturi essent: Hunc Annium Marcū prius cati-
liū nominauerāt: Nepos fuit Annii Veri: qui ter
Cōsul: atq; ēt Tribun⁹ fuerat: Vt rosq; adoptari ab
Antonino iussit: Maiore tñ honore prosequutus ē:
Verum eū propter cognitionem quæ cū illo inter-
cedebat: tum propter aetatem: & quod uiuaciore &
fortissimo ingenio cognoscebat: ex quo illū sæpe
per iocū ad sensum uerbi Græci respiciens: mini-
me aptum Iudiciis esse dicebat: Cæterū Adrianus
magicis artibus & incantamentis quibusdam aquā
omnem intercutem eduxit: qua tamen rursus & ce-
reliter repletus fuit: postq; igitur morbus auctus
est: & ut cunq; adhibitis remediis in dies defecie-
bat mori decreuit: Sæpe aut uenenū aut gladium
postulabat & frustra quidē null⁹ enī porrigebat:
Posteaq; autem promissa pecunia & data uenia ne-
mo ei obtemperabat: Accersit Mastorem quem
dam barbarū nomine genere Iazigem: quo homi-
ne ppter robur & audaciā plerūq; in uenationibus

Antonin⁹
plus Imp.
Commo-
dus.L.
Cōmodi.F.
M. Annus
uerus.
Catilius.
Anniquer⁹
ter Cos.

Magicis ar-
tib⁹ hydro-
pisim cura-
uit Adria-
nus.

Mastor bar-
barus

Adrianus
optat mor-
tem.

Hermogē-
nes medi-
cus.

Vitalia sub
Mamilla.

Medicorū
turba nov-
xia.

Adriani
mors & se-
pulchrum

Pons Aelia
qui nunc
Adriani.

Augusti se-
pulchrum.

Adrian⁹na
tura mitis.

usus fuerat : Hunc partim minis partim magnis
pollicitationibus impulit: atq; coegit ut cædem si
bi inferret: Circumscripsitq; locum sub Mamilla:
quem Hermogenes medicus demonstrauerat: quo
lætaliter percusso statim sine dolore expiraret. Sed
ubi hoc ei non successit: Nam Mastor tanto facino
re Perterritus atq; attonitus aufugit: multum in
graui morbo de se cōquerebat: q; nullam potesta
tem haberet nec sibi mortem consciscere posset:
maxime quādo etiam multa super alios posset. De
mūm consilio Medicorū sup uitam abstinuit cibo
& potu qui ad salutē: Imo ad morbū exaugendum
faceret: Mortuus est tandem dicens illud in popu
lo uulgatum: Turba Medicorū interfecit Regem.
Vixit autem annos duos & sexaginta: mēses quīq;
& dies sex. Impauit ānos uigiti : mēses undeci. Se
pultus ē in ripa Fluvii iuxta pontē Aeliā: Illic. n.
sepulchrū conditū. Iam enī Augusti monumētū
repletum erat: Nec quisq; amplius ī eo sepeliebat:
Infensissimū omnibus cædes fecerāt: Initio impe
rii & sub eius mortē : uelut inuiste: & impie occisi
fuerint: quanq; natura minime sœuus esset: Nā cū
multi grauiter ī eū peccassent: id satis existimauit.
Hoc ad eorū ciuitates scribere q; sibi nō placerēt:
si qui quibus filii erāt: p scelere debebāt: saltē pro
numero puerorū supplicia eorū eleuauit.

Conflagratio Vesæui mōtis ex Dione:
Merula transtulit pro Suetonio Tranquillo.

Vesæul cō
flagratio.

Vb Tito in cāpania horrēda & mi
rāda quædā obtigerunt: Magnus
enī ignis p Autumnū subito exar
sit: Mons enī uesuuuius q iuxta nea
polim ad mare uergit: Abundātes
ignis fontes habet: olim undiqz al
tus: ab cuius medio ignis exoritur: Q uæ pars so
lum igne comprehensa fuit: Extra hæc omnia sine
igne etiam nunc manent: Ex hoc cū cætera essent
incombusta: media uero exusta & in cinerem reda
cta iuga circumstantia ab antiquo usqz nunc ma
nēt: Quodcunqz ambustū est atqz consumptū tē
pore concauū factū est: ut mons omnis: si licet ma
gnis parua conferre: similis ē uenatorio Theatro:
Vertex arbores & uites habet: Circulus ab igne la
tior factus per dies fumum: Noctu flāmam emit
tit: Ut uideantur in eo odores euaporari & sacrifici
cia fieri. Et quidem semper: interim uero magis:
interim uero minus: Sæpe uero cineres effundit:
qñ scilicet aliqd coactū subsederit: lapides sursum
mittit: quoties uero a spiritu & uēto uiolat: sonat
& stridet: ceu nō coacta & cōstructa sed rara &
oc
ulta spiracula hēns: talis igit ē uesuuui: & hæc qdē
i eo p annū plurimū sit: quæcūqz uero id tpis acci
dere: quis magna & præter solitū uisa sint: parua

Vesuuui
mons.

I ii

Gigantū si
mulachra
Velæu9emī
sit.

tamē ad comparationem eorū quæ tūc acciderūt:
etia sī oīa in unum conferantur : parua existimari
possunt . Quæ quidem sic habebant : Viri multi
atq̄ magni humanam omnem naturam excedentes
quales gigantes scribuntur partim in monte par-
tim in finitima regione per urbes interdiu atq̄ no-
ctū per terram oberrantes: & in aere procurrentes
uidebant: Post hæc uehemens siccitas & uehemen-
tes terræmotus subito facti sunt: Ut planicies illa
uniuersa aquis scaturiret & montes subsillirent: so-
nitus a cauernis subterraneis tonitruis persimiles
superne uero & in terra mugire uidebantur. Mare
uero fremebat: & cælum resonabat : Post hæc fra-
gor immensus subito ceu concidentium montium
audiebatur : Exiliebant primum lapides ingētes
quasi ad summa montium exirent: Deinde tantus
fuit ignis & fumus : Ut aera totum obumbraret :
Totum uero solem occultaret : Ceu defectum :
Mox uero ex die nox & tenebræ & luce facte sunt.
Et existimabant Gigantes insurrexisse. Appare-
bant quidem illorum effigies in fumo præterea
Tubarum sonitus audiebantur : putabant alii ad
uenisse Chaos : uel per ignem Mundum absumi:
Atq̄ fugiebant partim ex domibus in vias: Alii ex-
tra: Alii uero ex mari in terram : & rursus ex terra
in mare: Quidam uero trepidi & amentes: ut pote
qui existimabat quod securius esse presente. Hæc

autem simul facta sunt: Eructabat immensus cinis:
occupabat enim terram mare & aera & multa qui
dem alia sicut accidebat: lædebantur homines sci-
licet regiones & pecora: pisces: præterea aues absu-
mebat: Insuper duæ ciuitates conflagravit Her-
culaneum & pompeii: Herculaneum uero & pom-
peios sedente in Theatro populo: oblimauit: Tan-
tus fuit puluis ut ab eo loco in Aphricam & Syriā
& Aegyptum penetrauerit: Peruenit etiam romā
usq: Quin etiam aer totus imminens puluere op-
pletus fuit: Sol etiam obtenebratus: obscuratusq:
est: Nec parvus metus fuit per multos dies. Nescie-
bant homines quod factum est: Nec coniectari un-
de factum est: Existimabant enim quæ supra & in-
fra erant euerti. Solem in terram descēdere: Cinis
autem nihil magni incommodi attulit: Cæterum
deinceps pæstem grauem attulit: Cæterum in se-
quenti anno a terra progrediens ignis: Agente in
campania Tito ut igni & conflagratis ædificiis re-
media daret: Vrbem Romam populatus est: Nam
Serapis & Isidis Templum etiam septa: Neptuni
ædem: Theras Agrippæ Panthæum Diribitor-
ium: Balbi Theatrum: Pompei porticum: Octa-
uiæ Domum cum Bibliotheca: Templum Iouis
capitolini cum ædibus & facellis coniunctis con-
flagrarunt: Ut non ab homine factum malum sed
magis diuinitus immensum existimari debeat: Ex iis

Herculanum
neum Pom-
peii.

Vesuvii cō-
flagratio sy-
riæ & aphri-
cæ pulueris
guttis com-
pluit.

Pestis ex icē-
dio uesvui.
Serapæum
Isæum
Septa.
Therme
Agrippæ.
Pantheon
Diribitor-
ium.
Theatrum
Balbi.
Portic⁹ po-
peii.
Capitoliū.

igitur quæ connumerarii coniestarilicet: quanta
fuerint detrimenta & damna: Cæterū Titus duos.
ex iis qui consules erant: Vt ædificia repararent
pecunias insuper dedit: Donauit præterea eorum
bona qui sine hærede deceßerat: Nihil enim a pri-
uato homine neq; ab ærario neq; Fisco cum multi
multa conseruent sumpsit. Ex hiis quæ tunc adex-
rant omnia reparavit: & in aliis quidem nihil egre-
gium fecit: Theatrum uero uenatorium in quo fe-
ræ depugnarent: & Balneum sibi cognomine de-
dicauit: Multa quoq; admiranda fecit: Grues inui-
cé & quatuor Elephantes depugnarunt: Aliæ præ-
terea ad nouē milia Færa & cicures iugulatæ sunt:

**Amphithe-
atrum Titi
vespas.**

**Balneū Ti-
ti.**

**Spectacula
amphithe-
atrica.**

**Mulieres in
harenā de-
scendūt.**

**Nauma-
chia Titi.
Naualis pu-
gnæ simula-
era.**

quas mulieres non admodum illustres interfec-
re: uiri præterea tum singulari Certamine: Multi
pedestri pugna: alii nauibus decertarunt. Theatru-
uero quod ipse confecerat: Cum ex iprouiso aqua
repleuisset: Induxit equos & alia mansueta anima-
lia: quæ omnia facere didicerant: quæ in terra &
in aqua solita erant: Induxit & homines in nauib-
us: quorum pugnas ita partitus fuerat: Vt hi cor-
cirei hi corinthii pugnam committerent: Alii uero
extra in nemore Caii & Lucii ubi August' ad hoc
ipsum terram effoderat: etenim eo in loco prima
die digladiati sunt: homines & færæ indefectæ la-
cus tabulis munito ad faciem similitudinis: qui ite-
quaq; circum uallum habebat: secunda uero die

equorum cursus: Tertia tria milia hominum nauibus depugnarunt: Deinde terrestris pugna facta: Victores Athenienses syracusanos; his enim nominibus utebantur: Naualique pugna depugnarunt: Atque in paruam insulam insilientes & muro quae circa monumentum confectum erat: illud cepere Hæc representata sunt ad centum dies: Exhibuit deinde quædam ad utilitatem & lucrum: Tesserulas ligneas superne in Theatrum sparsit: In quibus signa erant: aut esculentí aut uestis: argenti præterea uasis & aurei: equorum domitorum: pecorum: seruorum: Quæ qui excepissent oportebat ad distributores affere: atque ab eis quod inscriptum erat accipere. F I N I S

Tesserulæ
donatiui.

Johannes Velsario

M I N E R V A .

FACIES VEN

T A V I N H I L I N V I T A

D I C E S ,

ALVENSLEBEN
Cc
432

Index operum quæ in hoc uolumine continentur.

Censorini de die natali liber aure² solim mutat².
nunc adiectis quatuor integris
meris pene clausulis antiquæ le

Neruæ Traianicæ & Adriani C.
ne in latinum uersæ:a Georgio

Item Vesæui montis conflagra
rula interpretæ.

Cebetis Thebani tabula.

Plutarchi libellus de differentia
uidiā.

Basilii oratio de inuidia.

Basilii epistola de uita solitaria.

